Pater Leppich

Razmišljanja na asfaltu

1969

Pater Johannes Leppich

RAZMIŠLJANJA
na asfaltu

Đakovo 1965.

Naslov originala:

Pater Leppich
MEDITATIONEN AUF DEM ASPHALT

Preveo s njemačkog:
Slavko Majić

Dopuštenjem Biskupskog ordinarijata u Đakovu, br. 2116/1965. od 29. rujna 1965.

Izdavač: Biskupsko Bogoslovno sjemenište u Đakovu Strossmayerov trg 5.

Odgovara: Dr Emil Mayer, Đakovo, Strossmayerov trg 5

Tisak: »Tipografija« — Đakovo 1965.

PREDGOVOR

Ima knjiga koje već u sebi nose pretpostavke da postanu bestselleri. Ova knjiga neće ići među takve jer moderni masovni čovjek još jedva želi razmatrati.
Znamo o velikim filmskim glumcima koji se oslobađaju iz korzeta svojih službenih obveza. Povlače se četiri tjedna u koji benediktinski samostan da potraže mir i tišinu za sebe. Tako neka ova knjiga malim menedžerima asfalta također dade nešto od ove samosvijesti. Ali oni ne bi smjeli ta razmatranja čitati brzo kao dijelove kakva romana. Jer razmatrati znači razmišljati, riješiti se unutarnjeg nemira i vanjske galame. U krajnjoj liniji znači — moliti se.

Razmatranje je aristokratski oblik molitve. Ono svakako pretpostavlja da se najprije s velikom pažnjom pročita naznačeno mjesto iz Svetoga Pisma. Ljudske riječi mogle bi nato rastumačiti Božje riječi za našu okolinu i za naše vruće molbe.

Pri tom prazni reci i zvjezdice između pojedinih odsjeka nisu optički slučaj. Oni treba da sugeriraju da čitalac umeće stanke i sam razmatra. Možda će mu doći bolje misli za molitvu. Onda neka stavi knjigu na stranu i moli na svoj način.

Ako tko u ovim razmatranjima nađe premalo egzegeze, treba mu samo reći da ima dovoljno opširnih komentara evanđeoskih tekstova. Ova razmatranja treba da u modernom razgovoru transformiraju Vječno u naše vrijeme i da tako uvede u pravu kristocentričnu pobožnost. Ona se žele spustiti iz visina teologije u nizine naše svakidašnjice i razmatranje pretvoriti u djelo.

Pojedina su razmatranja već zajednički promeditirali mnogi mladi ljudi jednog ćelijskog pokreta. Ako su ona ovdje još jedanput sabrana, onda je to zato što su već prošla svoje vatreno krštenje i dala mnogostruke poticaje na pravi apostolat.

SADRŽAJ

KAD BI KRIST DANAS DOŠAO...

onda bi se možda rodio u baraci od žljebastog lima, u logoru za izbjeglice. Izvjesno visoko društvo posjeduje doduše feudalne bangaloe u raskošno uređenim vrtovima s vodoskocima i njegovanim travnjacima. Ali tamo bi Marija jedva mogla moliti za gostoprimstvo, jer je ipak ne bi društveno priznali.

Krist je izabrao maleno mjestance Betlehem. Vjerojatno bi on i danas potražio neugledno trgovište ili koji satelitski grad naših metropola gdje se slijevaju anonimne mase ljudi.

Da li bi on izabrao tijesan masovni stan u Hong-Kongu, neku indijsku pokrajinu ili rudarski kraj s industrijskim proletarijatom u Južnoj Americi?

KAD BI KRIST DANAS DOŠAO...

zabilježile bi ga vlasti upravo tako neupadljivo kao u ono doba kad su se njegovi roditelji s mnogim drugima dali »upisati« u Betlehemu. Bog nije poslao nikakvu prethodnu obavijest šefu policije

ili svećenicima. Poslao je anđele Svete noći k jednostavnim ljudima koji su na pašnjaku skromno obavljali svoju službu. Uzmimo to sasvim stvarno: k analfabetima koji nisu znali ni svoje ime napisati. Ali oni su povjerovali anđelima. Požurili su do jaslica.

Kamo bi Bog danas poslao anđele? Možda k nedovoljno ishranjenoj kineskoj djeci koja su pobjegla preko granice. Neka od njih nisu polazila još nikakve škole, ali jedna im je katolička majka kazala što je krunica i kako se moli.

KAD BI KRIST DANAS DOŠAO...

ne bi vjerojatno bilo drukčije. Malajci, Indonežani i Bantu-Crnci — moderni mudraci s Istoka — došli bi k baraci od žljebastog lima. Oni iskreno traže istinu, dok drugi čine tako kao da su je zakupili.

Činjenica da su tuđinci iz dalekih zemalja priznali to dijete upozorila bi domaće ljude. Ali ni sotona ne bi propustio da stupi u akciju. On bi uzbudio radoznale:

— Religioznom posebnom viješću liberalne štampe i psihozom u čitavom gradu.
— Slijedili bi praskavo pretjerani intervjui novinara; jer bi tako nešto iza sportskih reportaža i svjetovnih modnih revija bila dobrodošla promjena. Oni bi pokušali da od Josipa doznaju pojedinosti. U međuvremenu bi o njemu ilustrirani časopisi donijeli mnoštvo krivih vijesti i napisali senzacionalne izvještaje.

— Na posebnoj sjednici raspravljali bi gradski oci u fraku, premda bi zbog događaja u baraci od željeznog lima naprčili nosove.
— U gradskim bi uredima prekapali za paragrafima da bi uskratili dozvolu za boravak i pravili poteškoće zbog stambenog prostora.
— Kod ministarstva unutrašnjih poslova intervenirale bi crkvene vlasti da se zabrani »mrski kult«.
— Tajna bi državna policija pod pritiskom najvišeg vladinog vrha potražila liječnika koji bi kod cijepljenja »pomogao« s jednom špricom.

Da, kad bi Krist danas došao, ne bi ljudi radili bolje nego onda ...

Ali to ne treba da bude originalna reportaža.

Kad bi Krist danas došao?

To je stvarnost za nas. — On dolazi!

Svake godine ponavlja se njegov dolazak u našim asfaltnim gradovima. Nikakvo neonsko svjetlo ne može zamračiti betlehemsku zvijezdu.

Krist dolazi! Do nas stoji hoćemo li se u svetom očekivanju na to pripraviti.

30.000 MUDRACA

Matej 2, 1 - 12

1 Kad se Isus rodio u Betlehemu u Judeji — u dane kralja Heroda — pojaviše se mudraci s Istoka u Jeruzalemu i rekoše:

2 »Gdje je novorođeni kralj židovski? Vidjeli smo njegovu zvijezdu na istoku i došli smo da mu se poklonimo.«

3 Kad je to čuo kralj Herod, uzbudi se, i sav Jeruzalem s njim.

4 On skupi sve svećeničke poglavice i narodne pismoznance i raspita se kod njih gdje se ima roditi Mesija.

5 Oni mu rekoše: »U Betlehemu u Judeji; jer ovako je napisano kod proroka:

6 I ti, Betleheme u zemlji Judinoj, nisi zaista najmanji među kneževskim gradovima Judinim, jer iz tebe će izići knez koji će biti pastir naroda moga Izraela.«

7 Tada Herod potajno pozove mudrace i ispita ih točno za vrijeme kad im se pojavila zvijezda.

8 Zatim ih uputi u Betlehem i reče: »Pođite onamo i raspitajte se pomno o djetetu, i kad ga nađete, javite mi, da i ja pođem te mu se poklonim!«

9 Oni poslušaju kralja i pođu. I gle, zvijezda koju su vidjeli na istoku išla je pred njima, dok se nije zaustavila nad mjestom gdje je bilo dijete.

10 A kad ugledaše zvijezdu, razveseliše se vrlo velikom radošću.

11 I kad su ušli u kuću, vidješe dijete s Marijom, njegovom majkom, padoše ničice i pokloniše mu se; i otvoriše svoje blago i prinesoše mu darove: zlato, tamjan i dragocjenu mast.

12 U snu dobiše uputu da se ne vraćaju Herodu, i oni krenuše drugim putem u svoju zemlju.

* * *

Da, oni još dolaze, mudraci s Istoka. —
Nisu samo trojica, nego tri tisuće ili trideset tisuća, možda već i trista tisuća »mudrih«, koji studiraju u Parizu, Bonnu, Würzburgu. Oni dolaze u evropske zemlje i žele ne samo postići doktorate, nego također žele — svjesno ili nesvjesno — upoznati Krista.

Ali tako često doživljavaju strašno razočaranje nalazeći nevjeru i materijalizam, jer su kršćani propustili da budu sveti avangardisti. Oni jasno osjećaju da li mi u osvit atomskog doba imamo još što kazati.

*

Budimo jedanput pošteni. Ne gledamo li često obojene studente kao egzotične delegate? Ili jesu li oni za nas uistinu zadaća i obveza koja nam govori u savjesti?

Zato moramo danas moliti:

Dođi, Duše Sveti!
Rasvijetli nas i podaj nam pravo razumijevanje ovoga mjesta u Svetom Pismu.
Podaj nam nešto od svetoga nemira trojice mudraca — ili također sveti nemir za trideset tisuća mudraca na ulicama Evrope.

*

Mladi ljudi iz dalekih zemalja gladuju za duhovnim spoznajama. Sav njihov daljnji život određuju i oblikuju utjecaji u godinama studija.
Ču En Laj studirao je u Njemačkoj.

— Zašto mu nitko nije turio u ruku Bibliju? Ona ga je mogla uvjeriti.
— Zašto se nitko nije brinuo za njega kad je bio bolestan, kad je bio gladan?

Tako je u sjeni evropskih crkava i katedrala postao ne kršćanin, nego vatreni bezbožnik.

Ne pogađa li nas kao udarac biča što je rekao: »Volim Njemačku jer sam ondje postao komunist.«
Tako smo i mi krivi za one koji su u metropolama kršćanstva postali neprijatelji Isusovi.

*

Mi bismo trebali moliti za te ljude, jer Bog može i iz političkog Savla učiniti Pavla.
Ne bismo trebali misliti samo na državnike, nego i na inženjere, medicinare i ekonomiste koji zauzimaju odgovorna mjesta.

*

Tema o mudracima koji traže Krista nije zato akutna samo 6. siječnja. Ona ostaje akutna kroz čitavu godinu.
Hoće li još tako biti 1970. godine, ne znamo. Svakako neće više biti akutna, ako iz vjerske mlakosti i ravnodušnosti prepustimo inicijativu sotoni.

Možda će nam on podmetnuti tempiranu bombu čija će eksplozija s krvlju i terorom dati svijetu drugo lice.
Ali još ima vremena.

*

Goruće je potrebna »Bratska služba za strance« dokle god k nama dolaze studenti iz stranih zemalja. Moramo se brinuti za to da osjete uski dodir s uvjerenim kršćanima, a time i pristup k Isusu Kristu.
Inače će njihov boravak kod nas postati za njih podloga za baštinjeno neprijateljstvo prema ljudima Zapada, a ne za baštinjeno prijateljstvo.

*

Gospodine Isuse Kriste,

Ti si svoju dragocjenu krv prolio za nas i žrtvovao je i za ljude u Africi i Aziji. Ako mi ne ujedinimo sve narode u Tvojoj krvi i ne stvorimo bratsku obitelj, može se već sutra dogoditi da međusobno prolijevamo svoju krv.
Dopusti mi stoga da danas preuzmem duhovno kumstvo za jednog obojenog studenta — ako ga i ne poznam — i da ga od sada uključujem u svoju osobnu molitvu.

*

U evanđelju nam se kazuje:

»Tada Herod potajno pozove mudrace i ispita ih točno za vrijeme kad im se pojavila zvijezda. Zatim ih uputi u Betlehem i reče: Pođite onamo i raspitajte se pomno o djetetu, i kad ga nađete, javite mi, da i ja pođem te mu se poklonim!«

Da su mudraci tada poslušali diktatora a ne Boga, bili bi postali agenti toga masovnog ubojice. Iza kraljevih pitanja skrivao se naime njegov cinizam. On je htio uništiti dijete.

*

U slične opasnosti zapalo je i naših trideset tisuća mudraca.

Jer gdje god ljudi traže Boga, izašilje sotona svoje podmukle ucjenjivače da to osujete. Onda je to bio Herod. Danas su to drugi.

Hoćemo li se čuditi ako pojedinci naših dana strane studente upravo tako zlorabe kako je nekoć htio učiniti Herod?

*

Ali sotona čini svojim pomagačem i svakoga onoga koji se povlači i kaže: »Zar sam ja čuvar svoga obojenog brata?« Svaki onaj pripada među njih koji svoje mogućnosti pomoći i svoja jezična znanja ne iskorišćuje za jednoga od njih. Možda mi sami ne možemo ništa učiniti. Ali tada bismo morali bar pobijati predrasude drugih.
Moramo se truditi da se ne ogriješimo o tražitelje Boga naših dana.

*

U ekonomskom pogledu obojeni studenti većinom ne trpe nikakve oskudice. Pa ipak ima danas još tisuću slučajeva kada nesreće, nezgode ili oboljenja prouzroče teški položaj koji traži ruku pomoćnicu.

— Ako stanuju u bilo kakvom potkrovlju, sami i bez poznanika, pa onda obole na želucu (a to se događa vrlo mnogima od njih), onda oni ne mogu jesti našu hranu na koju nisu navikli, naše krumpire.
Zar se onda ne bi našao nitko tko bi im priredio hranu njihove zemlje, koja bi za njih značila psihološki najbolju dijetu?

— Što vrijede svi umjetnički užici Bachovih kantata i Mozartovih misa bez susreta s pravim kršćanstvom u jednoj obitelji gdje se još uistinu moli?

— Znamo kako se komunizam trudi oko toga da mlade akademičare izgradi za avangardiste svoje stvari. Zašto su naše katoličke grupe tako malo poduzetne?
Mi bismo morali učiniti da naši obojeni studenti dožive jedan od naših ćelijskih pokreta za moderni apostolat. Tada bi mogla preskočiti religiozna iskra da i oni u svojoj domovini izgrade nešto slično.

Moramo postati svjesni kolike smo grijehe propusta učinili.

*

Ako već nismo dovoljno aktivni, nastojmo onda barem izbjegavati sablazni. Ili zar ne djeluje kao pljuska u lice kad je jedan mladi Indijac po svom povratku rekao jednom misionaru u Bombayu: »Prestanite mi sa svojim dragim Spasiteljem o kojem propovijedate! Ja sam vašeg dragog Spasitelja doživio. U Bonnu. Pobožni križ visio je u stanu. Tražili su od mene 180 maraka najamnine za stan. I ja nisam mogao konkurirati jer bludnice plaćaju 200 maraka.«

*

Sigurno ima tisuće obojenih studenata ugodne vanjštine koji prelaze iz obitelji u obitelj. Odga-

jaju ih za donhuanske tipove, koji ubrzo točno znaju kako će proći sa svojim egzotičnim šarmom.

Tu često već unaprijed promašujemo svojim nastojanjem da muhamedance i hinduse u našim svjetskim gradovima dovedemo Kristu. Ipak bismo morali bar toliko uspjeti da progovorimo s katoličkim studentima iz Azije i Afrike. I oni stoje u bubnjarskoj vatri seksualnih utisaka i u degeneriranom dolce-vita-životu naše zemlje privrednog čuda, u kojoj se guši religija.

*

Kod nas bi morala postojati pretovarna luka ljubavi — s duhovnim pilotima koji vode Kristu. Jer u Puni, u Kongu, u Gani ima pobožnih majki. One mole za svoje sinove koje su pokrstili misionari i sada među tisućama pobožnih kapela Evrope svoju vjeru ne produbljuju, nego gube. Možda nam Krist zbog toga dovikuje «Jao vama!«

*

Tri mudraca s Istoka imali su snagu da nezabludivo idu dalje svojim putem. Oni mora da su osjetili neugodnost među pobožnim fasadama Jeruzalema s velikim oglasima profesora teologije. O njima se kaže:

»Kad ugledaše zvijezdu, razveseliše se vrlo velikom radošću.«

Kako su revno ti ljudi tražili istinu. Radi nje su ostavili domovinu. Što su mogli prije toga studirati i vruće diskutirati? Oni su zajedno krenuli na dugo teško putovanje, s noćima u pustinjskoj samoći. Trpjeli su glad i žeđu.

— Koje smo žrtve i odricanja uzeli na se mi kao tražitelji istine?
— Što smo učinili mi da tu istinu približimo drugima koji se nalaze kao gosti u našoj domovini?

*

Ali mi bismo također kao i oni trebali postati suputnici u vječnost. Tri mudraca bili su u svojoj potrazi za Bogom i u svim zaprekama jedna zavjerena zajednica. Kroz sve napore i teškoće oni su se saživjeli i zajedno su molili.
Oni su sigurno doživjeli i krize i neuspjehe. Ali oni su pomagali jedan drugome. Nijedan se nije odvojio i pošao svojim putem. To bi bila izdaja zajedničkog cilja.
O tome bismo trebali razmišljati.
Kad čitamo redak 11, moralo bi to biti za nas otkrivenje:

»I kad su ušli u kuću, vidješe dijete s Marijom, njegovom majkom, padoše ničice i pokloniše mu se; i otvoriše svoje blago, i prinesoše mu darove: tamjan, zlato i dragocjenu mast.«

Oni su spoznali Boga. U svojoj mudrosti, svome strahopoštovanju bili su pametniji nego milijuni akademika koji od same naobrazbe nisu našli puta k molitvi — pametniji nego oni na Areopagu u Pavlovo vrijeme pa sve do stručnjaka naših dana koji su se riješili crkvenih obruča.

*

Tadašnji su mudraci donijeli djetetu vrijedne darove. Ali unutarnje bogatstvo koje su ponijeli iz toga susreta bilo je dragocjenije od svega vanjskoga blaga.

U retku 12. još nam se kazuje o njima:

»U snu dobiše uputu da se ne vraćaju Herodu,
i oni krenuše drugim putem u svoju zemlju.«

Umorni i iscrpeni, oduprli su se napasti da kod Heroda budu s počastima primljeni i da ih na njegovu dvoru kao kakvu senzaciju obasiplju laskanjima. Oni su svoju savjest i svoju svetu tajnu više cijenili nego čar vanjske moći.
Tako su oni postali misionarima, vjesnicima i prorocima istine, pošto su našli put k Otkupitelju svijeta i k njegovoj svetoj Majci.

*

Gospodine Isuse Kriste,
Ti ne kratiš nikome od nas svoga Svetoga Duha, ni Arapinu, koji poznaje samo Koran, ni indijskom brahmanu, budistu ili šintoistu, koji je kod kuće susretao poganske hramove s demonskim likovima.
Daj da mi kršćani spoznamo veliku odgovornost, da našim obojenim studentima ne otvaramo samo vrata u predavaonice naših sveučilišta koja mogu postati klopke u prilog sotoni. Oni bi trebali da susreću Tebe u profesoru, u kolegi, u našim obiteljima i u crkvenim zajednicama.

Ne samo teškim milijunima za pomoć u razvoju, prije svega osobnim zalaganjem pojedinaca poći će za rukom sačuvati obojeni svijet od groznoga ognja bezboštva. Mi moramo toj našoj braći pomoći da dožive oduševljenje za naše Evanđelje.

Daj nam za to po svojoj milosti svetu, apostolsku revnost.

PROROCI NEKOĆ I DANAS

Matej, 3, 1 - 6

1 Dođe vrijeme kad je nastupio Ivan Krstitelj.
On je propovijedao u Judejskoj pustinji.

2 »Obratite se«, govoraše, »jer je blizu kraljevstvo nebesko!«

3 O njemu je govorio prorok Izaija kad je rekao:
»Glas onoga što viče u pustinji: Pripravite put Gospodnji, poravnajte staze njegove!«

4 Ivan je nosio odjeću od devine dlake i kožnat pojas oko bokova, hrana mu bijahu skakavci i divlji med.

5 Tada je grnuo k njemu Jeruzalem i čitava Judeja zajedno s okolinom Jordana.

6 I primahu od njega krštenje u rijeci Jordanu, i priznavahu svoje grijehe.

* * *

Na raskrsnici svjetske povijesti stajaše taj čovjek: Ivan Krstitelj. Razdoblje obećanja bijaše prošlo, vrijeme prije Krista.

Tako je on postao vjesnik novoga saveza.
Kao stranac djelovao je taj pokornik. Došao je iz pustinje, ispunjen duhom Božjim.

— Žigosao je fasadnu pobožnost farizeja.
Pa pak, kako je sasvim drugačija njegova ličnost od ličnosti intelektualnih kritičara naših dana, koji se kao grabežljive zvijeri propinju protiv vjerskih uredaba.

— Njegovo je oko proziralo ljude. Sveta revnost prožimala je žarom njegove govore.
On nije bio nikakav anarhist, nikakav gušilac državne vlasti.
On je revolucionirao svojim riječima, svojom krstiteljskom zdjelicom.

*

Jedno je bio bez sumnje — senzacija za mase, razgovor dana:

»Tada je grnuo k njemu Jeruzalem i čitava Judeja zajedno s okolinom Jordana.«

U gomilama su se slijevali k njemu: vojnici iz posade, veletrgovci, poduzetni seljaci.

*

Kao duhovna struja djelovao je taj čovjek. Tu se nije radilo o briljantnoj retorici, nego o ozbiljnosti koja raskida srca, koja ih iznutra potresa opomenom:
»Obratite se, jer je blizu kraljevstvo nebesko!«
U naše je vrijeme riječ »Obratite se« — »Činite pokoru!« postala često jeftinom parolom za sekte, bez duboke prodorne snage. Ali grčka riječ »Metanoeite« znači ovdje više, naime preobrazbu građanskog života po duhu Božjem: »Promijenite

mišljenje! Stvorite novoga čovjeka!« To je bio zahtjev. To je bio cilj Ivanov.

*

Nemilosrdno i strastveno šibale su njegove riječi poroke slušatelja, njihove parfimirane grijehe. On sam bio je najveći među onima koje je žena rodila. Svojim radikalizmom očarao je zaista mlade ljude — dok nije došao Veći, kojemu ih je prepustio, Mesija.
On je bio samo prethodnik.

*

Slike na kojima smo vidjeli toga Ivana na Jordanu, nisu li one često bile odviše idilične? Ako ga promatramo s gledišta Svetoga Pisma, ne moramo li se pitati zašto nije on i nas iznutra rastvorio oporošću i dubinom svojih riječi? Morali bismo to mjesto iz Biblije o njemu danas jedanput tiho promeditirati — u žarkoj, usrdnoj molitvi.
Uvijek ponovno pojavljivali su se otada proročki likovi: Franjo, Savonarola, Abraham od sv. Klare, sv. župnik Arški, berlinski velegradski apostol dr Sonnenschein.
Uvijek ponovno skupljaju se tisuće pod propovjedaonicama — jedni željni senzacije, drugi gladne duše. Moglo bi biti utješno da ljudi još gladuju za duševnim kruhom.
Ali oni hoće religioznoga kolača. Stroga poruka da treba činiti pokoru udara o gluhe uši. Taj govor je **tvrd!**

*

Pustoš tadašnje pustinje nalazimo u asfaltnim pustinjama naših velikih gradova u groznijem obliku kao nihilizam i unutarnju izgubljenost. Nebrojeni idu osamljeni, s odvratnošću i gorčinom

kroz našu prometnu vrevu. Među njima buja najveća samoobmana: da religiju promatraju još samo kao preostatak prikladan za starački dom, dječji vrtić ili svakako za božićni ugođaj.
Protiv te religije iz frižidera, protiv toga mlitavog salonskog katolicizma stoje svećenici kao proroci osamljeni u pustinji. Ali vatrena poruka jednog Ivana nije se ugasila ni u modernim svećenicima. Propovijed Crkve ostala je ista: »Činite pokoru!« Svećenici svih vjekova dovikivali su tu poruku svojem vremenu. Oni su je uklesali u srca: »Obratite se, jer je blizu kraljevstvo nebesko!« »Mislite na svršetak!«

*

Ni mi ne smijemo — u težnji da budemo moderni i otvoreni — dopustiti da budemo s visine eshatoloških istina potisnuti u dubinu etičkih mudrosti. To je lažna manija snošljivosti kada pokušavamo mjesto svetoga u kršćanskoj nauci izbiti humanističku sposobnost za društvo.
Likovi poput Ivana neće nikada moralizirati, nego će istinu jednostavno ponuditi. Njihova je propovijed više nego predaja, više nego povijesni kodeks. Oni nas upućuju na i s t i n u koja probija zvučni zid etičkih i filozofskih dogmi i ide naprijed u vječnost.

— Molit ćemo da možemo u strahopoštovanju i pravoj snošljivosti susresti svakoga koji traži istinu.
— Ali ćemo moliti i za svetu nesnošljivost kakvu su imali Ivan i svi likovi poput Ivana poslije njega. Jer radi se o visokim zahtjevima Isusa Krista, o kojemu Ivan **(Marko 1, 7) tako skromno kaže: »Pred** njim nisam dostojan kleknuti i odriješiti remena na obući njegovoj.«

*

Gospodine Isuse Kriste,
Ti si sama dobrota, pa ipak nalazim na dvadeset i jednom mjestu u Bibliji riječ o vječnoj osudi.
Zašto se ne usuđujemo da svoje suvremenike suočimo s tom istinom? Time ćemo im se omraziti.
Ali kršćani bi uvijek trebali biti veliki izazivači nemira; jer većina ljudi su truli građani ovoga svijeta i previše su se učvrstili na ovoj zemlji. Tako su se udobno i prijatno smjestili u svojim gnijezdima blagostanja.
A ipak u tvojim govorima, Gospodine Isuse Kriste, uvijek odjekuju riječi o Sudnjem danu.
Zašto smo danas tako bezbojni u svom govoru, kad ipak govorimo o najvećim stvarima svijeta: naime o milosti i o nebu.
Imamo to crno na bijelom u zaprašenim svescima dogmatike na polici za knjige. Ali ne možemo više druge očaravati Tvojim istinama. Što nam vrijede najljepše nauke teologije? To su kao zlatne šipke koje ne možemo upotrebljavati za plaćanje u svakidašnjem životu.
Kad si Ti, Gospodine Isuse Kriste, propovijedao, mladi su ljudi davali svoj bjanko-potpis i polazili za Tobom.

I Tvoji prvi pristaše u pracrkvi živjeli **su još tako** da su svaku noć mogli biti pozvani **s ovoga svijeta.** Oni su razumjeli riječi Tvoga **proroka mnogo** bolje nego mi:

»Pripravite put Gospodnji,
Poravnajte staze njegove!«

*

Sad ćemo moleći o tome razmišljati nismo li i mi ljudi koji su samo stavili pobožnu masku umjesto da ozbiljno shvatimo riječi propovijedi i da budemo uistinu novi, otkupljeni ljudi:

— Ljudi koji nogama stupaju kroz prašinu naših ulica, ali čelom dodiruju vječnost.
— Ljudi koji tako žive da u slijedećoj minuti mogu stupiti pred svoga Suca.
— Ljudi koji zato nijedne večeri ne idu na počinak bez svete bilance ispita savjesti.

*

Gospodine Isuse Kriste,
učini da svakim danom sve jasnije čujem Tvoju poruku. Daj da uvijek ponovno mislim na to što nam je rekao kardinal Newman, koji se s toliko muke probijao do poziva da ti u Katoličkoj Crkvi služi:

"Bože, vrijeme je puno nevolje.
Stvar Kristova leži kao u samrtnoj borbi.
Pa ipak nikad nije Krist stupao moćnije
kroz zemaljsko vrijeme,
nikada njegov dolazak nije bio jasniji,
nikada njegova blizina opipljivija,
nikada njegova služba dragocjenija
nego danas.
Zato daj da se u ovim časovima Vječnoga,
među olujom i olujom,
u zemaljskom vremenu Tebi molimo:
Bože, Ti možeš tamu rasvijetliti,
Ti jedini to možeš."

VELIKA NEPOZNANICA — PATNJA

Matej 16; 21–23

21 Otada poče Isus svoje učenike upućivati u to kako mora poći u Jeruzalem i mnogo pretrpjeti od starješina, velikih svećenika i pismoznanaca, i kako će biti ubijen, ali će treći dan uskrsnuti.
22 Tada ga Petar uze na stranu i poče ga odvraćati od toga govoreći: »Daleko to od tebe, Gospodine! Ne, to se tebi ne smije dogoditi!«
23 Ali on se okrene i reče Petru: »Odlazi od mene, sotono! Na smutnju si meni, jer ne misliš ono što je Božje, nego što je ljudsko!«

* * *

Zastrašuje nas i gotovo nas boli kako je tvrdim i oštrim riječima Krist ukorio sv. Petra. »Sotonom« ga zove — »protivnikom«.
Što se tu dogodilo?

*

Na neki je način to potresno.

— Apostoli su našli Mesiju za kojim je čeznuo čitav narod. Njih je on pozvao da ga slijede. Njima je podijelio čudesne snage.

— I sada oni u njegovu licu uvijek ponovno čitaju duboku tugu. I u njima se polako pomalja strah na njegove riječi. Oni su mislili da sada mogu navaliti na nebo — a Krist govori o svojoj smrti.

— Nije li to bila bezizlaznost što je on sada najavljivao?

*

Možemo Petra razumjeti da je iz zabrinutosti izrekao takvu opomenu. Kraljevstvo Božje o kojem su svuda propovijedali nije smjelo biti ugroženo i razoreno.

Ali Sin Božji, za kojega su se odrekli svega svojega, podsjeća ih protiv svih njihovih nada na veliku patnju kojoj on sada ide ususret.

*

Milijarde ljudi moraju kao Petar preuzeti na se veliki obračun s patnjom.

*

Ne može se tajiti da patnja može postati demonski ćorsokak, labirint u kojemu je đavao kod kuće. Odgovor možemo naći samo kod Boga.

U sibirskim rudnicima olova, u malaričnim krajevima Južne Amerike, na siromašnim ribarskim otocima Pacifika, svagdje se ljudi pitaju: »Zašto ima toliko patnje u svijetu? Odakle dolazi patnja?« Jedva se koje drugo pitanje češće uzdiže k nebu.

*

Amerikanci govore o »pravu na sreću«. I svaki to osjeća na svoj način: Stvoreni smo za radost. Bog nije čovjeka stavio u pustinju, nego u raj.

Ali tada je došao sotona. On je čovjeka učinio buntovnikom protiv Božjega poretka i tako ga lišio njegove sreće.
Sreća raja bila je uništena. I on je za nas izgubljena domovina.

*

U mislima puštam da kraj mene prolaze slike tisućljeća, ali ne kao ravnodušan promatrač, nego kao netko kome je sudbina Adama, prvoga čovjeka, užežena u čelo i koji je u svu tu patnju zajedno s njim upleten.

*

Gospodine Isuse Kriste,
da naši preci nisu doživjeli sreću raja, ne bismo mi tako jasno osjećali tragiku izgubljenoga raja.
S grijehom je došla patnja i smrt.
Borba i pustošenje već su u prirodi, kao da bi već tamo bio početak.
Onda patnja bolesti. Vidim je u klinikama i bolnicama. Mislim na bogalje od gube a i na tuberkulozne radnice na rižinim poljima.
Onda patnja u mrtvačnicama, gdje ljudi oplakuju svoje najmilije — svoje muževe i žene, svoju djecu.
K tome pripada i panja rata, koja do danas još nije zaliječena.
Ali često je još teža duševna patnja.

*

Razmišljam o tome, Gospodine Isuse Kriste, i tražim odgovor. Patnja je kao prokletstvo koje nas ne pušta. Ona prolazi kroz tisućljeća svjetske povijesti.
Mi znamo da patnja može biti kazna; jer ljudi nose svoje poroke, svoje grijehe često na vlastitom tijelu.

Ali mi znamo i to da za nas kršćane patnja može biti milost, jer si Ti, Gospodine Isuse Kriste, sam podnio patnju u najstrašnijoj grozoti.
Samo je tako teško za nas da poput Tebe reknemo riječ nebeskomu Ocu: »Neka bude volja Tvoja!«

*

U Rimu hvata čovjeka jeza kad se poslije razgledanja divnih bazilika spusti stepenicama u Mamertinsku tamnicu. Ondje čuje kako su kršćani morali čučati u toj rupi bijede bez danjega svjetla, dok im tjelesa nisu bacili kroz limena vrata u kanal.

Kolike tisuće svećenika i redovnika čuče danas gladujući i zebući u zatvorima, muče se u rudnicima, podvrgavaju se mučenjima kod preslušavanja.

Samrtno kolo mučeništva nije prestalo od dana cara Nerona. I sotona neumorno nalazi uvijek nove represalije i nove progone.

*

»Ave crux, spes unica!« — »Zdravo križu, jedina nado!« Tek kad sami zapadnemo u nevolju, naslućujemo koliko je Krist za nas trpio. I tek tada shvaćamo neobičnu riječ u liturgiji: »Po Križu je došla radost na sav svijet.«

To su svete Božje riječi, koje nama ljudima postaju teške za razumijevanje i za izvršavanje. Ali i samome je Kristu u Getsemanskom vrtu strah pred patnjom istisnuo krvavi znoj na čelo.

*

Pa ipak je patnja prolaz koji nas vodi k našoj domovini gdje više nema patnje. Ona je potrebna kao i umiranje sjemena iz kojega nastaje cvat.

Da se naš osjećaj protiv toga buni, nije nikakvo čudo. Ali da čovjek u najvećoj patnji može još kazati »Da, Oče!« — jedno »da« do progonstva i do gube — to je čudo milosti koju nam je Krist u svojoj muci na križu pribavio i izmolio.

*

Tvrdo zvuči u našim ušima kad Petar, prvi među apostolima, bez ikakva obzira pred svima drugima biva nazvan sotonom. Ali Krist je ovdje vidio da je đavao iskušavao Petra. I Petar je taj govor također dobro razumio. Ta on je i sam na kraju pošao u susret najvećoj patnji, bio je naglavce raspet na križu — za svoga Gospodina i Učitelja.

*

— Ne kao da bismo tražili u patnji neku ekstatičnu radost kao fakiri.
To ne bi bilo kršćanski.
— Ne kao da bismo bili duševni hipohondri te konzervirali svoju svakidašnju patnju.
To bi bilo bolesno.
— Ne kao da bismo patnju dragovoljno tražili.
To bi bilo herojski.
To su mogli sveci.

Mi smijemo, štoviše, upotrijebiti sva prirodna sredstva da se borimo protiv bolesti i bolova.
Smijemo se pametno braniti kad nam se čini nepravda.
Važno je samo da ne izmičemo patnji kada dolazi od Boga. Moramo naučiti da je tada poput Krista poslušno primamo jer nas nebeski Otac u njoj doziva.

*

Zato ću sada promisliti sve faze svoga života kad sam stajao pred najtežim časovima.

Ako je Krist svome prvom apostolu rekao tako strahovitu riječ, onda je htio jedanput zauvijek odgovoriti šaptaču zla, sotoni.

Ali htio je ujedno ojačati i našu otpornu snagu protiv njegova nagovaranja. Jer, što sotona nije postigao kod svetoga Petra, to će tisuću puta poslije toga pokušati kod nas.

— Ne bismo li mi također morali kazati »Odlazi, sotono!« najboljemu prijatelju koji nam dočarava dolce-vita-život i koji bi htio prezirati patnju kršćanina?

— Ne bismo li morali kazati »Odlazi, sotono!« najmilijem bračnom drugu kad traži samo blagostanje i udobnost, a zatvara put k Bogu?

— Ne bismo li morali kazati »Odlazi, sotono!« čak i onoj dobroj majci koja iz sebičnosti hoće zabraniti svome djetetu misijski poziv iako se sasvim jasno u tome može razabrati volja Božja?

To je tvrd govor. Ali ako je Krist sam tako tvrdo govorio, onda ne smijemo mi s kojekakvim izlikama izmicati njegovim zahtjevima.

*

Gospodine Isuse Kriste,

posljednji odgovor na patnju nalazim u riječima koje si nam Ti rekao u propovijedi na gori:

> *„Blago žalosnima, jer će biti utješeni...*
> *Budite sretni ako vas preziru i progone i krivo na vas svako zlo govore radi mene; radujte se i kličite, jer vaša je nagrada velika na nebu!"*

Po Tebi dakle nije patnja Veliki petak koji zamire poput sumorne sudbine. Ona postaje Uskrsom koji triumfira.

Ako nas Ti, božanski Učitelju, ispravljaš kao Petra u našem pogrešnom shvaćanju pa ako mi gledamo na Tvoj svet Uzor, onda patnja na zemlji može već postati komad novostečenog raja.

POROCI I OPSJEDNUTOST

Matej 17, 14 - 20

14 Kad su tada došli do naroda, pristupi k njemu
neki čovjek, pade pred njim na koljena i reče:
15 »Gospodine, smiluj se mom sinu, jer je mjesečar i zlo je s njime; često padne u vatru i često
u vodu.

16 Doveo sam ga tvojim učenicima, ali ga oni
nisu mogli izliječiti.

17 Isus odgovori: »O nevjerni, izopačeni rode!
Dokle ću još biti s vama? Dokle ću vas još podnositi? Dovedite ga ovamo k meni!«

18 Tada mu Isus oštro zapovjedi, i zao duh iziđe
iz njega. I od onoga časa bio je dječak zdrav.

19 Tada pristupiše učenici k Isusu i zapitaše ga,
kad su bili sami s njim: »Zašto ga mi nismo mogli istjerati?«

20 Isus im odgovori: »Zbog vaše nevjere! Jer zaista, kažem vam, ako imate vjere koliko je zrno
gorušice, možete reći ovome brdu: Premjesti se

odavde onamo! — i ono će se premjestiti, i ništa vam neće biti nemoguće.«

* * *

Još su Petar, Ivan i Jakob bili u duši duboko uzbuđeni; na brdu Taboru vidjeli su preobrazbu Isusa Krista. Bilo je nešto potresno i gotovo neugodno za učenike pratiti čovjeka kod kojega je pred njihovim očima prosjalo božanstvo.

*

Ali onda su bili drastično suočeni sa stvarnošću. Drugi su se učenici u međuvremenu strahovito obrukali.

Došao k njima neki otac sa svojim bolesnim sinčićem. Sav svoj novac potrošio je za dijete kod liječnika i poznavalaca prirodnih lijekova. Ali sve je bilo uzalud. Dječak je bio opsjednut.

Zato je čovjek došao k apostolima. Ali oni su stajali bespomoćni, usprkos božanskom nalogu da liječe bolesne. Nisu mogli umiriti mladića. On se pjenio i udarao oko sebe. Nijedna riječ smirivanja nije pomogla. Bili su nemoćni pred njim.

*

Jedva je itko od nas susreo uistinu opsjednutoga kod kojega đavao ima u vlasti duševne i tjelesne snage.

Ali nadasve u misijskim zemljama, gdje kršćanstvo otima teren sotoni, nalazimo i danas još uvijek tu strašnu pojavu.

*

Ali đavao i na drugi način zauzima vlast nad ljudima. Ne tjera ih samo u vatru i u vodu. Milijune podbada da se dragovoljno njemu prepuštaju.

Tjera ih u kockarnice i javne kuće — ili također u sektaški zanos, jer često dolazi pod maskom anđela svjetla.

*

Gospodine Isuse Kriste,
i mi doživljujemo posljedice moći koju sotona može steći nad ljudima.
Mi poznajemo,

— živčane olupine koje su postale žrtvom otrovnih droga,
— duševne olupine požude, lakomosti, slavohleplja,
— navijače iz podruma džeza s njihovim ekstazama — zapletene u prividnoj stvarnosti,
— robove brzinomjera na auto-stradama,
— prljavce iz filma i literature koji žele misionirati svojom bljutavošću,
— čitavu menažeriju pseudo-umjetnika koja se iživljava u ekscentričnim umjetničkim stilovima i misli da time koristi čovječanstvu.

Mi znamo da đavao ima svoje prste u svim opasnostima i svim porocima kad god se ljudi njemu predaju iz zlobe ili slabosti.

Ti si nam u opsjednutom dječaku stavio pred oči sotonsku moć koju u stotinu žalosnih podvrsta među nama susrećemo. Ti si nam time pokazao kako đavao u čovjeku djeluje.

Zato daj da naša samilost ne kapitulira pred žrtvama sotone u naše vrijeme, da im pomognemo iz snage svoje vjere.

*

Ne moramo li također razmisliti po kojim je našim slabostima đavao nad nama dobio vlast u malenkostima?

— Koja bi sredstva za užitke dobar liječnik kod nas križao ili ograničio?
— I ne događa li se često da radije prihvaćamo zabranu od liječnika jer bi inače došlo do naše tjelesne propasti, nego opomenu svećenika koji nas ipak čuva od vječne duševne propasti?

Jesam li o tome već jednom razmišljao?

*

U Evanđelju je neobično kako Isus reagira pošto su mu ocrtane muke opsjednutog djeteta. On zna da moć sotone nije slučajna, nego da je samo postala moguća po ljudskoj krivnji. Zato kaže:

»O, nevjerni, izopačeni rode! Dokle ću još biti s vama? Dokle ću vas još podnositi?«

*

Ne bi li morao kod nas često puta isto tako govoriti?

— Koliki pohlepnim očima gutaju horoskope u ilustriranim listovima da doznaju svoju sudbinu u narednom tjednu?
— Kolikima su revolveraški listovi zanimljiviji nego svaka poruka papina?
— Kolikima je odgovor u kakvom ženskom listu mjerodavniji nego savjet Bogom posvećenog svećenika?

Nije li potresno kad se supermudri moderni ljudi izlažu smiješnostima? A pri tom mogu po Crkvi točno spoznati volju Božju. Oni čuju Božje zahtjeve isto tako jasno od propovjednika na propovje-

daonicama kako ih je nekada čula masa od samoga Isusa Krista.

*

Sveto Pismo nam pokazuje da se Krist ne zaustavlja kod prijekora zbog krivnje. On nalaže da mladića dovedu k njemu da mu pomogne. »Dovedite ga ovamo k meni!«

Zatim piše:

> »Tada mu Isus oštro zapovjedi, i zao duh iziđe iz njega. I od onoga časa bio je dječak zdrav.«

Krist je izrekao egzorcizam, zaklinjanje đavla. Još u dvadesetom stoljeću svećenici Crkve kod svojih ređenja dobivaju vlast da izriču takve egzorcizme kad se na temelju točno utvrđenih znakova ustanovi prava opsjednutost.

Potresno je da je sa službeničkom milošću povezana stalna tajna »čudesna moć«, koju upravo ovdje možemo na izvanjski način vidjeti.

Kod takvih bolesnika mora svaki psihoterapeut priznati svoje ograničenje. Ovdje liječnik mora uzmaknuti. Jer se ne radi o površnim duševnim komplikacijama. To je čas Kristov, gdje Krist preko svojih svećenika dalje vrši moć nad onim »koji obilazi kao ričući lav, tražeći koga da proždre«.

*

Mi jedva mislimo na to da je svaki svećenik polaganjem biskupovih ruku — slično kao apostoli po Kristu — dobio vlast nad đavlom.

— Ne vidimo li uvijek ponovno u svećeniku ponajprije govornika, šefa Karitasa, graditelja, organizatora?

— Je li nam već jednom došlo do svijesti da je svećenik koji nam je podijelio sveti krst svojim molitvama odbio od nas zle duhove?

*

Iz Evanđelja znamo o apostolima da su pred očima mnogih gledalaca mučno zakazali.

Tako stoje svećenici još danas često u prilikama gdje više ne mogu naprijed. Htjeli bi pomoći, ali zapreke su prevelike.

— Jesu li nam već kada došli do svijesti ti beznadni časovi svećenika, kad se uzalud bore za ljude i ne mogu ih izbaviti iz njihove nevolje?

*

Možda Bog pri tom dopušta da i svećenik — uza svu svoju posvetnu vlast — osjeti vlastitu slabost, kako bi tisuće kršćana molio da ga pomognu molitvom i žrtvom da bi se sotoni mogao suprotstaviti na najširoj borbenoj fronti.

— Jesmo li već kada mislili na tu svetu oružanu pomoć svećeniku?

*

Apostoli su pitali Isusa zašto oni nisu mogli istjerati zla duha iz opsjednutog dječaka. Tada su dobili odgovor koji se nije dao sasvim lako podnijeti:

> »Zbog vaše nevjere! Jer zaista, kažem vam, ako imate vjere samo koliko je zrno gorušice, možete reći ovome brdu: Premjesti se odavde onamo! — i ono će se premjestiti, i ništa vam neće biti nemoguće.«

Učenici su morali dopustiti da im se to kaže. I za nas isto tako vrijede te riječi ako Isusa Krista ozbiljno shvatimo.

*

Ali uz vjeru ide pokora. I poruka iz Fatime govori o njoj. Drugačije nema proboja u đavolju opsjednutost naše današnje svjetske povijesti.
U razračunavanju s demonskim bezboštvom ne pomažu površne pobožnosti. Tu nisu dovoljna tradicionalna hodočašća koja su katkada slična pobožnom društvenom izletu. Otegnuto pjevanim pjesmama ili sa par letaka ne možemo slomiti bezbožni materijalizam.

Tu je potrebna askeza i teža žrtva koju treba baciti na zdjelicu vage. Mnogo bi se više moglo postići molitvenim kumstvom za bezbožnike, »duhovnim podzemnim pokretom« koji bi se božanskim sredstvima usprotivio teroru sotone.

— Tko je od nas svjestan te velike žrtvene i molitvene zajednice nasuprot moći bezboštva?

*

Svaki znak križa već je formula urote.
Blagoslovljena voda koju uzimamo priziva još jednom moć krštenja i svladavanje sotone.

Svaki blagoslov svećenika stavlja nas pod vlast Presvetoga Trojstva.

*

Tek onda kad te svete znakove ispravno doživljujemo, kad riječi Isusa Krista u svom osobnom životu prihvaćamo, onda smo slomili moć sotone — u sebi i u svijetu.

Samo tada neće se opsjednutost dalje širiti, u pojedinim ljudima i u čovječanstvu, koje potresaju groznice sotonine.

*

Gospodine Isuse Kriste,
daj da ubuduće svjesno činim znak svetog križa.
Daj da to svaki put bude kao zaklinjanje đavla —
i daj da u mojoj malodušnosti i slabosti iskrsne ona pobjedonosna snaga koja samo od Tebe dolazi.

GRAĐANIN DRŽAVE I GRAĐANIN BOŽJI

Matej 22, 15 - 22

15 Tada odoše farizeji i dogovoriše se kako će Isusa uhvatiti u riječi.

16 I poslaše k njemu svoje učenike s Herodovim ljudima. Oni ga zapitaše: »Učitelju, znamo da si istinit i da učiš put Božji po istini, ne obazirući se ni na koga, jer ne gledaš na izgled ljudi.

17 Kaži nam što ti o tom misliš: Je li slobodno plaćati caru porez ili ne?«

18 Isus prozre njihovu opakost i reče: »Što me kušate, licemjeri?«

19 Pokažite mi porezni novac!« Oni mu donesu denar.

20 Isus ih upita: »Čija je ovo slika i natpis?«

21 Oni odgovore: »Careva.« Tada im reče: »Dajte onda caru carevo a Bogu Božje!«

22 Kad su to čuli, ostadoše u čudu; i ostave ga i odu svojim putem.

* * *

Jedan crkveni otac, Grgur Veliki, rekao je jednom o riječi Svetoga Pisma da je ona takva »da iz nje može piti janje i da se u njoj može kupati slon«. Htio je time izraziti da u Svetom Pismu svatko nalazi što je za njega potrebno — kolebljivi jednako kao jaki i moćni.

Ima naime nešto vrlo čudesno u evanđeljima, da nam kroz tisućljeća daju signal za sve situacije našega života. Isusovim riječima rješavaju se i razjašnjavaju problemi koje i mi moramo svladati. Zato će »usporedbe« i zgode uvijek ostati aktuelne — i u doba svemirskih raketa.

*

Gorućim problemima pripada odvajkada sukob između građanskih i vjerskih dužnosti.

Pregovori između crkve i države stoje u pojedinim zemljama još i danas na dnevnom redu. Djelomice dovode do kompromisa i diplomatskih teškoća.

Osobna odluka savjesti između tih različitih utjecaja može biti teška na svim meridijanima. I u područjima privrednoga čuda zahtijeva ona uvijek ponovno odvažnost i hrabrost pojedinca.

*

U zaposjednutoj zemlji Palestini u Kristovo vrijeme bilo je kao i danas političkih spletaka. Poganski osvajači slabili su svojom moći crkvenu hijerarhiju.

Po kazni premješteni Pilat muktario je na svom namjesničkom položaju dok mu je njegova sve slabija karijera još ostavljala vremena za to. Kraj njega je kralj Herod pokušavao učvrstiti svoj položaj.

Farizeji su se borili protiv liberalnih saduceja, koji nisu vjerovali u besmrtnost duše.
Ali sada su opozicione partije otvorile jedna drugoj vrata:

Hajka na samoga Boga, na Isusa Krista, postala je tema broj 1.

*

Dugo su se dogovarali. I sada su htjeli krajnje škakljivim pitanjem Mesiji »postaviti zamku«. Farizeji su sa svojim učenicima poslali još i ljude iz ministarstava kralja Heroda, da bi taj slučaj mogli poslije napuhati u javni skandal.
S hinjenim strahopoštovanjem obratili su se pitaoci Isusu, i mi postajemo dapače nepovjerljivi kod njihovih istokarenih riječi. Zvuči kao fraza iz njihovih usta:

> »Učitelju, znamo da si istinit i da učiš put Božji po istini, ne obazirući se ni na koga, jer ne gledaš na izgled ljudi.«

I zatim izađoše s pitanjem koje ga je trebalo natjerati u tjesnac.

> »Kaži nam što ti o tom misliš: Je li slobodno plaćati caru porez ili ne?«

*

Suvereni način Isusov morao ih je razljutiti, kako ih je jasno pred svima označio kao »licemjere« i naložio im da mu pokažu porezni novac. A onda su dobili odgovor. Taj je postao klasičan i glasovit — čak i kod ateista najčistijeg kova:

> »Dajte caru carevo
> a Bogu Božje!«

Sva njihova zloba, njihova lukavost bila je tim hladnokrvnim riječima svladana i razbijena.

> »Kad su to čuli, ostadoše u čudu; i ostave ga i odu svojim putem.«

*

Ali mi se pitamo: Što je carevo?
Krist priznaje prava Rimljanima nad »izabranim narodom«. Mi znamo što znači imati svuda posade s tuđim četama i tuđinsku upravu. Poznajemo ponos jedne nacije nad bogatstvom svoje kulture. I sada je jedan strani imperator imao vrhovnu vlast. — Krist se ne buni protiv toga. Ne brani se protiv poreza, ma koliko bili teški.

*

Krist nam je dao primjer poslušnosti koju građanin države duguje državnoj vlasti.

*

Ali ovdje se ne radi samo o pravu okupacione sile da ubire novac. Od Krista kao Mesije očekivalo se, pogrešno, da će osnovati jaku zemaljsku državu. Ali on uopće nije mislio na to da Židovima skine jaram podložnosti.

Krist je kao Božji sin imao pred očima čitav svemir. On je i predobro znao za sveti čas svoga povratka. On je bio odviše velik i odviše nepristran a da bi mu bilo potrebno da bude politički oslobodilelj ili socijalni obnovitelj.

*

Krist se odrekao moći koja mu je od prirode pripadala. On je uzeo »lik sluge« da svakome od nas postane »put« kojim moramo ići.

Još danas čitamo u katekizmu:

Kao građani države moramo:

1. zakone i odredbe države održavati,
2. državnu vlast poštovati,
3. prema svojim snagama surađivati na općem dobru.

*

Kršćanin nije prikovan na određeni oblik države. Da li je monarhija ili republika, da li car ili predsjednik, ništa ne smeta zapovijedi da je kršćanin obvezan na poslušnost državi — pretpostavivši dakako da ta država poštuje Božja prava i time također ljudsko dostojanstvo.

*

Sveti nam Toma Akvinski kaže da je domovina najviša vrijednost iza vjere.

Mi smo kao društvena bića rođeni u jednu porodicu, u jedan narod, u jednu državu. I imamo također kao građani države veliku odgovornost.

*

Možemo li pošteno kazati: Mi ljubimo svoju domovinu?

— Prepuštamo li njezinu sudbinu nekolicini političara — ili molimo li također za nju?

— Mislimo li uopće na to da svojom molitvom Duhu Svetom podupremo važne događaje politike, odluke velikih državnika?

*

Ne traži se od nas samo poslušnost nego i to da podupiremo državnu vlast i da joj pomažemo nositi tešku odgovornost.

Mi kao kršćani nismo nikakvi bezbojni kozmopoliti, nikakvi svjetski putnici koji se svagdje osjećaju kod kuće, a nigdje obvezani dužnostima.

S druge strane ne moramo zato ni izdaleka upasti u protivni esktrem kao nacionalisti ili šovinisti.

*

Kad vidimo bijedu masovnog proletarijata, recimo, u Južnoj Americi, mislimo li onda o tome koliko smo zaštite, koliko kulture, koliko civilizacije od malena primili kao samo po sebi razumljivo? A to dugujemo zajednici u kojoj živimo. I ta dobra moramo dalje predati.

*

Masovna sredstva našega vremena, televizija, novinske vijesti i ilustrirani listovi, pokazuju nam osobito jako prednosti i pogreške ljudi koji kao predstavnici svojih naroda stoje na osvijetljenoj pozornici javnoga života.

— Trebali bismo moliti za političare koji nisu socijalni rutineri, nego socijalni geniji sa svetim duhom Karitasa.

*

Gospodine Isuse Kriste,

možda je tebi bilo teško potvrditi prava rimske posade a time također poreznu dužnost za Tvoje zemljake. Ali nitko se ne može na Tebe pozivati kao na socijalnog revolucionara. Ti nisi na nacionalnoj razini unosio nikakvu pobunu u narod.

Ali uvijek ponovno doživljavamo da jedan diktator — državnik koji se nepravedno i krvlju uzdigao — uzima ulogu cara. Ako on hoće da uništi

Tvoj sveti nalog, izgradnju Božjega kraljevstva, onda mu moramo dobaciti sveto »ne«.

Najpakosniji progonitelji često su otpali kršćani. Robespierre je nekoć bio u svećeničkom sjemeništu kao Staljin. Hitler je bio kršteni katolik.

Milijune su oni sa sobom povukli u otpad od vjere. U časovima kada takvi izdajice vrše svoju vlast daj nam Ti odvažnosti da više slušamo Boga nego ljude.

*

Obijest skorojevića već je mnogo crno pogljavlje ucrtala u svjetsku povijest. Zato ne može biti slijepe pokornosti. Ako državna vlast silom nastupa protiv Crkve, moramo se ravnati prema onom dodatku:

»Dajte Bogu što je Božje!«

*

Bog je veći i moćniji od svakoga šefa vlade, s krunom ili bez nje. Stoga ne smijemo dopustiti da nas država degradira na besvjesne potvrđivače ili ponizi do ubojica. Ne možemo se u slijepoj vjernosti pokoriti zahtjevu diktatora koji zapovijeda nepravedni navalni rat.

*

Kao kršćani imamo dvije domovine. Nebo je naša posljednja i prava domovina.

— Sjetimo li se na to kad god molimo: »Oče naš, koji jesi na nebesima...«?

*

Zato kao kršćani imamo svetu dužnost da uskratimo poslušnost kad pretpostavljeni izdaju naredbe koje predstavljaju napadaj na Božja prava. Dapače, imamo pravo otpora do krvi. Tad moramo zauzeti jasne položaje, bez kompromisa, bez kukavštine.

*

Za katolika kršćanina biskup je mjerodavni autoritet kad kao otac biskupije zauzima stav prema pitanjima odgoja i bračnim problemima. On je mjerodavan u svojoj odgovornosti po službi koju mu je Krist predao — a ne možda »javno mišljenje« koje se sugestivno utvrđuje testovima ili stav sindikalnih funkcionera.

*

— Mi se molimo za odvažnost da možemo odlučivati po vlastitoj savjesti.
— Mislimo na mnoge koji su spoznali Kristovu riječ i postali mučenici.
— Zazivamo ih, one ljude — Tomu Morea, patra Delpa — koji su nam ovo mjesto u Bibliji plamenim svijetlim slovima zacrtali na pozadinu naše svakidašnjice.

*

Gospodine Isuse Kriste,

još ima vremena da se u Tvoje ime probudi savjest našega naroda i svijeta.

Daj da mi kršćani osjetimo svoju odgovornost.
Jer „Ite, missa est!" nije poslanstvo u nebeskoplavi svijet, nego je „Ite, missa est!" poslanstvo i u parlamente, u obiteljske odbore, u radničke savjete, u sindikate.

Daj nam pionirski duh da ne samo u crkvenom prostoru nego i u javnom životu snažno radimo za naše bližnje.

Daj da mi kršćani svagdje ondje postanemo sveti ustanici gdje se po Tvojim pravima gazi nogama, gdje se sloboda prodaje, gdje se ljudsko dostojanstvo sramoti i istina izdaje.
Daj da u svim svojim odlukama razumijemo što je carevo a što Božje.

RELIGIOZNA BILANCA

Matej 25, 14 - 30

14 Da, to je kao kod čovjeka koji je polazio na put te je zato dozvao svoje sluge i povjerio im svoju imovinu.

15 Jednome dade pet talenata, drugome dva, trećemu jedan — svakome prema njegovoj sposobnosti; potom otputuje.

16 Onaj koji je primio pet talenata pođe odmah da radi s njima, i zaradi drugih pet.

17 Isto je tako i onaj koji je dobio dva zaradio druga dva.

18 Ali onaj koji je dobio jedan pođe, iskopa jamu u zemlji i sakrije novac svoga gospodara.

19 Poslije duga vremena vrati se gospodar onih slugu i zatraži račun od njih.

20 Tada pristupi onaj koji je primio pet talenata i donese drugih pet talenata govoreći: »Gospodaru! Pet si mi talenata predao; evo pet sam drugih zaradio.«

21 Reče mu nato njegov gospodar: »Dobro, slugo dobri i vjerni! U malome si bio vjeran, nad mnogim ću te postaviti. Uđi u veselje svoga gospodara!«

22 A pristupi i onaj koji je primio dva talenta i reče: »Gospodaru! Dva si mi talenta predao; evo, druga sam dva talenta zaradio.«

23 Reče mu njegov gospodar: »Dobro, slugo dobri i vjerni! U malome si bio vjeran, nad mnogim ću te postaviti. Uđi u veselje svoga gospodara!«

24 Napokon pristupi i onaj koji je primio jedan talenat i reče: »Gospodaru! Znao sam da si strog čovjek, koji žanješ gdje nisi sijao i skupljaš gdje nisi prosipao.

25 Zato sam pošao u strahu i zakopao tvoj talenat u zemlju. Evo ti tvoje vlasništvo!«

26 Tada mu njegov gospodar odgovori: »Slugo zli i lijeni! Jesi li uistinu znao da ja žanjem gdje nisam sijao i skupljam gdje nisam prosipao?

27 Trebao si dakle **moj** novac uložiti kod mjenjača, a ja bih na povratku dobio svoje natrag s kamatama.

28 Uzmite dakle od njega talenat i dajte ga onome koji ima deset talenata!

29 Jer svakome koji ima još će se dodati, i imat će u izobilju — a tko nema, njemu će se oduzeti i ono što ima.

30 A beskorisnog slugu izbacite van u tamu; ondje će biti plač i škrgut zubi.«

* * *

Malo je usporedaba Gospodinovih tako pobudljivih kao usporedba o talentima. Ona otvara naš pogled

na ono odlučno, na našu odgovorost i na zahtjev koji se stavlja na svakoga od nas.

Kao sveta požarna baklja padaju riječi toga evanđelja u naš život.

Zato ćemo se moliti Duhu Svetomu da nas rasvijetli. Jer potrebno je da osjetimo da ta usporedba govori upravo nama i da potiče nas.

*

Gospodar je Bog. Sluga sam ja, ti.

Talenti koje gospodar povjerava slugama, to je kapital koji nam on predaje na upravu, to su naravni darovi i nadnaravne milosti koje nam u životu podjeljuje.

Talenat nije bio mala svota: nešto preko tisuću dolara po današnjoj vrijednosti.

Ali Bog je čovjeku predao mnogo više: ništa manje nego sav svijet, svojim nalogom: »Pokorite zemlju!« Svaki pojedini je pozvan da taj nalog s drugima izvrši. Parola »bez mene!« ne vrijedi pred Gospodinom Bogom.

*

Jednoga će dana Gospodin tražiti račun o tome kako smo povjerene darove upotrijebili, kako smo snosili odgovornost za bližnje.

— U ovom času želim se pred Gospodinom Bogom pitati da li sam i kako sam do sada iskoristio svoje talente — da li sam ih zanemario ili čak upropastio.

Veliki menedžeri sportskih i drugih priredaba, reklame i publiciteta — »promicanja umjetnika«, kako to stručnjaci danas zovu — umiju iz zvijezda i drugih idola izvući najviše što se može, kako bi novac curio.

Ali mi ne bismo smjeli misliti na financijske motive.

Roditelji i odgojitelji imaju svetu dužnost da u djeci bude osobite sklonosti i sposobnosti koje bez reklame imaju vrijednost pred vječnošću.

*

Svaki sportaš čeliči svoje tijelo kao neko oruđe i ispituje kakve uspjehe može njime postići.

— Bog mi nije moju tjelesnu konstrukciju dao samo za ples i zabave, nego sigurno i zato da zađem u kuću siromašne obitelji ili da se kao milosrdni Samaritanac zauzmem za unesrećenika.

— Bog mi je dao moje ruke ne samo za boks i tenis, nego i zato da bolesniku pružim ruku pomoćnicu ili da pomilujem siromašno stvorenje.

— Bog mi je dao zdravlje ne zbog čiste životne snage, nego da ga stavim u službu Bogu.

*

On će me pitati

— nisam li se mogao obuzdavati u jelu i pilu,

— da li sam dopustio da moje tijelo razmaženim životom postane mlitavo i umorno i time nekoliko godina svoga života oteo radu i apostolatu.

Ali će me također pitati

— da li sam razumnim odmorom i počinkom održao svoje zdravlje, jer i ono je dar Božji.

Pa i onda ako smo disciplinom u tjelesnim stvarima samo »u malome vjerni«, ipak o tome zavisi i duševna elastičnost, osobna radost koja zrači na druge.

*

Ali jednom će me Gospodin Bog i o tome pitati da li sam svoje duševne sposobnosti ispravno upotrijebio.

Od svakoga će Bog zahtijevati drugo.

Od visokoškolskog profesora očekuje osim stručnog znanja apostolski uzor na visokom položaju.

Građevinski radnik mora naprotiv s poštenim uvjerenjem stajati u krugu svojih drugova i ne smije dopustiti da se Božje zapovijedi pogrdnim primjedbama povlače u blato.

*

Nama kršćanima dana je s vjerom veća mudrost i dublja spoznaja o temeljnim stvarima života nego što ih može imati ateist sa deset počasnih doktorata.

— Moram razmisliti da li sam mislio na intenzivno vjersko školovanje, s istom spremnošću kakva odgovara mojoj gladi za obrazovanjem na drugim područjima.

— Isto tako je potrebno solidno daljnje obrazovanje u zvanju za djelatnost u apostolatu.

— Moram se pitati da li svoju nadarenost posvećujem samo jednom površnom zanimanju, jer volim debelu platnu kesicu — i nisam li imao odvažnosti da promijenim zvanje ako bi druga djelatnost bila plodnija za druge i za mene.

— Neće li Bog tražiti više od onoga koji s 40-satnim radnim tjednom ide za čistom zaradom nego od drugoga koji je izabrao socijalno zvanje te u to ulaže svoje posljednje snage u prekobrojnim satovima i noćnim smjenama?

— Jesam li jednom kod pravog ispita savjesti razmislio kojoj kategoriji zvanja pripadam i kakve zaključke moram povući?

I morat ću Gospodinu Bogu odgovarati kako sam svoje slobodno vrijeme upotrebljavao. Pored slobode je ono moj najdragocjeniji zemaljski posjed.

— Jesam li ga utrošio u čitanje bezvrijednih knjiga, ilustriranih listova kojih su izvještaji krcati seksom i skandalom?
— Jesam li ga potratio jer se ne mogu otrgnuti od televizora?
— Jesam li ga propiskao u bezbojnom, nepristojnom društvu?
— Jesam li ga upotrijebio samo zato da izbijem mnogo novaca?

*

Produbljujem li svoje znanje i svoje spoznaje na nekom određenom području čime mogu drugima pomoći ili pružiti radost?

Jesam li zauzeo stav kad su kršćanska načela bila u javnosti napadnuta ili prezrena? Jesam li onda bio previše lijen, previše strašljiv ili previše neodlučan da napišem pismo, da telefoniram ili da se javim za riječ?

Možda je sudjelovanje u večernjem tečaju narodnog sveučilišta važno za proširenje jezičnih znanja da ih upotrijebim u radu u kraljevstvu Božjem, npr. kod brige za strane radnike. Moderni je kršćanin — da okrenemo jednu poslovicu — toliko puta kršćanin koliko jezika znade. To nije povlastica za diplomate i stjuardese, ili špijune! Jesam li iskoristio svoju darovitost na tome području? Upravo umne sposobnosti ne smijemo skrivati. Jer onda ćemo na Posljednjem sudu stajati posramljeni i morat ćemo Bogu vratiti njegovo »vlasništvo« a da nije donijelo ni najmanje koristi.

*

U Evanđelju stoji riječ: »Poslije **duga vremena** vrati se gospodar.« Nije li to za nas izlika što se tako sigurno osjećamo? Ali što znači »dugo vremena«, kad se radi o našoj vječnosti?

Krist je ljudima predao odgovornost za Crkvu i svijet. Ali mi moramo kao dobri sluge odmah raditi i svaki dar upotrijebiti.

*

Gotovo bismo mogli biti prestrašeni krutošću. Ne kaže li jedan sluga u samoj usporedbi da je gospodar strog čovjek. Od straha pred njim sakrio je svoj talenat.

Pa ipak je tako da Krist nije samo strogi gospodar, on je i dobrostivi, strpljivi i milosrdni Otkupitelj.

— On hoće samo naše cijelo povjerenje, našu zahvalnost.
— On hoće da se mi na nešto odvažujemo ako to uvijek i ne možemo izvršiti.
— On hoće da mi na njegovoj pomoći gradimo ulažući sve svoje talente.

Za to sveto pouzdanje u Boga trebali bismo se moliti.

*

A kao najveći dar dao nam je Bog milost; jer milost je ono najviše.

»Najmanja milost vrijedi više nego čitav svemir«, kaže Toma Akvinski.

Katolik mora sebi reći:

— Među milijunima pogana izabrao me je Bog i svojom me milošću pozvao na krštenje. Zato na meni leži veća odgovornost nego na jednom nekrštenome.
Jesam li o tome razmišljao?

— Ja sam krizman. To jest, ja sam u tom sakramentu primio viteški udarac za kraljevstvo Božje. U vrijeme kad se ljudi samo sažalno podsmjehuju pripadnosti Crkvi traži se muževne odvažnosti priznavati vjeru.
Ne šutim li katkad kukavički kad se ljudi rugaju vjeri ili napadaju na nju?

— Mnogo sam puta u sakramentu pokore s oproštenjem svojih grijeha primio i milost unutrašnje promjene.
Gospodin Bog će me jednom pitati da li sam svoju veliku zahvalnost prema njemu povezao također s čestitom voljom da se obratim.

— Tisuću puta sam u svetoj pričesti primio Krista u svoje srce.
Nisam li pri tom vrlo često bio ravnodušan ili rastresen?

— Kao kršćanin posjedujem u Svetom Pismu najvredniju knjigu na svijetu.
Imam li — kao mnogi znameniti ljudi — Bibliju uvijek na dohvat ruke na noćnom ormariću?
Koliko puta čitam iz nje?
Jesam li dnevno čitanje Svetoga Pisma učinio svojom navikom?

•

Znam da se ne mogu ukloniti krivnji ako se povučem iz svijeta i pustim da ide kako hoće ono što navodno ne mogu promijeniti. Crkva nije »čekaonica za vječnost«, gdje možemo mirno čekati svoju smrt.

Bit ću kriv ako sve svoje snage i sposobnosti koje sam primio ne uložim u to, na mjestu na kojem stojim, da svagdje — u obitelji, u zvanju, u javnosti — radim kao budan i mudar sluga Božji. Bez milosti ne može čovjek ništa učiniti. Ali bez njegova rada i njegova napora ostaje milost neiskorištenja kao zakopani talenat.
Polažem li sebi svaki dan račun o tome?

— Ako mi je Bog dao dobre roditelje, savjesne odgojitelje i svećenike, pravog prijatelja: jesam li taj dar iskoristio ili prosuo?

— Čitam li kršćanski zadahnute novine ili puštam da me poplavljuje pljusak riječi kakvog neutralnog dnevnika?

— Tražim li na svjetskoj karti gdje se odigravaju dnevni događaji, da se za sve te potrebe pomolim pred Bogom?

— Robujem li masovnim sredstvima i zabavama, ili imam odvažnosti prema samom sebi, za svrsishodno razvijanje svoje osobne nadarenosti?

*

Gospodine Isuse Kriste,

ispit savjesti koji se obavlja pred Tvojim licem uvijek je nešto što bi nekoga moglo učiniti malodušnim. Osobito onda kad se polaže račun ne samo o svojoj nedjelji nego i o svome radnom danu, ne samo o nekoliko vjerskih zahtjeva nego o tijelu, duhu i duši s njihovim sposobnostima.

Pa ipak ne bih kod Tvojih strogih riječi trebao zaboraviti što si rekao svome dobrome slugi, onome koji se usprkos mnogim nedostacima trudio i uvijek iznova započinjao: „Uđi u veselje svoga gospodara!"
Istjeraj zato iz mene svaki strah. Daj mi pouzdanje i sveti zanos da s Tvojom snagom upotrijebim svoje naravne darove i svoje nadnaravne milosti na Tvoju čast Pomozi mi da kod Tvoga povratka mogu pred Tobom opstati.

SUDNJI DAN

Matej 25, 31 - 46

31 Kada dođe Sin Čovječji u svojoj slavi i svi anđeli s njime, sjest će na prijestolje svoje slave.
32 I svi će se narodi sabrati pred njim, a on će ih odvojiti jedne od drugih, kao što pastir odvaja ovce od jaraca.
33 I postavit će ovce sebi s desne, a jarce sebi s lijeve.
34 Tada će kralj kazati onima s desne strane: »Dođite, blagoslovljeni Oca mojega! Primite u baštinu kraljevstvo koje vam je pripravljeno od postanka svijeta!
35 Bio sam gladan, i vi me nahraniste; bio sam žedan, i vi me napojiste; bio sam stranac, i vi me u kuću primiste;
36 bio sam gol, i vi me obukoste; bio sam bolestan, i vi me pohodiste; u tamnici sam bio, i vi dođoste k meni.«
37 Tada će mu pravednici odvratiti govoreći: »Gospodine, kad te vidjesmo gladna i nahranismo te, ili žedna i napojismo te?

38 Kada te vidjesmo kao stranca i u kuću te primismo, ili gola i obukosmo te?
39 Kada te vidjesmo bolesna ili u tamnici i dođosmo k tebi?«
40 A kralj će im odgovoriti: »Zaista, kažem vam: što god učiniste jednome od ove moje najmanje braće, meni učiniste.«
41 Tada će kazati i onima s lijeve strane: »Odlazite od mene, prokleti, u oganj vječni, koji je pripravljen đavlu i njegovim anđelima!
42 Bio sam gladan, i vi mi ne dadoste jela; bio sam žedan, i vi mi ne dadoste pića;
43 bio sam stranac, i vi me ne primiste u kuću; gol, i vi me ne obukoste; bolestan i u tamnici, i vi me ne pohodiste.«
44 Tada će i oni odvratiti govoreći: »Gospodine, kada te vidjesmo gladna ili žedna, stranca ili gola, bolesna ili u tamnici, i ne poslužismo te?«
45 A on će im odgovoriti: »Zaista, kažem vam: što god ne učiniste jednome od ovih najmanjih, niti meni ne učiniste.«
46 I ovi će otići u vječu muku, a pravednici u vječni život.

* * *

Čovjeka hvata kao neka sveta strava kad čita ovo mjesto.
Čovjek se duboko zaprepašćuje kad pomišlja kako površno većina ljudi danas živi

— ne samo pogani već i kršćani,
oni katolici koji se zadovoljavaju kasnim misama i s nekoliko pobožnih molitava,
jer su Boga potisnuli na rub,
jer — kao pogani — trče za idolima.

Ovdje stoji zapisano, i nijedno jota ne može se na tome izmijeniti:
Kod toga posljednjega suda bit će sakupljeni svi ljudi ovoga svijeta. Pred njima će stajati kao svjedoci anđeli nebeski. I past će posljednje odluke. Krist će neopozivo odvojiti dobre od zlih.

— Molit ću da me ovo mjesto iz Svetoga Pisma, ovaj pogled na vječnu budućnost za mene i za čitav svijet, u najdubljoj nutrini potrese i prodrma.

*

Čitajmo još jednom redak 32:

»I svi će se narodi sabrati pred njim, a on će ih odvojiti jedne od drugih, kao što pastir odvaja ovce od jaraca.«

*

Narodi svih kontinenata upravit će pogled na Krista:

— iz USA i iz SSSR-a,
— iz Japana i iz Njemačke,
— pogani i kršćani,
— crnci i bijelci,
— čitavo čovječanstvo.

To će biti sveta vrhunska konferencija svjetske povijesti: na njoj će se naći Neandertalci i posljednji čovjek atomske bombe, Pigmejci iz južnoafričkih šuma i najsamotniji drvosječe iz sibirske tundre.

*

Pokušavam u mislima predstaviti sebi tu veliku smotru:

— u njoj kraljeve i državnike,
Cezara, Karla Velikoga, Napoleona,

— ali i učenjake i umjetnike,
Platona, Leonarda da Vinci.

Prividne veličine među njima bit će malene pred sucem svjetova Kristom.
Sve što je na svijetu bilo za njih odlučno — jačina glasa, ordeni i počasti, bankovni računi — nema više nikakve vrijednosti.

*

Veleizdajnici Božji dolaze ovdje na sud, dezerteri na fronti kršćanstva.
Jer Posljednji sud nije arena malograđana.
On je pobjednička pozornica junaka.

*

Mi taj veliki zaključni čas čovječanstva vidimo već pred sobom na blagdan Krista Kralja.
Onaj silni dan donijet će svetu proslavu Isusa Krista, koju ćemo svi jednom doživjeti, u kojoj ćemo svi imati udjela, ako se potpuno predamo njemu, Kralju neba i zemlje.

*

Ali ipak se prestravljujemo kad čitamo redak 41. i gledamo bezdan đavolji usred tih silnih događaja:

»Tada će kazati i onima s lijeve strane: Odlazite od mene, prokleti, u oganj vječni, koji je pripravljen đavlu i njegovim anđelima!«

Nedvosmisleno je Krist potvrdio postojanje neba i pakla. On to čini u slikovitom govoru, ali na samoj se činjenici ne može ništa mudrovati.
Zato bismo morali te riječi urezati u svoje srce.

*

Gospodine Isuse Kriste,
duboka me strava obuzima kad mislim na to da ću i ja jednom stajati pred Tobom, vječnim sucem,

Pitam se u tom velikom strahu pred Tvojim sudom, što sam propustio, što sada još mogu učiniti da ne pripadnem među vječne prokletnike.
Dosad sam Te i premalo prepoznavao u Tvojoj najmanjoj braći. I zato mi u nutrini kopka kad čujem što govoriš prokletnicima:

»Bio sam gladan, i vi mi ne dadoste jela;
bio sam žedan, i vi mi ne dadoste pića;
bio sam stranac, i vi me ne primiste u kuću;
gol, i vi me ne obukoste;
bolestan i u tamnici, i vi me ne pohodiste.«

Pokazat ćeš nam ljude koje smo sreli u životu i učinit ćeš da vidimo što smo učinili najneuglednijima i najsiromašnijima.

*

Oprosti mi ako danas možda prvi put jasno spozajem ono što mi je već davno moralo biti poznato: da se Ti sam poistovjećuješ s onima za koje treba da se brinemo — s bolesnicima, sa zatvorenicima, s gladnima.

Smijem li se usuditi i izreći:

Ti si oronuo penzioner u tramvaju.
Ti si strani radnik koji stoji kraj tekuće vrpce.
Ti si skromni namještenik kojega snobovi preziru.
Ti si socijalno siroče koje ne nalazi hranitelja.
Ti si odrpani prosjak u favelama Rio de Janeira.
Ti si siromašno, rahitično dijete u Koreji.

Da, to si ti. Ti si sam sebe izjednačio s njima. Pa ako želim služiti Tebi, moram služiti bratu koji trpi.

*

Pred ovom nepristranošću doživjet ćemo neuspjeh svih životnih nazora,

Tu će se prestrašiti svi oni za koje si ti Božji sin bio samo običan plemenit čovjek. Nesreća je po njih bila što su pod tom pretpostavkom sankcionirali svoje poroke.

Bit će kraj filozofskoj obijesti: »Bog je mrtav!« kad Ti kao Svemogući na svetom prijestolju budeš sudio njihov život.

Zatim će biti analfabeta koji su sveci, a bit će profesora koji su imali knjižnicu od pet tisuća svezaka i uz to postali samo nihilisti i intelektualne bestije.

Pred Tobom će, Gospodine Isuse Kriste, vrijediti tjelesna i duhovna djela milosrđa. Ona će biti ispunjenje glavne zapovijedi: »Ljubi bližnjega svoga kao samoga sebe!«

*

Ovo mjesto u Svetom Pismu o Sudnjem danu kida ujedno horizont našeg osobnog života. Ono nam otvara slobodni vidik na naš najviši, neprolazni cilj — na našu zajednicu.
Katolički živjeti znači misliti na cio svijet.
Katolički moliti znači moliti za cio svijet.
Vijesti na radiju i u novinama ne možemo gluhih ušiju pustiti da kraj nas samo kliznu. Mi smo suodgovorni za zbivanja našega vremena. Ne radi se samo o akcijama pomoći žrtvama poplava, potresa i drugih katastrofa. Mi ne možemo samo za sebe uhvatiti sjedište u nebu. Bar svojom molitvom moramo pomagati bližnjemu.

*

Kad je Krist živio, nije još nitko u Palestini znao o svim onima kontinentima do kojih danas u nekoliko sati dolijeću mlazni avioni.

Doba televizora i svemirskih kabina smanjilo je udaljenosti. Danas možemo cijelu kuglu zemaljsku duhom pregledati kao globus na pisaćem stolu.

*

Zato bi nam i dnevne novine morale više značiti nego samo pregled vijesti. One nam mogu postati raznobojnim i žarkim molitvenikom. Morali bismo navečer pod križem razmisliti neuralgične točke u crkvi i svijetu. Odlučne potrebe možemo uključiti u svoju svakidašnjicu, u svoje strelovite molitvice, u svoje žrtve i odricanja koje na se preuzimamo.

*

Onda neće ni molbe za pomoć misijama biti za nas samo privatne želje svećenika.
U svećenicima čujemo molbu Isusa Krista, čujemo njegov zahtjev. To je njegov poziv, o kojemu može zavisiti naše vječno blaženstvo.

*

S jezom mislim na to koliko sam puta već i sam u svom životu prešao preko zahtjeva Isusa Krista. Možda to nije bila uvijek zloba, ne, bila je to mlakost i zaboravljivost. Ali nije li to već nepravda prema Kristu?

*

I razmišljam o tome kako milijuni ljudi — na žalost i mnogi od onih koji često idu u crkvu — u svom egoizmu i materijalizmu ne vide te uvjete za svoj vječni spas.

*

I onda ne smijem jednostavno prekinuti kad svršim svoj osamsatni dan u poduzeću i još se samo povući u privatni život. Moram onda sasvim dru-

gim očima gledati zadaće u župi, u društvima i grupama kojima pripadam.

*

Pri tom mi dolazi do svijesti još jedna druga stvar: nije dovoljno da samo ja prepoznajem i služim Isusa Krista u siromašnima i napuštenima. Moram sada i druge uvijek ponovno upozoravati na to mjesto u Svetom Pismu, jer njihova čitava vječnost ovisi o tome. Inače oni mogu biti vječno osuđeni.

*

Razmišljam što mogu učiniti da svoje znance, kojih površnost tako često doživljavam, upozorim na tu veliku odgovornost. Moram ih podsjetiti na opasnost, moram ih prodrmati. Možda ih uopće moram najprije navesti na to da pročitaju ovo mjesto iz Svetoga Pisma.
Ali budući da Evanđelje nije prijeteća vijest nego vesela vijest, rado ću još jednom tiho promotriti retke 34—36:

> »Tada će kralj kazati onima s desne strane: Dođite blagoslovljeni Oca mojega! Primite u baštinu kraljevstvo koje vam je pripravljeno od postanka svijeta!
> Bio sam gladan, i vi me nahraniste;
> bio sam žedan, i vi me napojiste;
> bio sam stranac, i vi me u kuću primiste;
> bio sam gol, i vi me obukoste;
> bio sam bolestan, i vi me pohodiste;
> u tamnici sam bio, i vi dođoste meni.«

*

Gospodine Isuse Kriste,

Ti mi nisi postavio samo zahtjeve. Ti si mi u isti čas dao divno obećanje neba — onoga neba koje je Bog pripremio onima koji ga ljube.

Već su milijuni godina otkako Ti misliš na mene.
Pa ipak sam ja Tebe do sada i odviše malo služio. Od sada ću rado nekoliko slobodnih sati na mjesec Tebi staviti na raspolaganje za kraljevske zadatke prema bližnjemu, prema Tvojoj braći.
Da, Gospodine, daj mi odvažnosti da radim na ovoj zemlji kao luda u očima onih koji Te nisu spoznali. Onda neću pripasti među one budale koji će kod posljednjega suda proigrati svoju vječnost.

USKRSNA POBJEDA

Matej 28, 1 - 8

1 Po suboti, u osvit prvoga dana sedmice, dođe Marija Magdalena i ona druga Marija da pogledaju grob.

2 Najednom nasta žestok potres, jer anđeo Gospodnji siđe s neba, pristupi grobu i odvali kamen i sjede na njega.

3 Lice njegovo bijaše kao munja, a odjeća njegova bijela kao snijeg.

4 Od straha pred njim zadrhtaše stražari i postadoše kao mrtvi.

5 Tada anđeo prozbori i reče ženama: »Vi se ne bojte! Znam da tražite Isusa raspetoga.

6 Nije ovdje, jer je uskrsnuo kako je rekao. Dođite i vidite mjesto gdje je ležao!

7 Potecite brzo i javite njegovim učenicima: Uskrsnuo je od mrtvih, i sada pred vama ide u Galileju. Ondje ćete ga vidjeti. Eto, rekoh vam.«

8 One odoše brzo od groba i potrčaše sa strahom i velikom radošću da jave njegovim učenicima.

* * *

Kako je strašno bilo mnogim vođama omladine u nacističko vrijeme kad je njihov dobri kapelan bio uhapšen i kasnije poginuo u koncentracionom logoru. Onda ih je zahvaćalo takvo raspoloženje Velikog petka.

Ali to je samo slaba poredba; jer o kapelanu ne ovisi otkupljenje svijeta — ali je ovisilo o Isusu Kristu, u kojemu su njegovi učenici štovali svoga Mesiju, a onda su doživjeli najveću katastrofu u povijesti čovječanstva, da je bio raspet i pokopan. Ako se ne možemo uživjeti u strahovitu tragiku Muke — kako su potišteni i beznadni stajali pristalice Isusovi, jer se takoreći sve u njima slomilo — onda nećemo nikada potpuno shvatiti uskrsni blagdan.

*

Matej nam javlja:

> »Po suboti, u osvit prvoga dana sedmice, dođe Marija Magdalena i ona druga Marija da pogledaju grob.«

To si moramo predstaviti: grob je bio čuvan; jer Isus je bio senzacija posljednjih dana. Farizeji su se bojali da bi učenici mogli doći, uzeti tijelo iz groba i proglasiti da je Isus uskrsnuo.
Ali ti ljudi nisu uopće mislili na to. Većina ih se kojekuda skrivala.

*

Žene su pošle u vrt Josipa iz Arimateje — usprkos vojnicima. Za njih je »veleizdajnik« protiv kojega su narodne mase urlale »Raspni ga!« bio vrijedan da svoj život izlože opasnosti.

To zaista nije bila nikakva idilična jutarnja šetnja, nego sveta smionost.

Mnogi stari neženje cijene ženu — pa i u dušobrižničkom radu — samo kao drugorazredno biće. — Takav sud nije samo ograničen. On je i nepravedan. Evanđelje govori drugim jezikom.

Može se ženama predbacivati da često rade spontano ili previše subjektivno.

— U uskrsno jutro su žene bile one koje su odmah stupile u akciju — još prije nego muškarci.

— A koliko je hrabrosti trebalo već na Veliki petak uvečer zato da nepovjerljivo gledane, špijunirane i ismijavane izvrše veliku dužnost ljubavi prema mrtvacu koji je poslije imao biti Uskrsnuli.

*

Gospodine Bože,
podaj našim obiteljima, našem narodu žene ovoga duha, koje će hrabro provoditi svoje zadaće.
I podaj muževima skrušenost da se dadu posramiti revnošću tih žena.

*

Puni zahvalnosti nećemo zaboraviti da je bilo žena koje su u vremenima nevolje obnovile lice Crkve, kao sveta Katarina Sijenska i velika Terezija Avilska, svojom djelotvornom, jakom vjerom.

*

U velikim i oporim crtama čitamo što se u uskrsno jutro dogodilo:

»Najednom nasta žestok potres, jer anđeo Gospodnji siđe s neba, pristupi grobu i odvali kamen i sjede na njega.
Lice njegovo bijaše kao munja, a odjeća njegova bijela kao snijeg.
Od straha pred njim zadrhtaše stražari i postadoše kao mrtvi.«

Tamno se tlo vrtnih gredica i tihi vrtovi potresoše kad je taj Božji glasnik došao. Njegov sjaj bijaše jasniji nego svjetlo jutarnjega sata, kad je pun svete uzvišenosti odgurnuo golemi kamen koji je zatvarao grobnicu.

Shvaćamo da su vojnici pred njim zadrhtali — bez ikakve snage da mu zabrane njegov čin. »Postadoše kao mrtvi.« Ali anđeo se okrene ženama:

»Vi se ne bojte!«

*

Ima anđela. Sveto Pismo to sasvim jasno svjedoči. Anđeli nisu nikakva pobožna legenda, nego stvarnost. Oni su objavili rođenje Kristovo, i oni su objavili njegovo uskrsnuće.

*

Dok naoružani muškarci leže ukočeni, anđeo tješi Mariju Magdalenu i onu drugu Mariju:

»Znam da tražite Isusa raspetoga.
Nije ovdje, jer je uskrsnuo kako je rekao.
Dođite i vidite mjesto gdje je ležao!«

*

Anđeo je moćan duh. Kako su ti sveti poslanici Božji na slikama uljepšani i iskićeni. Naši bucmasti barokni dječačići mogu biti umjetnički zanimljivi i vrijedni, ali oni su teološki nemogući.

Ne želimo biti nikakvi borci protiv kipova. Ali s jednom anđeoskom teologijom o nježnim malokrvnim bićima sa šarenim krilcima ne možemo ništa početi.

*

Gospodine Bože, podaj nam pravi strah pred anđelima, ali i ljubav i čežnju za njima.

Podaj nam poslušnost i nutarnju otvorenost za našega anđela čuvara, na kojega tako malo mislimo. S kojim tako malo računamo.
Ali mi ga svaki dan trebamo, dapače, svaki sat; jer đavo je budan.

*

Pomolimo se u ovaj čas tiho anđelu čuvaru.

*

Živimo u doba uskrsne pobjede. Ali kakav je morao biti silan učinak kad je sveti anđeo rekao da Krist više ne leži u grobu, nego da živi. Strah tisuća koji se još zbog njega žaloste mora se prometnuti u radost njegovim riječima:

> »Potecite brzo i javite njegovim učenicima: Uskrsnuo je od mrtvih, i sada pred vama ide u Galileju. Ondje ćete ga vidjeti.«

Možemo razumjeti da su žene »sa strahom i velikom radošću« potrčale u grad. Tko se kod te revolucionarne uskrsne vijesti ne prestravljuje do moždine, nije shvatio tu tajnu.

*

Svaki koji je doživio ratno zarobljeništvo zna što znači sloboda poslije mnogo godina iza bodljikave žice.
Ali grijeh je najveće robovanje i zarobljeništvo.
Moramo se suočiti s Mukom, s prevelikom pomirbenom žrtvom Isusa Krista. Moramo dane Gospodinove Muke provesti u pravoj molitvi. Tada ćemo tek razumjeti što znači da smo njegovom smrću na križu očuvani od vječne smrti.
Tada ćemo tek naslutiti kakve posljedice za nas same ima to što je sin svemogućega Boga izašao iz groba da bude naš Otkupitelj.

Vijest o njegovu uskrsnuću daje nam istom nadu u uskrsnuće našega vlastitoga tijela.

*

Zato Uskrs ne prolazi na Uskrsni ponedjeljak uvečer. Tko je shvatio o čemu se ovdje radi, taj ne može više šutjeti. Taj ne može druge prepustiti njihovoj duševnoj bijedi. On ne može dopustiti da oni »postanu sretni na svoj način«. To bi bila kriva i nemarna snošljivost.

*

Ako kuća gori pa ja znam jedini spasonosni izlaz, onda ga moram drugima reći — ne, moram im ga doviknuti! Bilo bi neodgovorno pustiti da kuća izgori.

*

Ako smo shvatili ljudski jedva shvatljivu uskrsnu vijest, onda bismo morali biti upravo tako elektrizirani i upravo tako prožeti svetim oduševljenjem kao one žene nekoć koje su doživjele veću bruku i veći kaos nego mi.
Morali bismo zato moliti da i nama uspije apostolski zračiti u ljude oko nas. Morali bismo imati odvažnosti da puni radosti uzvikujemo u svijet objavu Isusa Krista.
Inače će nas još pritiskivati grobni kamen.
No ipak treba da uz nas stoji sveti anđeo objave, koji nam dovikuje:

> »Vi se ne bojte!«
> Idite i objavljujte to svima.

*

Postoji tiha i glasna propovijed.
Tiha propovijed — bez riječi — samo po našoj prisutnosti, po uskrsnom sjaju u našim očima. Na

našim očima, našim licima — a ne na našem svečanom odijelu — mora se vidjeti naša radost. Kažnjenici koji duboko vjeruju mogu i u svom prugastom logorskom odijelu — bez blagdanske odjeće — doživjeti sveto uskrsno veselje. Oni to mogu ako su se pomirili s Bogom.

*

Kršćanin koji živi u smrtnom grijehu ne može objavljivati uskrsnu vijest. On objavljuje samo grobnu tišinu. On je kao stražar koji spava.
Uskrsni čovjek morao bi djelovati kao blistavi anđeo. Mogu li drugi imati o nama takav utisak?

*

Molimo tiho za one koji još nisu obavili dobru uskrsnu ispovijed.

*

Postoji i glasna propovijed.
Kao kršćani imamo nalog da objavljujemo evanđelje. Svijet gladuje za njim. Ako se iza nasmiješena lica i ne osjeća unutrašnja tragika koja se pod njim skriva: svakom je čovjeku potrebna vijest o otkupljenju.
Hoćemo tu vijest objavljivati, ne u tihoj sobici, nego vani, gdje se traži hrabrosti.
A pogani, koji ne razumiju naše riječi o Uskrsu, razumjet će naše napore za bližnje.
Jer svako je dobro kršćansko djelo uskrsna propovijed.

*

Tko može stajati u struji milosti uskrsloga Spasitelja i ne zapaliti svijet oko sebe tom radošću?
Mi to ne možemo iz sebe. Ali s uskrsnom viješću, koju nam je Bog utisnuo u ruke, moralo bi biti

drugačije, jer je moramo sutra — ne, već danas objavljivati.

*

Gospodine Isuse Kriste,

po Tvojoj uskrsnoj pobjedi vidim sada put pred sobom. Sretan sam ako i drugima mogu pomoći. Pokaži mi Ti jednu zadaću. Ja sam spreman!
Daj mi Ti po svome Duhu hrabrost i apostolsku snagu.

Ne počinjemo nekim manifestom ili nekim programom nadvladavati stari, porocima nagrđeni svijet.
Počinjemo zato što smo Tebe, Uskrsloga, susreli u sakramentu Tvoga Tijela i Krvi.

Budući da smo tako svjedoci Tvoga uskrsnuća, pomozi nam Ti da ostanemo propovjednici te uskrsne vijesti.

BOŽANSKI USTAV

Matej 28, 16 - 20

16 Jedanaestorica pođoše u Galileju, na goru kamo im je zapovjedio Isus.

17 I kad ga vidješe pokloniše mu se. A neki su još sumnjali.

18 Tada pristupi Isus i reče im: »Dana mi je sva vlast na nebu i na zemlji.

19 Idite dakle i učinite mojim učenicima sve narode! Krstite ih u ime Oca i Sina i Duha Svetoga

20 i učite ih da obdržavaju sve što sam vam zapovjedio. I evo, ja sam s vama u sve dane — do svršetka svijeta.«

* * *

Ovo mjesto iz Svetoga Pisma izvješćuje o najvećoj revoluciji svih vremena na ovoj zemlji. Jer čas u koji je Krist apostolima rekao te riječi čas je rođenja našeg poslanstva u svijet.

Svi mi ne bismo nikada bili kršteni da apostole nije zahvatio nemir uslijed božanske snage te zapovijedi.

Zato je upravo ovo razmatranje od velikoga značenja, pa ćemo se u tihoj molitvi pomoliti Duhu Svetom da nam otvori potpuni smisao ovoga mjesta iz Svetoga Pisma.

*

Uvijek ponovno nalazimo slike po listovima: Sveti Otac podjeljuje misijski križ nekolicini mladih misionara, redovnica i laičkih pomoćnika.

Da su ti mladi ljudi čitali ove biblijske riječi ne čujući pri tom Kristov glas koji je raspaljivao njihovo srce, vjerojatno ne bi bili spremni ostaviti zavičaj, obitelj, domovinu i karijeru.

A koliki su molili za te mlade ljude: majke, braća i sestre, poznati i nepoznati, tako da su spoznali svoje poslanje i poslušali Kristov poziv.

*

Kardinal Newman rekao je jednom riječ — i mi bismo je trebali kao svetu lozinku objesiti iznad pisaćeg stola:

»Moralo bi vas uznemiriti,
to što niste nemirni!«

*

Molit ćemo ovaj čas Gospodina Boga da nam udijeli taj sveti nemir.

*

Jedanaest apostola bilo je sakupljeno na gori. Jedno drugo mjesto u Svetom Pismu kaže da je uz njih bilo i 500 učenika.

Između desetka tisuća Krist je njih pozvao. I rekao im je znamenite riječi koje vrijede do vječnosti:

»Dana mi je sva vlast
na nebu i na zemlji.«

*

Uvijek ponovno obuzima ljude ushićenje zbog njihove moći kad prodiru dublje u svemir ili bude atomske snage u reaktorima. Rusija i Amerika potiskuju se međusobno u natjecanju za što veću moć.

Pa ipak ostaju iznad svega istinite Kristove riječi da je njemu predana sva vlast na nebu i na zemlji.

*

Nalog da se svijet revolucionira i da se misionira može dati samo Krist. Kako smiješno naduto ukazuje nam se naprotiv nastojanje »malih bogova« svijeta koje sićušni iver granate, dapače ubod komarca može »likvidirati«! Zašto smo mi onda još malodušni i plašljivi?

*

Misijski nalog »Idite i učinite mojim učenicima sve narode« božanski je zadatak.

Apostoli su u tom času primili čitavu zemlju kao svoje područje rada. I s njima 500 učenika.

*

Ali taj se zadatak upravlja na kršćane svih vremena! I na m e n e!

Osjećamo li da nam Bog u ovom mjestu Svetoga Pisma sasvim osobno progovara? Pa ako sada i ne možemo napustiti obitelj i svoje zvanje, ne moramo svi poći u tuđinu. Među »sve narode« pripada i naš zavičajni grad, naše gradsko vijeće, naša župa, naša stambena četvrt, naše radno mjesto — ali i svaka kuća u Evropi ili u prekomorskim zemljama gdje netko očekuje pismo od nas.

— Može to biti bolnica, gdje netko iz susjedstva leži i ne dobiva posjeta — ili možda i zatvor, gdje bi mladom čovjeku mogla koristiti dobra knjiga iz naše knjižnce.
— Mogu to biti barake stranih radnika koji bi se veselili jednom popodnevu uz kavu i filmsku predstavu ili mogućnosti da uče jezik.

Mi smo suodgovorni za područje u koje nas je Bog postavio.

*

»Žetva je velika.« Potresno je kad se promisli da dvije tisuće godina poslije Krista živi na zemlji dvije i po milijarde ljudi od kojih je samo oko dvadeset posto katolika! Na jednoga katolika dolazi dakle četiri nekatolika, nekršćanina ili poganina. Čudi li nas što ta činjenica nije dala noću spavati »misijskom papi« Piju XI, jer ga je odgovornost za nekrštene teško pritiskivala? A mi možemo mirno živjeti kao da nas se to ništa ne tiče?

*

Dvostruko bismo se morali uznemiriti kad čujemo da kod broja porođaja na pet milijuna katolika godišnje dolazi dvadeset milijuna nekatolika.

Pa i za njih smo mi odgovorni. Ne samo za njihovo othranjivanje i njihovo kulturno obrazovanje, nego i za njihov vječni život. Oni moraju doznati da je Krist i za njih umro na križu.

*

Kad brod na moru zove SOS pa se na to oglušimo, dolazimo pred međunarodni sud.

Ali ljudi neprestano zovu SOS i propadaju.

Nalog Kristov »Idite i učinite mojim učenicima sve narode« nije puki poziv, nego **zapovijed!** Kad

Bog zapovijeda, ne smije nitko oklijevati, ne smije nitko biti malodušan. Jer Bog ne zapovijeda ništa nemoguće.
I zato ćemo biti krivi pred Bogom ako naša revnost ne bude mogla konkurirati s revnošću mnogih jednostavnih pa ipak tako spremnih sektaša. Zašto smo bez mašte kad se radi o tom da nađemo nove putove da drugima pomognemo? Trebali bismo Gospodina Boga mnogo češće moliti za ideje i hrabru revnost.

*

Anketa koja je izvršena prije kratkoga vremena među katolicima i za nas je ispit savjesti:
72 posto upitanih priznali su da još nikada nisu pokušali da nekoga oduševe za Crkvu.
Pripadamo li i mi među takve koje Bog zove »nijemim pisma« jer su šutjeli ondje gdje je trebalo istinu glasno vikati?
28 posto ih je pokušalo, ali samo 17 posto s uspjehom. Jesam li ja bio među tih 17 posto? Pri tom možemo Gospodinu Bogu zahvaliti da je 28 posto katolika svladalo svoju bojažljivost i radilo prema nalogu Kristovu.
Zašto ne shvaćamo to poslanje ozbiljnije? Ta ne dolazimo po nalogu neke firme.
Mi dolazimo u ime Presvetoga Trojstva! U njegovo ime smo kršteni.
Koliko puta zahvaljujemo sasvim svjesno za tu milost?

*

Svaki od nas smije u slučaju nužde podijeliti krštenje.
Znamo li uvjete i točne riječi, ako jednom bude akutno?

*

Ako već ne mogu ići u misije,

— čitam li bar koji misijski časopis koji nam donosi svete vijesti s fronte?
— Molim li svaki dan za one koji stoje na misijskoj fronti?
— Ne bih li mogao za jednoga misionara preuzeti posebno duhovno kumstvo, kao što je to učinila mala sveta Terezija?
— Da li mi je moguće da jednog misionara potpuno ili djelomično dadem odgojiti?

*

U zahvalnosti za muku Isusa Krista još ćemo jednom svetu zapovijed poslanja promisliti i izmoliti:

»Dana mi je sva vlast na nebu i na zemlji.
Idite dakle i učinite mojim učenicima sve narode! Krstite ih u ime Oca i Sina i Duha Svetoga
i učite ih da obdržavaju sve što sam vam zapovjedio.
I evo, ja sam s vama u sve dane — do svršetka svijeta.«

*

Molimo Gospodina Boga sada da nas trgne iz mase tradicionalnih kršćana i da nam pomogne da nađemo priključak na jedan apostolski krug koji ozbiljno shvaća propovijed na gori.
I molit ćemo, kao što je Izaija molio Gospodina, da mu smijemo služiti:

»Pošalji, pošalji me, Gospodine!«

*

Gospodine Isuse Kriste,
znamo da u dvije trećine svijeta glasnije odzvanja poklik bunta protiv Tebe nego Vjerovanje Crkve.

Ali znamo i to da tisuće svećenika i katoličkih laika plaćaju vjernost svojoj vjeri neizrecivim patnjama. Mora nas do dna srca boljeti kako sotona milijune raspaljuje na to da Tebe, Gospodine Isuse Kriste, progone u bližnjima.

Vidimo kako se najsvetija dobra svijeta osramoćuju i preziru.

Podaj nam zato hrabrosti i poniznosti da Tebi potpuno pripadamo. Radi sebe pošalji nas da oni koji ne znaju doznaju o Tebi po našem ispovijedanju vjere i da Tvoje ime bude uzveličano.

PROPUŠTENE PRILIKE

Marko 10, 17 - 22

17 I kad je izlazio na put, dotrči neki čovjek, padne
pred njim na koljena i upita ga: »Učitelju dobri,
što mi valja činiti da zadobijem život vječni?«
18 Isus mu odgovori: »Što me zoveš dobrim? Nitko
nije dobar osim jedinoga Boga.
19 Znadeš zapovijedi: Ne ubij, ne učini preljuba,
ne ukradi, ne posvjedoči lažno, ne prevari, poštuj
oca svoga i mater svoju.«
20 On mu tada reče: »Učitelju, sve sam to obdr-
žavao od svoje mladosti.«
21 Isus ga nato pogleda, zavoli ga i reče mu:
»Jedno ti još nedostaje: idi, prodaj sve što imaš
i podaj siromasima; tako ćeš imati blago na nebu!
Onda dođi, uzmi svoj križ i pođi za mnom!«
22 A on se smrknu na tu riječ pa ode tužan; imao
je naime velik imutak.

* * *

Ovaj susret Isusa Krista s mladim čovjekom moramo izvaditi iz Palestine i prenijeti u naše mo-

derno doba: tada će nam on zasjati u jasnim bojama.

Zamislimo obojicu na Wall Streetu u New Yorku, među sank-barovima i burzovnim palačama.
»Bogati mladić« je mladi Amerikanac, sin teškog milijunaša farmera ili burzovnog magnata.
Student jednog koledža.
Sa supermodernom uličnom krstaricom.
Iz sjajnih prilika.

Da je bogat, lijep čovjek iz ugledne kuće uza sve vanjsko blagostanje još pun ideala, moguće je još i u doba koncerna.
I Krist još danas zove gdjekoje od tih mladih ljudi.

*

Na neki način čovjek sretno odahne kad kod tih mladića — koji mogu sebi sve priuštiti — osjeti da svoj idealizam još nisu prosuli u raskošnom životu.

Tako se netko može oduševiti kad vidi kako taj mladi gentleman još nešto drži do vjere, dapače, ima još tako neokaljanu savjest da se ne mora bojati kristalnojasnog pitanja Isusa Krista.

*

Gospodine Bože,
znam da su se mnogi veliki ljudi informativno bavili vjerom.

Znam da su u nekim državama djelomice još danas u običaju reprezentativne službe Božje, kod kojih po dužnosti prisustvuje svaki koji nosi visoku čast.

Ali ja poznam fasade! Za njih je vjera tradicija koja se poštuje, ali nije osobna spremnost na službu Tebi.

*

Oni se susreću s Kristom u apostolskom nunciju i propovjedniku kod velikih gala-vjenčanja, samo zato jer im laska da između ostaloga poznaju i taj »milieu«.
Za njih je religija najviše jedan dodatak večeri života. Ali odbijaju da netko može radikalno iz toga učiniti svoje jedno i sve.

*

Mladić iz evanđelja mogao je Bogu pokazati čistu posjetnicu.

— Jer je obdržavao deset zapovijedi, koje je danas gdjekoji degradirao na orijentalni zastarjeli kodeks časti.
— Svetkovao je subotu, usprkos svih banketa i prijema koji su i u Jeruzalemu u sezoni bili naporni.
— Ostao je čist usprkos svih tadašnjih partija, sex-appeala i mondenog damskog društva.

Takve mlade ljude trebalo je u takvim krugovima tražiti povećalom. A danas je to još i više tako. Zato moramo moliti za mlade ljude koji se — usprkos svom dobrom uvjerenju — i danas nalaze u moralnoj opasnosti.

*

Ali nas prestravljuje konac susreta toga mladića s Kristom. On je odbio ponudu **Božju.**
Taj blistavi idealist zapleo se **u zamku** bogatstva.

*

Sat poziva pojavi se nad svakim ljudskim životom. Često je skriven u najbeznačajnijim odlukama.
Velik i kao primjer stoji pred nama sat:
kad je od Savla postao Pavao,
kad je od grešne Magdalene postala pokornica,
kad je od mladića Ivana postao apostol.

*

Zvjezdani sat toga mladića ugasio se — možda zauvijek.

*

U životu svakoga čovjeka ima časova koji se više nikada ne vraćaju.
Ponuda Božjih koje se nikad ne ponavljaju.
A ipak odlučuju o jednoj cijeloj vječnosti.

*

Gospodine Isuse Kriste,
što bih ja bio odgovorio da si meni postavio tu ponudu?
Da si od mene zatražio da raspoklanjam svoju baštinjenu kuću, da napustim svoj otmjeno uređen stan, svoju karijeru i da dosljedno idem za Tobom?

*

Nije li nešto najgore što se može dogoditi čovjeku, da prečuje poziv Božji i da, na primjer, proigra svećeničko ili redovničko zvanje?
Nije istina da danas ima manje zvanja za taj stalež. Samo su mladi ljudi u našim sekulariziranim obiteljima jače ugroženi. Oni su više nego ikada u napasti da u naše doba, koje je vjerski siromašno kisikom, proigraju zvanje u udvaranjima i neozbiljnosti.

*

Izmolit ćemo iz osjećaja odgovornosti Očenaš da naše obitelji, koje bi trebale biti »prva svećenička sjemeništa«, ne zataje.

Molit ćemo i za mlade bogoslove koji se sada u sjemeništima teško bore da ustraju u svom zvanju.

*

Ali zašto se govori većinom samo o zvanju u vezi sa svećeničkim ili redovničkim staležom?

— Nije li i to pravo zvanje kad se mladi ljudi kao obrtnici ili zemljoradnici dobrovoljno obvezuju na nekoliko godina službe u misijama — ne iz želje za pustolovinom, nego zato što ih Krist na to zove?
— Kad kao misijski liječnici ili njegovateljice na postajama za gubavce služe najsiromašnijima među siromasima?
— Nije li to posebno zvanje kad mlade djevojke ili udovice zastupaju majke siročadi u dječjim selima i domovima?
— A nije li i to posebni izbor kad nas zovu u krug apostolski raspoloženih ljudi?

*

Nije svatko bogat.
Nije svatko pozvan da sav svoj imetak napusti ili proda.
Ali svi smo pozvani — i to svaki pojedini — da živimo po duhu propovijedi na gori.

*

— Ako su desetci tisuća raspoklanjali sav svoj posjed:
Ne bismo li mi onda trebali žrtvovati koju svotu za djelo »Misereor« i razmisliti o tome da tu svotu sam Krist prima iz naše ruke za one koji trpe nevolju?
— Ako stotine tisuća svoj mladi život troše u službi Božjoj:

Ne bismo li se mi onda jedan sat na mjesec trebali klanjati Kristu u presv. oltarskom sakramentu?

— Ako su tisuće prolile svoju krv kao mučenici:
Zar bismo mi onda trebali biti prevelike kukavice da se rugaocima vjere u prijateljskom krugu smiono suprotstavimo bez vizira?

*

Da za ljubav Božju pazimo na unutrašnji poziv. Moramo dati odgovor.
I zato ćemo se moliti:

— za jednog otpalog svećenika,
— za jednog mladog idealistu na Wall Streetu ili bilo gdje na svijetu, da bi čuo Kristov poziv i pošao za njim,
— za same sebe, da evanđelje o bogatom mladiću ne bi sada udarilo o gluhe uši.

Gospodine Isuse Kriste,
već tada su se Tvoji slušatelji prestrašili kad si rekao da će lakše deva proći kroz uši iglene nego što će bogataš ući u nebo.
I ja se ježim na te riječi. Ali ja sada razumijem opasnost mnogo bolje: zasićen život može čovjeka učiniti premlitavim, a novac može otvrdnuti njegovo srce. Zato bih Ti zahvalio za one časove u kojima sam doživio nevolju i trpio glad. Jer sada sam spoznao da su to bili časovi milosti.
Oslobodi me svih okova koji me smetaju da idem za Tobom. Ne daj da proigram zvanje koje si mi Ti namijenio.

MODERNI RIBARI LJUDI

Luka 5, 1 - 11

1 Jednom zgodom, dok se narod tiskao oko njega i slušao riječ Božju, a on stajaše pokraj Genezaretskoga jezera,

2 spazi dvije lađice gdje stoje uz obalu. Ribari bijahu izišli iz njih i ispirahu mreže.

3 On uđe u jednu od tih lađa, koja je bila Šimunova, i zamoli ga da malo otisne od kopna; tada sjedne i stane učiti mnoštvo iz lađice.

4 Kad je završio svoj govor, reče Šimunu: »Izvezi na pučinu, a onda bacite svoje mreže na lov!«

5 Odgovori mu Šimun: »Učitelju, svu smo se noć mučili i ništa nismo ulovili — ali na tvoju riječ bacit ću mreže.«

6 I učiniše tako, i uhvatiše veliku množinu riba; i mreže su im se počele razdirati.

7 Tada dadoše znak drugovima na drugoj lađi da im dođu u pomoć. I oni dođoše i napuniše obje lađe tako da su gotovo tonule.

8 Kad to vidje Šimun Petar, padne pred noge Isusove govoreći: »Otiđi od mene, Gospodine, jer sam čovjek grešnik!«
9 Zaprepaštenje naime obuze njega i sve koji su bili s njim zbog ulova riba koje uhvatiše;
10 jednako tako i Jakoba i Ivana, sinove Zebedejeve, koji su bili drugovi Šimunovi. Isus nato reče Šimunu: »Ne boj se! Od sada ćeš biti ribar ljudi.«
11 Tada izvukoše lađice na suho, ostaviše sve i pođoše za njim.

* * *

Moramo sebi predstaviti južnjake koji živo gestikuliraju i puni su temperamenta, kod kojih se život mnogo više odigrava u javnosti: što je za njih značilo kad je u grad došao kakav čudotvorac. Munjevitom brzinom širila se vijest po svim ulicama i svim zakutcima. Sa svih strana grnule su žene, muškarci i djeca.
A za Krista nije bilo nikakvoga šefa protokola koji bi poduzeo mjere opkoljavanja.

*

»Jednom zgodom, dok se narod tiskao oko njega i slušao riječ Božju, a on stajaše pokraj Genezaretskoga jezera, spazi dvije lađice gdje stoje uz obalu. Ribari bijahu izišli iz njih i ispirahu mreže.
On uđe u jednu od tih lađa, koja je bila Šimunova, i zamoli ga da malo otisne od kopna; tada sjedne i stane učiti mnošto iz lađice«.

Mora da je to bila lijepa slika. I Šimun je sigurno bio nekako ponosan zbog toga što je njegova lađa bila izabrana da posluži Isusu Kristu kao propovjedaonica na vodi.

*

Potresno je i ujedno utješno s kakvom su čežnjom i pažljivošću ljudi slušali Krista.
A današnji ljudi? Nerijetko su zbog toga nepovjerljivi prema Kristu jer su ih mlaki kršćani razočarali. Oni možda ne idu više ni u jednu crkvu. Ali gdje da onda još čuju riječ Božju?

*

U Engleskoj ima u Hyde-Parku »propovjedaonica« pod vedrim nebom. Samo rijetko može se tamo vidjeti svećenik kao govornik. Laici objavljuju riječ Božju, i stotine su na taj način našle put k vjeri.
Ali to isto možemo već doživjeti na javnim mjestima u Njemačkoj. Ondje stoje mladi ljudi koji su započeli s tim apostolatom.

— Molit ćemo da i iz naših redova izađu pravi laički propovjednici, makar to izgledalo neobično; jer ako mi katolici šutimo, onda će sektaški propovjednici zavoditi ljude u zabludu.

*

Ali svaki od nas može već u malom svoj život učiniti propovjedaonicom Isusa Krista:

— Roditelji koji svoju djecu poučavaju u vjeri.
— Mladić koji obojenom studentu tumači značenje slika u našim crkvama.
— Učitelj materinjeg jezika koji u povijesti književnosti ukazuje na značenje kršćanskog misaonog blaga i na njegov utjecaj na velike pjesnike.
— Profesor fizike koji ne zastaje u materijalizmu, nego upravo iz znanosti pokazuje **daleki cilj Boga.**

Ne mora se to uvijek događati u riječima, može to biti i propovijed djela:

— Ako namještenica zbog nevolja svoje kolegice pođe pred tvornički savjet i zamoli tamo potporu za nju.

— Ako se stanovnica staračkog doma brine da njezina susjeda svoj život vjerski uredi i, ukoliko leži u krevetu, da dobije bolesničku pričest.

Tko je od nas već ozbiljno mislio na tu odgovornost?

Tko je od nas pokušao nalog Kristov protumačiti tako akutno i tako moderno i pretvorio ga u djelo?

*

Evanđelje nam dalje kazuje o Kristu:

»Kad je završio svoj govor, reče Šimunu: Izvezi na pučinu, a onda bacite svoje mreže na lov!

Odgovori mu Šimun: Učitelju, svu smo se noć mučili i ništa nismo ulovili — ali na tvoju riječ bacit ću mreže.

I učiniše tako, i uhvatiše veliku množinu riba; i mreže su im se počele razdirati.

Tada dadoše znak drugovima na drugoj lađi da im dođu u pomoć. I oni dođoše i napuniše obje lađe tako da su gotovo tonule.

Kad to vidje Šimun Petar, padne pred noge Isusove govoreći: Otiđi od mene, Gospodine, jer sam čovjek grešnik!

Zaprepaštenje naime obuze njega i sve koji su bili s njim zbog ulova riba koje uhvatiše.«

Najprije je Krist govorio masama, jer ih je shvatio ozbiljno. Ali onda se povukao s apostolima da izobrazi svoju elitu.

Takva elita je i danas potrebna. Molimo hrabrost za naš laički apostolat.

*

S ulovom riba dao je Krist apostolima i nama pouku. Apostoli su bili ribari, stručnjaci koji su se nešto razumjeli u svoj posao. Oni su poznavali jezero i znali su točno da u taj sat neće uloviti ni jedne ribe. Oni su to pokušavali cijelu noć.

Oni su dakle bacili mrežu i doživjeli veliki doživljaj koji je Petra bacio na koljena. Nije prevladala radost zbog velike lovine, nego divljenje i spoznaja da uspjeh treba pripisati samo Kristu.

*

Petar spozna Sina svemogućega Boga i promuca: »Otiđi od mene, Gospodine, jer sam čovjek grešnik!«

— Mislio sam da znam bolje.

— Bio sam skeptičan i plašljiv.

Nije li tako kao da čujemo u toj malovjernosti, u argumentima vlastitoga razuma same sebe kako govorimo?

*

Sigurno, mi govorimo. Mi organizirano. Mi ulažemo svoju snagu. A onda dolaze razočaranja. Trudimo se oko jednoga čovjeka, ali on ne reagira. Mi smo se upinjali da to ispravno učinimo, a ipak moramo s Petrom reći: Čitavu smo noć — možda i čitav mjesec — radili i ništa nismo uhvatili.

*

Gospodine Isuse Kriste,
ako pošteno ispitamo svoju savjest, moramo priznati da nam se događa slično kao Petru. Mi smo doduše vjerno i marljivo izvršili svoju dužnost, ali smo pri tom premalo na Tebe mislili.
Premalo smo Tebe slušali. Premalo smo čitali i razmišljali Sveto Pismo — i premalo molili. Kod svojih smo se napora premalo obazirali na to da Ti jedini daješ uspjeh i da Tebe uvijek ponovno moramo moliti za taj uspjeh.
Previše smo samosvjesno gradili na našoj vlastitoj snazi i na svom vlastitom umijeću. Uvijek ponovno propadali su naši planovi usprkos izmudrovanim promišljanjima i psihologiji.
Ali Ti držiš toliko milosti za nas u pripravi, ako Te samo hoćemo slušati — možda milost koja dolazi iz patnje onih koji po zatvorima za to mole jer ne mogu izvana biti aktivni kao mi.
Poput Petra moramo pred Tobom pasti na koljena i biti potreseni moću Tvoga Božanstva.
Daj nam milost da »na Tvoju riječ« u svom životu bacimo mreže za Tebe.

*

Još poslije dvije tisuće godina možemo iz evanđelja osjetiti zaprepaštenje koje je obuzelo sve te ribare. Smijemo imati udjela u događaju i s učenicima stajati tako blizu da možemo čuti njegove riječi.

> »Isus nato reče Šimunu:
> Ne boj se! Od sada ćeš biti ribar ljudi!
> Tada izvukoše lađe na suho, ostaviše sve i pođoše za njim.«

Kako je to sve moralo biti neobično za te ljude koji su bili srasli sa svojim jezerom i sa svojim

obrtom. Svoje lađe, svoje mreže, sav svoj dragocjeni pribor ostavili su — pa i svoje obitelji. Za Krista su se otrgli od svega.
Oni su se potpuno njemu povjerili i htjeli su sada za njega stajati na raspolaganju. Bez ikakve sigurnosti, bez jamstva prepustili su se njemu, da postanu nešto novo, nešto nepoznato — ribari ljudi.

*

Gospodine Isuse Kriste,
apostoli su bili čudom bogatog ulova riba tako potreseni da su sve ostavili.
Daj da tako i ja spoznam — bio ja liječnik ili učitelj ili stenotipistica: Moj prvi poziv je da Tebe slijedim i da postanem svet kao što je svet naš Otac na nebesima. Ali još više: nije dovoljno da se brinem samo za svoje blaženstvo; jer ne može čovjek postati svet ako se ne brine za svoju braću.
Daj da tu spoznaju pretvorim u djelo. Jer Ti nisi pozvao samo Petra, Ti ćeš i mene zvati — danas ili sutra. Daj da onda ne prečujem Tvoj poziv.

VISOKA ŠKOLA MOLITVE

Luka 10, 38 - 42

38 Kad su oni putovali dalje, dođe on u jedno selo; tu ga neka žena po imenu Marta primi u svoju kuću.

39 U nje je bila sestra po imenu Marija; ona sjede do nogu Gospodinovih da sluša njegove riječi.

40 A Marta se mnogo trudila da ga što ljepše podvori. Ona pristupi i reče: »Gospodine, zar ništa ne mariš što me moja sestra ostavi samu da dvorim? Reci joj dakle da i ona pomogne!«

41 Odgovori joj Gospodin: »Marta, Marta! Brineš se i uznemiruješ za mnogo toga — a samo je jedno potrebno.

42 Marija je najbolji dio izabrala, koji se neće oduzeti od nje.«

* * *

Utješno je što se evanđelje ne gubi u teološkim i filozofskim spekulacijama, nego zahvaća neposredno u svakidašnji život. Što crta stvarne sudbine i spominje konkretna imena,

Na mnogim mjestima mogla bi se ta imena upravo izmijeniti. Mjesto tih imena moglo bi stajati tvoje ili moje ime.

Gospodine Isuse Kriste, daj mi milost da u Tvojim riječima drugima shvatim Tvoj poziv upućen meni.

*

Biblijsko mjesto o Mariji i Marti dotiče se jedne neuralgične točke našeg stoljeća menedžera.

U najslavnijoj Goetheovoj drami pokušao je već doktor Faust Ivanovo Evanđelje rastumačiti u smislu menedžera mudrujući o tom ne bi li bolje zvučilo: »U početku bijaše djelo!«

A to je ipak isto takva teološka zabluda kao i program onih koji hoće Kristov zakon nadomjestiti evanđeljem rada ili ga nadoknaditi mjerama za porast blagostanja.

*

Liječnici također i drugi znanstvenjaci nerijetko miješaju svoju djelatnost u službi ljubavi prema bližnjemu s vjerskim životom.

Ali ti etički dinamičari i superaktivisti varaju se kad svoju vlastitu humaniziranu svetost na temelju svojih djela stavljaju u konkurenciju s pravom ljubavi prema bližnjemu. Oni misle da na »dogmatičnu« Kristovu vjeru, na obvezu prema sakramentima i zapovijedima Božjim mogu gledati kao na nešto zaostalo.

*

Onih odviše aktivnih tiče se kritika koju je Krist rekao jednoj od ovih dviju sestara. Ona je doduše gorjela od srdačnog gostoprimstva, ali u svojoj domaćinskoj revnosti zakasnila je na sat do nogu Učiteljevih:

»Marta, Marta! Brineš se i uznemiruješ za mnogo toga — a samo je jedno potrebno.«
To znači za svakoga od nas da djelatnost, poduzetnost, trka za mnogim obvezama nisu jedini a ni posljednji smisao našega života.
Jesam li o tome već jednom razmišljao?

*

Što bi bio i sam »radnički raj« — bez Krista? I ovdje vrijedi riječ: »Što koristi čovjeku da dobije cijeli svijet, a duši svojoj da naškodi?«
Mi ne preziremo rad. On je potreban za naš život. Ne smješkamo se ni dirljivoj brizi Martinoj za tjelesno dobro Gospodinovo. Gostoprimstvo je lijepa stvar.
Krist je kori samo zato što se previše brine. Njega smeta atmosfera nemira. Martina je pogreška da radi vanjskih stvari ne iskorišćuje rijetki čas da dođe k sebi i da sluša riječ Isusa Krista.
Ne bi li se taj ukor mogao odnositi i na mene?

*

Ali što je to ono jedno potrebno?
To je upravljanje vlastitog života prema Bogu po istinskoj, pravoj religioznosti. Jer što koristi najljepša fasada ako čovjek ima duševnu ropotarnicu? Posljednje dostojanstvo dobiva čovjek ako u duši stoji u skladu s voljom Božjom.
To se ne da postići u trci za novcem i slavom, ali ni sušičavim, religioznim menedžerstvom ili u pretjeranom predavanju karitativnoj djelatnosti. Jer često je i to samo bijeg od tišine, od osamljenosti.

*

Nisam li i ja već s velikom revnošću zagrabio dužnosti jer sam se bojao tišine?

— Ne uzmičem li od susreta s Kristom kojekakvim hobijima i drugim zanimanjima koja su mi samo izlika jer ne mogu podnositi samoću?
— Nisam li rutiniran u vještini »zabavljanja«, ne tražim li sam bubnjarsku vatru buke — pa makar slušajući satima glazbu — samo da prečujem u samom sebi poziv da se osvijestim?

Za povlačenje u se potrebna je tišina, sabranost. Stanka u našem dnevnom poslu.

*

Gospodine Isuse Kriste,
kad razmatram biblijsko mjesto o Marti i Mariji, tada primjećujem na sebi samome da sudim kao sudac o toj tako zaposlenoj ženi. Ali čim pošteno promislim kako se ona vladala, vidim da si zapravo time i na mene mislio.
Ti si već jednoj ženi takav prigovor izrekao jer je u svom kućanstvu bila previše marljiva. Koliko smo više mi iscijeđeni i zamoreni u našem usavršenom gospodarskom životu?
Koliko su više naši muževi na tekućoj vrpci dužnosti i trci za rokovima pogođeni neodmaranjem. Ali što pomaže sve filozofiranje? Daj da potražim način kako bih mogao izaći iz toga vrzinoga kola koje uništava živce. Pomozi mi da sve nepotrebno jednom isključim, da nesmetano nađem mira pred Tvojim nogama, kako bih čuo riječi koje mi želiš kazati.

*

Znam o velikim svecima da su tražili samoću. To kod njih nije značilo ne raditi ništa; jer oni su

samoću ispunili »duhovnim vježbama«, mislima o Bogu i molitvom.

Sveti Ignacije sažeo je u knjigu unutarnja iskustva susreta s Bogom. U »Duhovnim vježbama« učinio ih je pristupačnima svakome od nas.

Duhovne vježbe su sveta visoka škola molitve. One su akademija za živu teologiju i askezu. One su sveti dani milosti za svakoga koji u svijetu želi živjeti iz Božje snage.

*

— Ako se veliki istraživači i učenjaci tjednima odjeljuju od svoje obitelji da bi se u tišini mogli posvetiti svome znanstvenom radu, da bi u samoći došli do čisto prirodnih spoznaja,
— ako se dapače poznati filmski glumci trideset dana povlače da bi bili sami sa sobom i sa svojim Gospodinom Bogom:
Ne bismo li onda mi morali naći bar tri dana vremena da se povučemo u sebe i da steknemo nadnaravne spoznaje?

*

Duhovne vježbe nisu dakako nikakav teferič za religiozne sladokusce.
— Nisu nikakav luksuzni artikl za pobožne polaznike crkve.

Duhovne vježbe su kruh za naš duhovni glad u prozaičnosti i razdražljivosti naših dana.
— One su religiozni dovoz kisika.
— One su prijeko potrebno generalno preispitivanje u duševnoj otrcanosti našega vremena.
— One su duševna revizija poslovnih knjiga.

Duhovne vježbe pribavljaju nam mir i tišinu koja

nam je potrebna da jednom odbacimo sporedne stvari svakidašnjice i da se zamislimo u bitne.
— One nam pribavljaju unutarnju sabranost u kojoj osluškujemo glas Učiteljev.

Duhovne vježbe omogućuju uvid u nered i kaos čovjekov, u koji smo i mi kršćani često gurnuti.
— One pribavljaju veliku unutarnju potresenost.
— One usporavaju duševni prazni hod i prebacuju skretnice našega života.

*

Gospodine Isuse Kriste,
kad o svemu tome razmišljam, opažam na svakom koraku da i ja trebam ono jedno potrebno, susret s Tobom. Ja to doduše neću uvijek priznati. Ali to i za mene vrijedi.

Znam da propovijed od deset minuta jedanput na tjedan nije dovoljna da se može prodrijeti u vjerske tajne. Ali kako će me pogoditi Tvoja riječ i Tvoja milost ako svaki dan doživljavam bujicu vijesti i ako me rastrese blijesak duhovitih reportaža?

Ali ja mislim o riječima koje si rekao onoj ženi u Betaniji: »Marija je najbolji dio izabrala.« Zašto? Jer se oslobodila balasta nepotrebnih vanjskih stvari, poduzetnosti i tako bila slobodna za ono odlučno i najvažnije: za poziv Božji.

*

Trebali bismo u kalendaru ne samo planirati dopust za tjelesni odmor, nego se također odvažiti na trodnevne duhovne vježbe.

Trebali bismo jednom doživjeti takvu »duševnu saunu« gdje bismo znojem istjerali otrovne tvari

ovoga svijeta i opet slobodno disali u čistom zraku vjerskih istina.
A onda — trebali bismo opet jednom moći moliti. A gdje još imamo vremena za to u jurnjavi svoga zvanja?
Ali u takvim bi se mirnim danima ta duševna nestašica daha uklonila.

*

Dakako, ne smijemo od duhovnih vježbi očekivati čudo. Znamo dapače da će poslije njih sotona biti dvostruko agresivan. Znamo da je to iluzija da staroga čovjeka možemo svući kao košulju.

*

Ali ne bismo se smjeli braniti protiv svetoga žalca. Trebali bismo to ozbiljno shvatiti i ne dolaziti s jeftinom izlikom da nemamo vremena za to. Jer se toliki sati i dani trate samo u praznom djelovanju i površnostima.

*

Ili se bojimo njih? — Taj bi nam strah sugerirao đavao. Pa ipak se u nekome od nas može pojaviti plašljivost ako se bojimo da će Bog sa svojim zahtjevima provaliti u naš građanski život.
Sveti Ignacije, koji nam je poklonio duhovne vježbe, htio je njima zahvatiti ne samo razum nego i volju.
Jedan od glavnih ciljeva duhovnih vježbi jest olakšati i ispravno upraviti odluku volje. One nam naime pokazuju da smo stvoreni zato da Bogu služimo.

*

Gospodine Isuse Kriste,
Ti si došao iz samoće gorskih visova, iz tišine pustinja: i opet si provodio žvot pun praktične djelatnosti.

Okružen masama liječio si bolesne, saslušavao brige tolikih nevoljnika i davao im savjete.
Na svojim si putovanjima prevaljivao duge pruge, govorio si s muškarcima i ženama koji su Te pratili. Poučavao si svoje učenike i učio ih da žarkom djelatnošću ljudima ponesu Tvoju vijest.
Tu djelotvornu revnost imali su i Tvoji sveci koji su bili oblikovani duhovnim vježbama. I tako bi trebalo da bude i kod nas.
Tko je sam od Tebe, Gospodine Isuse Kriste, oduševljen, i tko je sam bio u tišini duhovnih vježba, taj će iz te tišine kao napunjeni akumulator ponovno biti sposoban za život. Tko u takvim danima u duši Boga sretne, taj će zračiti i uvjeravati.
Jer nije „Spasi svoju dušu!" posljednja riječ duhovnih vježbi; nego velika Božja riječ: „Idite po svem svijetu!"

MENEDŽER

Luka 12, 16 - 21

16 Tada im ispripovjedi ovu usporedbu: »Nekome
bogatašu obilno urodi zemlja;
17 i on je ovako razmišljao u sebi: 'Što da uči-
nim? Nemam u što da saberem svu svoju ljetinu.'
18 I reče: 'Ovo ću učiniti: srušit ću svoje žitnice
i sagradit ću veće, pa ću zgrnuti onamo svu ljetinu
i sva dobra svoja;
19 i kazat ću duši svojoj: Dušo, evo imaš bogatu
zalihu dobara za mnogo godina! Počivaj, jedi, pij,
veseli se!'
20 Ali Bog mu reče: 'Bezumniče! Još ove noći
tražit će dušu tvoju od tebe! A što si spremio,
čije će biti?'
21 Tako se događa onome koji sebi gomila blago,
a nije bogat u Bogu.«

* * *

Gospodine Isuse Kriste,
prodrmaj i mene ovom usporedbom, jer i odviše lako dolazim u opasnost da je degradiram na dje-

čju priču iz Biblije ili da u njoj vidim vremenski uvjetovan primjer u kojem je ovdje jednom židovskom seljaku ili veleposjedniku očitana lekcija. Ali ti nisi mislio samo na jednog židovskog seljaka. Mislio si i na mene i na svakoga koji čita to mjesto u Svetom Pismu.

*

I našu svakidašnjicu ispituje Bog. I kod našeg djelovanja pita za cilj. Za koga se mučimo u našim brigama? Za koga u krajnjoj liniji obavljamo svoj svakidašnji posao? To diskretno pitanje o temeljnom motivu stvara neugodnu napetost: da li ćemo u smrtnom času opstati ili ćemo propasti.

*

U usporedbi vidimo kako se Bog može neočekivano uključiti sa svojom vlašću nad svakim pojedinim životom. Još ove noći moglo bi se kojem našem znancu dogoditi, negdje na putu kući, da mu ulična krstarica s oštrim linijama ništa više ne vrijedi, nego da tvrda riječ iz evanđelja zalebdi nad njim: »Bezumniče! Još ove noći tražit će dušu tvoju od tebe!«

*

Moderni čovjek polaže veliku važnost na statistike. Moderni kršćanin trebao bi također tako činiti i iz toga povući svoje zaključke. Upravo zaprepašćuje kad na 600 tisuća smrtnih slučajeva u Saveznoj Republici 40 tisuća otpada na neprirodne uzroke i od toga 15 tisuća na prometne nesreće.

Tako svaki dan ima nekoliko stotina ljudi u Evropi i Americi za koje vrijedi ono mjesto iz Biblije: »Još ove noći tražit će dušu tvoju od tebe!«, kad

na cesti nastradaju — gdje često nije moguće više dozvati svećenika.

*

— Mislim sada na ljude koji u ovaj čas banče i griješe — i koji će možda slijedećih 60 minuta nenadano umrijeti tako da će Krist tražiti njihovu dušu od njih.
— Moram i na one misliti koji su iz nepažnje u pripitom stanju svojim kolima pojurili i u prometnoj nesreći postali ubojice — često i najmilijih osoba.
Molimo za sve koji su nehotice postali ubojicama — i za ubijene.
— Ali molim i za sve u mome krugu znanaca koji su u toku proteklih godina u prometnoj nesreći smrtno stradali.

*

Gospodine Isuse Kriste,
nije li potrebno znati da po našim gradovima ljudi stradaju u sjeni crkvenih tornjeva: prometna policija dojuri, osiguravajuće agenture obavljaju svoj posao, ali najvažnije se zaboravlja, naime misliti na besmrtnu dušu i zvati svećenika!
Kad gledamo savršene »radove na raščišćavanju«, uklanjanju olupina od automobila, povrijeđenih i poginulih — ne moramo li onda gotovo zavidjeti gangsterskim šefovima u Sing-Singu, koji se mogu pripraviti za vječnost, dok smo mi u opasnosti da nenadano umremo bez savršenoga pokajanja i bez sakramenta bolesničkog pomazanja?

*

Kako rijetko netko poklekne i izvrši prema povrijeđenome svetu bratsku službu molitve. Možda je

takav pri tom čuo još posljednji pozdrav njegovima dok se taj čovjek borio rastajući se sa zemljom.

*

Pri tom smo u svaku »Zdravomariju« uključili upravo i svoj povratak Bogu: »Moli za nas grešnike, sada i u času smrti naše.« Ili su možda te molitve bile samo rastresenost, dok bi ipak morale usplamtjeti kad pred našim očima postaju tako potresno aktuelne, jer se tu jedan čovjek mora spremiti za put u vječnost?

*

U litanijama svih svetih jedan od naših zaziva glasi: »Od nagle i nepripravne smrti oslobodi nas, Gospodine!« To vrijedi ne samo za nekog nadutog seljaka na njegovu krasnom imanju kao što je onaj u evanđelju. To vrijedi još i danas na auto-cesti.
Zato bismo se trebali moliti, ako je poslije nesretnog sudara prekasno za transport u bolnicu, da Bog još pošalje jednog svećenika, da nam Bog pomogne da učinimo za umiruće sve što nam je u taj čas moguće.
Svaki bi svećenik kad putuje auto-cestom trebao imati kod sebe sveto ulje.

*

Gospodine Isuse Kriste,
daj da nam ovo razmatranje ne bude samo sat molitve za mnoge tisuće unesrećenih. Daj da ovo razmatranje postane također sveta akcija, spremnost da se i mi založimo za to kako bi se kod takvih smrtnih slučajeva još vodilo računa o vječnosti.
Bila bi kažnjiva lakoumnost kad bih sjeo za volan i ne bih među svojim ispravama imao izjavu

za slučaj nesreće iz koje bi se vidjelo da u smrtnoj opasnosti tražim svećenika. Inače bih mogao prokrati vječnost.
Zato ću sebi pribaviti takvu izjavu, ako je ne posjedujem ili sam je zametnuo.

*

N bismo li i inače trebali sve učiniti da čisto ljudski poduzmemo sve mjere sigurnosti? Ako milijuni vješaju u svoj auto kakav smiješni talisman i vjeruju u njega, zašto se onda milijuni katolika ne voze s kakvom oznakom na autu koja bi u slučaju nesreće bila zov za svećenikom? Jer za to postoji i posebna »SOS-etiketa«.

*

Znam da taj znak traži od mene hrabrost ispovijedanja vjere. Time u zemlji privrednog čuda pokazujemo da se ne radi samo o najekskluzivnijim sportskim kolima, o najvećem broju cilindara i o najrazantnijoj brzini prestizanja. Nama nije ništa stalo do nadmoćnog potcjenjivanja svih »manje imućnih« koji si ne mogu pribaviti tako supermoderni model automobila. Tada bi Bog i nama morao kazati: »Bezumnici!« kad iz takvih taština i površnosti bude tražio natrag naš život.
Ne, s tim znakom stvaramo svetu stražu na cesti u vječnost.

*

Ako sam samo jednome od svojih znanaca tim znakom na automobilu pomogao da ga je u smrtnom času svećenik pripravio za vječnost, onda je moj život bio vrijedan da sam ga živio.

*

Ne bismo smjeli biti odviše pesimistični prema djeci ovoga svijeta. Upravo kod jedne takve akcije

pokazalo se najveće razumijevanje, sve tamo do najviših vladinih mjesta. Štampa, radio i televizija uključili su se da prošire tu lijepu ideju.
To više morali bismo se zaprepastiti pred kršćanima koji iz kukavštine žele našu vjeru protjerati iz javnosti.

*

Gospodine Isuse Kriste,
ne glasi li najprije: „Liječniče, izliječi sam sebe!" Ne zapadam li uvijek ponovno u superaktivizam za druge i pri tom zaboravljam da me Ti možeš svakoga časa pozvati k sebi? Stoga uza svu revnost i uza sve zalaganje prema vani neću svoju vlastitu dušu zapuštati. Nijedne večeri neću leći na počinak a da ne obavim ispit savjesti i ne probudim savršeno pokajanje.
Na taj način hoću da postanem ravnodušan prema stvarima ovoga svijeta. Jer što vrijedi pred Bogom: ni doktorska titula, ni visoki položaj u poduzeću, ni feudalni bangalo ni imovne vrijednosti u bankovnom sefu.
Ne, Gospodine Isuse Kriste, Ti mi govoriš da moram postati bogat pred Bogom, bogat milošću i bogat dobrim djelima koja sam izvršio. Mi sigurno ne treba da vršimo hladnu „svetost djelovanja". Ali hoćemo da radimo svjesni da si nam to Ti naložio — da nikada ne čujemo strahovitu riječ:
„Bezumniče!" Još ove noći tražit će dušu tvoju od tebe! A to što si spremio, čije će biti?"

SVETA PREDSTAVA

Luka 22, 14 - 20

14 I kad dođe čas, spusti se za stol, i apostoli s njim.

15 Tada im reče: »Svom sam dušom želio da ovu pashu blagujem s vama prije nego pretrpim muku.

16 Jer vam kažem da je više neću blagovati dok se ona ne ispuni u kraljevstvu Božjem.«

17 I uze kalež, zahvali Bogu i reče:

18 »Uzmite ga i razdijelite među sobom! Jer vam kažem da neću više piti od roda trsova dok ne dođe kraljevstvo Božje.«

19 Tada uze kruh, zahvali Bogu, razlomi ga i dade im govoreći: »Ovo je tijelo moje koje se daje za vas. To činite na moju uspomenu.«

20 Tako uze i kalež po večeri govoreći: »Ovaj kalež je Novi Savez u mojoj krvi koja se za vas prolijeva.«

* * *

Prošle su gotovo dvije tisuće godina od one prve svete mise u dvorani posljednje večere. I još uvijek čitamo u strahopoštovanju riječi Svetoga Pisma koje nam crtaju taj događaj.

Trebali bismo ih naučiti napamet, te čudesne riječi kojima je Krist ustanovio Posljednju večeru. I ne bismo se trebali žacati da studiramo teološke knjige da bismo prodrli u dubine te tajne.

*

Djelovanje njegovih riječi ne ostaje jednokratan povijesni događaj. Ono se još i danas izvršuje stotine tisuća puta.

Kad zvono neke skromne misijske kapele u polarnom području ili u Centralnoj Africi zvoni na misu, znamo da se i ondje kruh i vino pretvaraju u Tijelo i Krv Kristovu. Gdje god svećenik taj nalog našega Gospodina iznova izvršuje — pa bilo to i s okovanim rukama u mračnom zatvoru logora — svagdje po njegovim riječima Krist postaje ponovno prisutan među nama.

Molit ćemo u ovom času za sve svećenike koji bilo gdje na svijetu služe svetu Misu, da bi to činili s velikim strahopoštovanjem.

*

O dogmatskom i teološkom smislu svete Mise čitali smo već mnogo u molitvenicima. Čuli smo o tome u predavanjima i propovijedima, u obuci katekizma. Tako smo već sami često puta o tim stvarima razmišljali.

Ali možda je jedanput dobro da mi djeca ovoga svijeta — koji optički i akustički stojimo u bubnjarskoj vatri događaja — i za svetu Misu uzmemo kao osobito pomagalo optiku i akustiku.

Nije li Bog već u Starom Zavjetu ta sredstva uzeo u obzir?

Bog je sam naredio da izraelski hram treba da bude podignut i opremljen vanjskim sjajem. I nije ondje ostalo kod čisto duhovnog bogoslužja riječi.

— Već u rano jutro, kad je sunce izlazilo iznad Moabitskih gora na Crnom moru, svirao je stražar u rog za znak da treba prinijeti jutarnju žrtvu.

— Na hramskom dvorištu obavljali su svećenici po točno propisanom obredu klanje žrtvenih životinja. Znamo da su i najsiromašniji roditelji kod rođenja svoga prvoga sina davali »par grlica ili par mladih golubova«.

— S pjevanjem psalama, uz pratnju najrazličitijih glazbala, svetkovao je narod velike svetkovine. Utisak bučnoga ostaje još danas kad čitamo, na primjer, o danima Svetkovine sjenica ili o plesu kralja Davida pred zavjetnim kovčegom.

To je dakle bilo već sve drugo nego religija diskusije za par blijedih učenjačkih tipova.

*

Po uputama Mojsijeva Zakona bila su kod Izraelaca bogoslužja već raznovrsna i živahna.

Ni mi ne bismo smjeli u vanjštini vidjeti samo neznatne sporednosti. Stvoritelju čovjeka i čitave zemlje smiju ne samo anđeli nego i umjetnost i ljepota naših darova služiti za veličanje.

Razmišljat ćemo o tome kako se sveta misa u toku vremena bogatije oblikovala i simbolima produbljivala.

*

U najstarije vrijeme kršćani su se sastajali na svetkovanje Posljednje večere u svojim kućama. Zatim se obiteljski prostor širio u općinski prostor crkve da bi mogao primiti sve veći broj vjernika. U središtu toga prostora stajao je obiteljski stol, **oltar,** gdje se okupljala Božja obitelj da blaguje gozbu — Božju gozbu!

*

Molit ćemo da bismo mi kršćani atomskoga doba još s istim uzbuđenjem dolazili k toj gozbi kao prvi kršćani!

*

U prvo kršćansko doba nije se mogla zamisliti sveta Misa bez blagovanja večere. Tada se mnogo jače pazilo na svetost te zajednice stola s Kristom. Kako jako nedostaje u našim zajednicama ta unutrašnja povezanost kad se međusobno i nasuprot Bogu tako udaljujemo da samo na neke velike blagdane pristupamo stolu Gospodnjemu? Kad neki dapače samo zadovoljavaju crkvenoj zapovijedi te samo jedanput na godinu primaju svetu pričest?

*

Oltar je naš obiteljski stol, ali i žrtvenik na kojemu se predstavlja Kristova golgotska žrtva na križu. Zato na svakom oltaru stoji križ. Može on biti od bjelokosti, od zlata i dragulja — nikada nije samo ukrasni predmet: on je sveta uspomena!

*

Kao što je križ na Golgoti bio uzdignut, tako i oltar stoji uzdignut. Svećenik ide na Golgotu kad se uspinje stepenicama na oltar.

Svećenik ljubi oltarski kamen u kojem se nalaze moći svetih mučenika. Sa žarom toga poljupca

doviknut će nam onda pozdrav: »Gospodin s vama!«

Molimo se kod svete mise tim svetim mučenicima za hrabrost ispovijedanja vjere!

*

Ali oltar je i prijestolje za Kralja neba i zemlje, koji dan i noć ondje stanuje. Zato pred njim gori vječno svjetlo.

Bolna je pomisao da je u nekim zemljama to svjetlo pred mnogim oltarima ugašeno, jer su crkve postale muzeji, kinematografi ili garaže za automobile.

Gospodine Bože, oprosti tim ljudima koji su Te protjerali iz Tvojih crkava!

*

Kod svete Mise moraju na oltaru gorjeti bar **dvije svijeće.** Samo u vremenima nužde smiju se zamijeniti umjetnim svjetlom. Crkva ne želi hladno neonsko svjetlo kraj Presvetoga, nego svijeće od pčelinjega voska.

*

Oltar treba da je kod svete žrtve pokriven **lanenim platnom,** ne modernim materijalima iz sintetskih vlakana. Crkva time hoće simbolički predstaviti laneno platno u koje je bilo umotano Kristovo tijelo poslije njegove smrti.

*

Za nas bi morala biti dužnost svetog strahopoštovanja da oltar uvijek bude brižno njegovan i čist od prljavštine, da ga u vrijeme blagdana ukrasimo najljepšim što naši vrtovi imaju.

*

Nije li također samo po sebi razumljivo da oltarski pribor — patena i kalež koji treba da skrivaju Tijelo i Krv Kristovu — bude pozlaćen?

Zavidne Judine naravi mogu se zbog toga ljutiti. Oni mogu govoriti o sjaju i raskoši ako su zlatari srednjega vijeka s pobožnošću i svim bogatstvom svoga znanja izradili izabrane krasne komade.
Ali njima je samo po sebi razumljivo da danas jedna filmska diva kod jedne gala-večere pokazuje milijunske vrijednosti u biserju i draguljima.

*

Naravno da vanjske stvari ništa ne mijenjaju na sadržaju vjere. Krist postaje prisutan po svećenikovim riječima pretvorbe jednako na improviziranom oltaru u sporednoj sobi jedne gostionice kao i na mramornom oltaru Berninijevu u Svetom Petru.
Ali mi ćemo se moliti da bi svećenici i vjernici u progonstvu — u zatvorima i barakama, u podrumima i neprijatnim stražnjim prostorijama kuća — s jednakom pobožnošću mogli obavljati svetu Misu.

*

I u **odjeći** koju svećenik nosi kod svete žrtve leži dubok smisao.

Alba od bijeloga platna podsjeća na iskrenost srca i čistoću misli s kojom svećenik — i mi s njim — treba da obavljamo svetu misu.

Pojas — **cingulum** — je simbol stroge askeze kojom se »miles Christi«, vojnik i borac Kristov, treba da opaše.

Bez odgoja volje svaki vojnik mora zakazati, makar bio ukrašen najvišim odlikovanjima. Biti

kršćanin znači biti sljedbenik Raspetoga, disciplinirano uspravno stajati za svoje uvjerenje.

Stola je znak svećeničke vlasti, koja svećenika u nekom pogledu uzdiže čak iznad anđela — i onda kad je po ljudskim mjerilima »nedostojan« svoje službe.

Mislimo li na to kad svećenike tako olako kritiziramo?

Misnica, **kazula,** u novije se vrijeme opet nosi u obliku okruglog plašta. Većinom je na njoj znak križa. »Nasljeduj Krista« označuje zato oblačenje kazule kao uzimanje jarma Kristova. I vjernici treba da pri tom imaju pred očima da svećenik prinosi žrtvu križa.

*

Boja odjeće različita je prema vremenu crkvene godine i prema prigodi. Ona vodi ljude preko očiju u vjerske tajne.

Bijelo je boja radosti, zahvalnosti i čistoće, zato je to i boja velikih blagdana Gospodinovih i njegove svete Majke, anđela, ispovijedalaca i svetih djevica.

Tu smijemo i dalje pjevati radosne stihove iz Psalma 42: »Pošalji mi svoju svjetlost i svoju istinu da me povedu k Tvojoj svetoj gori i uvedu u Tvoj šator. Ondje ću pristupiti k oltaru Božjemu.«

Pred veličinom toga poziva morale bi uzmaknuti sve uske, male prošnje.

Crveno je boja žara, vatre, boja Duha Svetoga. Ne svjetovni duh humanističke snošljivosti, nego Duh Sveti treba da nas ispuni da možemo poganski svijet raspaliti njegovom ljubavi.

Crveno je i boja krvi. Ona podsjeća ne samo na dragocjenu krv Isusa Krista nego i na krv mučenika — od ranoga doba kršćanstva sve do progonjenih u naše dane koji su svoju vjeru zapečatili krvlju.

Ljubičasto je boja skrušenog duha pokore. Narod koji bi zaboravio pokoru bio bi zreo za propast. Već proroci Staroga Zavjeta propovijedali su pokoru. Kako je snažno sveti Ivan Krstitelj dovikivao svoj poziv na pokoru vremenu koje je samo prividno bilo pobožno! Zar nas ne potresaju u 20. stoljeću riječi Majke Božje Fatimske, koja nam je obećala da će se i Rusija obratiti ako za to molimo i činimo pokoru? Rusija se još nije vratila Gospodinu Bogu...

Mislimo zato prije svega u Adventu i u doba Korizme na to kad svećenik u ljubičastom odijelu pristupa k oltaru. Ne zaboravimo da askeza mora biti želja svakog pravog kršćanina.

Zeleno je boja rasta i života. Ona nas prati kroz vrijeme poslije blagdana Presvetoga Trojstva sve do Adventa, u koje se tajne evanđelja tiho dalje razvijaju. To je ujedno boja nade, jer očekujemo završetak kod ponovnog dolaska Kristova.

Crkva je majka otkupljenih i neotkupljenih. Zato se ona u molitvi sjeća i mrtvih. U misama kod sprovoda i spomena na mrtve nosi svećenik **crno** odijelo.

Jesmo li učinili svojom navikom da molimo za naše pokojnike? Imamo milijune palih u borbama i poginulih od bombardiranja. Toliki su umrli od gladi u koncentracionim logorima. Masovno su ljudi bili strijeljani i ubijani plinom. Oni bi nas molili za molitvu kad bi mogli.

Nemaju svoje značenje samo oltar, liturgijsko odijelo i boje. I svaka **gesta** svećenikova govori nam simbolički:
On sklapa ruke kao vazal Gospodara neba i zemlje. Ujedno je to znak obveze iz ljubavi. I mi bismo trebali biti zarobljenici Kristovi! To je, kako kaže papa Nikola I, »jedna vrsta pokajničkog samookivanja« i »molitva za očuvanje od vječnih paklenih okova«.
S raširenim rukama stoji svećenik pred oltarom kao pred svetim brdom. To je znak spremnosti i ujedno slika onoga koji je na križu raširio svoje ruke nad nama. Tako on i nas opominje na molitvu.
Svećenik podiže oči, kao što je i Krist dizao pogled k Ocu kad je molio i blagoslivljao. Tako bismo se i mi trebali riješiti zemaljskoga i postati slobodni u Bogu.

Svećenik nas blagoslivlje u obliku križa. I mi sebe označujemo znakom križa. To podsjeća na predavanje našega života trojednome Bogu kod svetoga krštenja. Mi smo vlasništvo Božje.

Svećenik ljubi oltar i evanđelistar u svetom strahopoštovanju pred Kristom i njegovom riječi.
On kadi oltar u znak pozdrava i poklona.
On prigiba koljena za znak klanjanja pred našim Gospodinom.

Susrećemo li Boga u svojim molitvama isto tako s dužnim strahopoštovanjem, s pobožnošću i spremnošću na službu?

Gospodine Isuse Kriste,

tek danas mi je došlo do svijesti da sveta Misa ne skriva samo velike tajne naše vjere nego i neobično bogatu simboliku koja nam predočuje sveto.

Nisam li već često puta stajao slijep i gluh u crkvi? Tako malo iskorišćujem vanjske stvarnosti koje bi mi ipak trebale biti stepenice k Tebi. Duboko me je stid što sam svetu žrtvu često puta pratio samo s polovičnim razumijevanjem ili s podijeljenom pažnjom.

Izvještaj Svetoga Pisma o prvoj svetoj Misi na Veliki četvrtak uvečer u Jeruzalemu može se teološki secirati i tumačiti. Ali čovjek tada još ni iz daleka nije vjernik koji je ispravno shvatio Večeru. Nastojat ću da mi ta tajna bude plodonosna — ne samo s dogmatske strane, nego i preko umjetnosti, na svaki način.
Hoću da to bogatstvo drugim ljudima saopćavam: svojoj djeci, svojim učenicima, svojim znancima — pa i inovjercima.

Treba da mi bude na radost da pridonosim ukrasu Božje kuće, poljepšavanju i održavanju paramenata.
Ali ne daj da preko vanjskih stvari zaboravim ono bitno: da si Ti sam, Gospodine Isuse Kriste, po presv. oltarskom sakramentu kod nas nazočan.

POTRESNA OPORUKA

Ivan 17, 20 - 26

20 Ne molim samo za njih nego i za one koji će na njihovu riječ povjerovati u mene:

21 da svi budu jedno, kao Ti, Oče, u meni i ja u Tebi; da i oni u nama budu jedno — da svijet povjeruje da si me Ti poslao.

22 I slavu koju si mi dao dadoh njima, da budu jedno kao što smo i mi jedno:

23 ja u njima i Ti u meni, da budu savršeni za jedinstvo — da svijet spozna da si me Ti poslao i da si njih ljubio kao što si mene ljubio.

24 Oče! Hoću da i oni koje si mi dao budu sa mnom gdje sam ja, da gledaju moju slavu koju si mi dao jer si me ljubio prije stvorenja svijeta.

25 Oče pravedni! Svijet Te nije upoznao, ali ja sam Te upoznao — i ovi su spoznali da si me Ti poslao.

26 I objavio sam im Tvoje ime i objavit ću im ga, da ljubav kojom si me ljubio bude u njima, i ja u njima.

Iz Velikosvećeničke molitve

Apostoli su ovdje u dvorani Posljednje večere slušali molitvu koja kida svaki obični okvir: riječi između Božjeg Sina i njegova vječnoga Oca. Krist je izgovorio tu molitvu pred svojim učenicima da bi nam je oni dalje predavali kao svetu oporuku.

*

Ono što je njega u tim oproštajnim časovima pokretalo, bila je najdublja želja njegova ljudskoga života: briga za Crkvu koju je osnovao.

Zato bismo njegove riječi morali samo na koljenima i uspregnuta daha čitati:

> »Ne molim samo za njih nego i za one koji će na njihovu riječ povjerovati u mene:
> da svi budu jedno, kao Ti, Oče, u meni i ja u Tebi; da i oni u nama budu jedno — da svijet povjeruje da si me Ti poslao.«

Za taj veliki cilj izmolit ćemo tiho molitvu Duhu Svetomu.

*

Ako je đavao agent rascjepa i razaranja, onda Isus Krist hoće naše unutarnje jedinstvo. Jer on je sveta sredina našega života, dapače svega stvorenoga.

Zato je sramota za mnoge od onih 30 posto katoličkih polaznika crkve što volju Isusa Krista ne shvaćaju ozbiljnije.

Molit ćemo se zato da ne zastanemo u prepirkama uskogrudnog shvaćanja, nego da s Kristom mislimo obuhvaćajući cijeli svijet. Jer samo tako razumijemo bitno, što je potrebno da bismo svladali naše suprotnosti i složili se u svoj mnogostrukosti.

*

Krist nije molio samo za svoje apostole i za katoličke vjernike. On je molio i za one koji ne pripadaju Crkvi a koji unatoč tome žive po Svetom Pismu.
Mislim na mnoge tisuće sektaša koje je Krist također uključio u svoju molitvu, dok smo ih mi samosvjesni kršćani već otpremili u panoptikum komičnih tipova, u ropotarnicu kršćanstva.

*

Bog misli u drugim kategorijama. On ne obračunava samo kao kakav trgovac s nama izravnavajući načisto grijehe. Ne, njegov je dar mnogo dublji. Krist nam kaže da ćemo imati udjela u samom Božjem životu:

»I slavu koju si mi dao dadoh njima, da budu jedno kao što smo i mi jedno.«

*

Zajedništvo u kraljevstvu Božjem naš je sveti cilj. Zato se Isus Krist žrtvovao za sve. To je on molio Oca na nebesima, tu veliku unutarnju povezanost:

»Ja u njima i Ti u meni, da budu savršeni za jedinstvo — da svijet spozna da si me Ti poslao i da si njih ljubio kao što si mene ljubio.«

*

Mislim u molitvi na mnoge milijune ljudi koji ne pripadaju jednoj Crkvi premda su im preci bili katolici.
Mislim na mnoge tisuće Božjih kuća gdje je ugašeno vječno svjetlo. Neću osuđivati one koji zastupaju drugo uvjerenje. Ali Bog će nas optužiti ako mirno podnosimo propast svete zajednice ne osjećajući najdublju bol zbog rascjepkanosti.

Pa ipak naše okrilje po jedinome Bogu nad svima nama dolazi do izražaja već u najstarijem psalmu što ga je molio Mojsije:

»Zaklon si Ti, Gospodine, za nas kroz sva ljudska pokoljenja.
Još prije nego su se bregovi rodili, prije nego je stvorena zemlja i svijet, Ti si od vijeka do vijeka, Bože.«

I Sin toga svetoga Boga izmolio je u našoj sredini jedinstvo od svoga Oca.

*

Mislimo na mnoge tisuće Židova koji još uvijek nisu spoznali Isusa Krista. A pri tom još danas na našim raspelima čitamo natpis što ga je izabrao Pilat — većinom pokraćen »I. N. R. I.« — Iesus Nazarenus Rex Iudaeorum« — »Isus Nazarećanin, kralj židovski«.
Sve do u naše stoljeće njegov je narod tjeran, gonjen, progonjen. Ne nalazi u svijetu mira. Nova država Izrael jedva da što mijenja na stvari. Kroz sam Jeruzalem ide kao željezni zastor politička granica. Na prastarom »Zidu plača« ne smije se pokazati nijedan Židov. Toliko je ondje duboka ljudska mržnja.
Poslije masovnog umorstva milijuna Židova, u nebo vapijućeg zločina ubijanja plinom, uskraćuje se tome narodu još uvijek mir, pažnja i poštovanje. Možda smo i mi krivi u tome, iako je naš Otkupitelj i sam po krvi bio Židov.

*

Ali mi također mislimo na milijune pravoslavne braće i sestara. Oni imaju nadasve bogatu i lijepu liturgiju. Oni se sa strahopoštovanjem prigibaju pred svojim ikonama. U mnogom su pogledu pobožniji i dublji nego mi.

Molit ćemo se da nestane gorkoga prijekora da »Ivanovoj Crkvi«, crkvi miljenici Istoka, stoji nasuprot »Petrova Crkva« kao zakonita crkva Zapada.

Topla melodika pjesama kod pravoslavnih vjernika zvuči nam gotovo kao tužaljka. Njihovi molitveni tekstovi, koji s tako dubokim strahopoštovanjem okružuju sveto, opominju i nas na bratsku ljubav, dok Crkva Istoka leži na žrtvenoj zdjelici Božjoj.

*

Mislimo na milijune protestantske braće i sestara koji su po Luteru, Zwingliju i Kalvinu bili odvojeni od Katoličke Crkve. Među nama leži jaz koji su stvorili krvavi vjerski ratovi, progoni od strane knezova i duhovna podvojenost kroz stoljeća.

Pa ipak su Evropi duhovno i kulturno utisnuli biljeg i evangelički vjernici i umjetnici. Muzika jednog Johanna Sebastiana Bacha, djela klasika i filozofa imaju opću vrijednost.

Protestantske pjesme sve više se pjevaju i u katoličkim crkvama. Sjetimo se da nam je jedan evangelički župnik u vrijeme tridesetgodišnjega rata, Paul Gerhardt, poklonio potresnu pjesmu Muke:

O Glavo puna krvi i rana,
puna boli, rugom obasuta,
O Glavo, za smijeh ovijena
trnovom krunom;
O Glavo, inače lijepo okrunjena
najvišom počasti i uresom,
a sada drsko izružena,
zdravo mi budi!

*

Mislimo na svjedoke kršćanske vjeroispovijesti za vrijeme nacionalsocijalizma, kad su evangelički pastori i katolički svećenici zajednički žrtvovali svoju krv za istoga Gospodina Isusa Krista.

*

Mislimo i na anglikansku Crkvu, koja ima još toliko toga zajedničko s katoličkom Crkvom. Zbog brakolomstva jednoga kralja vjernici su bili bačeni u sukob savjesti. Narod je morao na se uzeti rascjep i položiti prisegu vjernosti vladaru koji se postavio za vrhovnog glavara vlastite Crkve. Orijentacija na protestantizam ugrozila je i tu vjeru, otcjepljenje od svjetske Crkve oslabilo ju je i rasklimalo.

Ali ipak je Engleska kao monarhija mogla sačuvati svoju državnu crkvu kroz stoljeća. Pod zaštitom svoje krune spasila je ona i duhovnu tradiciju i rodila ličnosti plemenitog, kršćanskog uvjerenja.

*

Ali mislimo i na to da su kolonijalne sile proširile razdor reformacije po cijeloj zemlji: najgrozniju hipoteku kršćanstva, jer našoj ljubavi i našem poslanju oduzima vjerodostojnost.

*

Gospodine Isuse Kriste,
budi Ti s nama u našim međusobnim razgovorima.
Daj nam unutrašnje jedinstvo. Znamo da susret između mladih katolika i liberalnih protestanata ostaje samo nešto izvanjsko — uljudno partnerstvo.

Vjerni evangelički kršćanin koji svaki dan čita Sveto Pismo i pazi svoju Crkvu mnogo nam je bliži nego otpali katolik koji je s gnjilim mirom svoje snošljivosti Tebe već raspeo na križ.

Daj ipak da naša evangelička braća osjete također da nas ne vodi nikakav fanatički duh inkvizicije u pitanju mješovitog braka, koji ljudski toliko nevolje sa sobom nosi. Pa ipak moramo ukazati na tu opasnost, jer iz mnogostrukog iskustva znamo da takav brak gotovo uvijek dovodi do vjerske nestabilnosti.

Daj nam ispravno razumijevanje kad nam se crkveni propisi koji služe posvećenju braka čine katkada tvrdi. Pa ako već sami živimo u mješovitom braku, daj da naš evangelički bračni drug nađe razumijevanje za to da katolički partner svoju vjeru vrlo ozbiljno shvaća. Da on svoju djecu smije odgajati samo u katoličkoj vjeri jer bi se inače isključio od sakramenata.

Samo radi Tebe, Gospodine Isuse Kriste, biramo put vanjske napetosti, da Tvoju volju, da svoje vječno spasenje netaknuto sačuvamo kroz ovo naše vrijeme. Zato nam daj i ljubav da se po nama ne poveća broj »nespašenih«, nego da snaga Tvoga blagoslova, Tvoj mir može rasti.

I zato nam daj, ma koliko to bilo bolno, da također odgovorimo »da« na pitanje konfesionalnih škola, jer u mješovitim školama sat vjeronauka postaje često neomiljeli privjesak.

Daj nam za konfesionalne škole učitelje koji kao dobri pastiri vode djecu k Bogu — i u fizici i u gimnastici. Boga ne možemo isključiti ni iz jednog predmeta.

Daj roditeljima građanske hrabrosti da odlučno nastupe kad u te škole prodru učitelji koji svoje vjerske dužnosti obavljaju samo zato da dobiju svoju činovničku plaću. Daj da budno pazimo da u našim konfesionalnim školama uvijek vlada

duh jedinstva, duh kršćanske ljubavi, u kojemu je jedino moguće međusobno poštovanje i razumijevanje.

Molimo u ovom duhu »jedne svete Crkve« također Tvoju pomoć za vodeće političare, da u skupštini, u parlamentima, u Ujedinjenim narodima brane stvar Božju.

*

Puni bola mislimo također na stotine sekta koje čine da sveto Tijelo Isusa Krista krvari iz bezbroj rana. Pa ipak ima među njima vjernika koji možda s većom ljubavi služe Bogu nego takvi koji pjevaju: »Mi smo u pravom kršćanstvu.«

U vječnosti će me Krist pitati da li sam bio čuvar svoga zalutalog brata, da li sam išao za njim i da li sam mu pomagao.

*

I mislimo na dvije milijarde nekršćana. Koliko ih je među njima koji još nikada nisu čuli ništa o Isusu Kristu? A Krist je i za njih umro na križu. Bog bi bio tiranin kad bi ih nedužne osudio.

Naša je dužnost moliti za milijune koji se još klanjaju kumirima — da dožive milost obraćenja i da možda dapače još mogu pripasti Crkvi krstom želje ili krstom krvi.

*

Naša je dužnost također da se molimo za ateiste — prije svega za njihovu djecu. Nitko s njima ne moli, nitko im ne priča kakvu usporedbu iz evanđelja. Njihovi im roditelji mogu ekonomski i kulturno dati neki standard, ali oni im pružaju kamenje mjesto kruha ako im ne pružaju posljednje dobro, znanje o Bogu.

*

Krist nije htio da kao roboti obraćamo svijet. Ali je htio da iz potpunog oduševljenja vjere ozbiljno shvatimo njegove riječi:

»Oče! Hoću da i oni koje si mi dao budu sa mnom gdje sam ja, da gledaju moju slavu koju si mi dao jer si me ljubio prije stvorenja svijeta.«

Vjera apostola nije bila samo privatno prijateljstvo s Kristom. On ih je poslao da objavljuju njegovu nauku.

Zato ni ja ne mogu ostati miran dok đavao sa svojim pomagačima upropašćuje tisuće oko nas.

Molit ćemo za milost da budemo Kristovo oruđe, njegovi glasnici.

*

Po riječima iz Velikosvećeničke molitve razumijemo također da je papa Ivan XXIII htio s koncilom sve pripremiti što je s ljudske strane moguće da bi — kako je to lijepo izrekao — »Crkvi Kristovoj vratio sjaj jednostavnih i čistih crta prvih kršćanskih vremena«.

*

Nismo li mi u Evropi s našom vjerskom rascjepkanosti krivi što Japanci, Kinezi i Indijci ne mogu naći puta Kristu? Oni vide naše trijumfe u ekonomici i tehnici — ali uz to neuspjeh zbog crkvenog razdora.

*

Hoćemo također razmišljati o našim evangeličkim znancima i rođacima; jer Isus Krist će ih sve nama u vječnosti predstaviti i pitati nas da li smo se za njih trudili.

I razmišljat ćemo da li smo predavanjima o »jednoj svetoj Crkvi« i knjigama u sebi samima stvorili uvjete da ljude oko sebe razumijemo.

*

Gospodine Isuse Kriste,

prestravljujem se pred biblijskim mjestom koje nam daje tako sveti nalog. Ti nisi rekao: Bilo bi lijepo kad bi . . . Ti nisi rekao: Moglo bi se tako činiti . . . Nego si prije svoje smrti zaklinjući rekao Ocu:

„Oče! Hoću da i oni koje si mi dao budu sa mnom gdje sam ja."

Ti nećeš da budu osuđeni oni kojima je vjera u Tebe bila objavljena u drugom obliku. Ti hoćeš da i oni gledaju Tvoju slavu.

Ali što ja činim za to? Ja sam nevaljali učenik, jer nisam dosad Tvoje riječi spoznao kao svetu zapovijed. Osobito sada, kad po Koncilu i ekumenskoj ideji sa svih strana iskrsava pitanje o jedinstvu, neću zaboraviti molitvu za Tvoju najvruću želju.

Gdje god sretnem kojeg inovjerca, mislit ću no to da si ga Ti k meni poslao. Znam doduše da se unutrašnje zajedništvo ne može postići silom. Ali znam i to da sam dosad premalo odgovornosti snosio. Jer ja sam Tvoje riječi u Svetom Pismu pročitao bez razumijevanja za tu vruću želju. Nisam na Tvoju oporuku dovoljno obraćao pažnju, ni na svoju dužnost koja iz toga proizlazi.

Sveta Majko Božja Marijo, koja si prvu crkvenu općinu majčinski čuvala, raširi svoje okrilje preko sve odijeljene braće. Sakrij pod svoje okrilje i pravoslavne kršćane koji pred Tvojim ikonama u tako dubokoj pobožnosti mole, da ih Tvoj Sin sjedini s nama.

IDEALISTI I MATERIJALISTI

Djela apstolska 5, 1 - 11

1 A neki čovjek po imenu Ananija sa Safirom, ženom svojom, prodade svoj posjed,

2 Ali odvoji za sebe jedan dio novaca sa znanjem svoje žene, a drugi dio odnese i položi apostolima pred noge.

3 Tada mu Petar reče: »Ananija, zašto je sotona zaveo tvoje srce da slažeš Duhu Svetome i odvojiš za sebe jedan dio novaca što si ih dobio za njivu.

4 Zar ne bi ostala tvoja da nije prodana, a kad se prodala, nije li bila u tvojoj vlasti? Zašto si zamislio takvo djelo u srcu svome? Nisi slagao ljudima, nego Bogu!«

5 Kad je Ananija čuo te riječi, pade i izdahnu. I obuze velik strah sve koji to čuše.

6 A mladići ustadoše, zamotaše ga, iznesoše i zakopaše.

7 Oko tri sata poslije toga uđe i njegova žena, ne znajući što se dogodilo.

8 Petar joj se obrati i reče: »Kaži mi jeste li za toliko prodali njivu?« Ona odgovori: »Da, za toliko.«

9 A Petar će njoj: »Zašto se dogovoriste da iskušate Duha Gospodnjega? Gle, noge onih koji zakopaše muža tvoga već su pred vratima, oni će iznijeti i tebe!«

10. Ona smjesta pade pred noge njegove i izdahnu. A kad mladići uđoše, nađoše je mrtvu, pa je iznesoše i zakopaše kraj njezina muža.

11 I obuze velik strah svu zajednicu i sve koji su to čuli.

* * *

Gospodine Isuse Kriste,
upravo smo u posljednjem retku pročitali: »I obuze velik strah svu zajednicu.« Ako ću biti iskren, i sâm sam se prestrašio. I mene je kod tih događaja obuzeo strah.

Daj mi dakle da spoznam ne nosim li i ja katkada u sebi duh Ananije i njegove žene.

*

Ne kao da je Bog nekakav tiranin a Petar utjerivač novca i iznuđivač dijela baštine. Ananija nije bio dužan da dade novac za njivu kao milostinju. Petar to izričito kaže. Ali on nije smio lagati Petru.

Tako isto nitko nije dužan da žrtvuje jednu mjesečnu zaradu za siromahe. Ali ako je jednom u zajednici prave braće dao obećanje i Bogu učinio ponudu, onda neka ne izvlači iz toga neku dobit za sebe i neka još uz to ne vara druge lažnim izjavama.

*

Petar je pitao Ananiju: »Zašto je sotona zaveo tvoje srce...?«
Svojim kramarskim duhom i svojom dvoličnošću nije Ananija bio nekorektan samo u materijalnim stvarima. Dublja pogreška bilo je njegovo neiskreno ponašanje prema Crkvi Božjoj. On je više cijenio svoj egoizam nego poziv k vjeri. I to ga je dovelo do grijeha protiv Duha Svetoga.

*

Kod kršćanina se ne radi o pitanju da li on načelno smije imati privatnu imovinu. Njegova sveta odgovornost sastoji se u tome da svojim vlasništvom ispravno upravlja. U načelu ono pripada Bogu a time i zajednici.
Tko je bez svoje krivnje bijedan, ima pravo tražiti da mi svoju imovinu s njime dijelimo — kao što se i mi u nesretnim slučajevima uzdamo u pomoć drugih.

Ne možemo se stoga ni zatvoriti pa biti ravnodušni prema
gladnoj djeci u Hong-Kongu, Pakistanu i Braziliji,
beskućnicima nakon potresa,
štićenicima misijskih postaja u polarnom području.

Jer smo po mističnom tijelu Kristovu svi postali braćom, koji smo odgovorni jedan za drugoga.

*

I svaka župna zajednica trebala bi biti Božja obitelj gdje bismo se u vjeri prepoznavali kao braća i sestre.

*

Nije svatko rođen za trapističko siromaštvo ili pozvan za ulazak u modernu svjetovnu zajednicu.

Ali svaka prava apostolska zajednica ima na temelju evanđelja svoje obaveze prema onima koji su otkupljeni dragocjenom krvi Isusa Krista. Upravo u tome razlikuje se ona od kojekakvih bezazlenih društava što se i na socijalnom području zalaže za Krista.
Odlučno je za prodornu snagu to kakav duh povezuje ljude. Zato bi svaki pojedinac trebao da osjeti kako ovo mjesto u Djelima apostolskim govori njemu i da iz toga povuče zaključke.

*

Gospodine Isuse Kriste,
ne daj da se zatrpam u površnosti raznih društava,
nego mi pokaži put u krug ljudi koji taj nemir u sebi osjećaju!

*

Još ćemo jedanput razmišljati o izvještaju iz Novoga Zavjeta.
Petar stoji pred prvom kršćanskom općinom u Jeruzalemu kao apostol kojemu je povjerena služba ključara. Sa svetom vlašću nad životom i smrću govori on lažljivcu:

»Zašto si zamislio takvo djelo u srcu svome?
Nisi slagao ljudima, nego Bogu!«

*

— Mislim u strahu na sve one koji su utajom crkvenih novaca pred Bogom izvršili Ananijino djelo i Crkvi nanijeli najveću štetu.
— Mislim na one koji hoće s Karitasom još načiniti posao te s lažnim izgledom dobrotvora prodaju Crkvi manje vrijedne stvari ili im takve oporučno ostavljaju, premda su one za njezine institucije samo teret.

— Mislim na jednoga ili drugoga koji svojom pripadnošću Crkvi neopazice ide za svojim poslovnim prednostima — ili na takve koji se preuzimanjem kakvog vodećeg zadatka žele progurati naprijed.

Dao Bog da mi ne pripadamo takvima!

*

Gospodine Isuse Kriste,

s užasom čujemo da je u prvoj zajednici Tvoje pracrkve smrt bila kazna za laž, za laž prema vrhovnoj glavi svete zajednice ljudi.

Daj da nikad ne zaboravimo da zapravo Tebi lažemo kad pokušavamo s Ananijinim nazorima prisvojiti sebi vlastite prednosti.

Obuzima nas stid kad pomislimo da pripadnici sekta ne daju samo desetinu svoga poreza na zaradu, nego dapače žrtvuju desetinu svoje plaće. A mi uvijek ponovno dolazimo u napast da se otkupimo bijednom žrtvom sitniša.

Već crkveni porez mnogi plaćaju bez volje, samo preko srca. Ali ako dođu vremena kad će taj propis otpasti, pokazat će se da li kršćani još posjeduju duh žrtve i da li od dobre volje daju.

Gospodine Isuse Kriste, očuvaj nas od toga da prema Tvojoj Crkvi budemo kramarske duše. Jer ima mnogo takvih koji za svoje privatne želje i zabave ne gledaju na novčanice od deset ili pedeset maraka, ali kad treba za druge onda počinju štedjeti na bakrenom pfenigu.

Daj da ne škrtarimo sa svojom potporom kad naši svećenici mole za žrtvu da bi mogli ublažiti ekonomsku i duhovnu bijedu.

Ne dopusti da se u nama razvije poslovni duh koji računa samo s tekućim računima, bariranim čekovima i društvenim doprinosima, nego nam podaj duh nesebičnosti kad se radi o tome da Tvoje zahtjeve ostvarimo u apostolatu. Jer bez toga uvjerenja naš je dar hladan i neplodan.

*

Ali time biblijsko mjesto još nije iscrpeno: jer bi siromašni student ili penzioner mogao s pravom kazati da to njega ne dira. Još više: još ima ljudi među nama koji dapače nužno trebaju potporu preko našega župnog Karitasa. I oni su dakako oprošteni od svake novčane žrtve.

*

Ali nama je bilo povjereno više nego što su materijalna dobra. Ne samo da zadržavanje novaca može postati grijeh i krađa pred Bogom. Možemo biti krivi i onda ako svoju snagu i svoje slobodno vrijeme uskraćujemo drugima.

Ako netko ima organizacijski talenat, zdravlje i nadarenost, i to žrtvuje samo za nogometna društva, veslačke klubove ili hobije, ali ne u apostolskom radu, nije li i to krađa talenata koje nam je Bog dao?

*

Ima već mnogo mladih idealista koji su na četiri godine prekinuli svoje uspješno zvanje te rade u Africi, dok se drugi jadno izvlače ako treba da samo na pola sata posjete kojeg bolesnika ili da se hitno založe za kakvu važnu priredbu.

*

I svaki od nas dužan je da sudjeluje u stvaranju javnog mišljenja i da vodi brigu o područjima koja su upravljena protiv Crkve.

— Kad mi radio ili televizija kod kuće u mom naslonjaču nude programe koji zadaju udarce mome vjerskom uvjerenju, zar ne moram na to reagirati?
— Možda sam dovoljno energičan da jednom svjedoku Jehove zabranim razgovor na vratima, ali nisam dovoljno energičan kad

jedan ateist svoje bezbožne tirade u intimnosti moje sobe gromko sipa na moju obitelj ili kad jedna bestidna revija u mom kršćanskom domu prikazuje svoje serije slika.

*

Vrijedan film sigurno nije gubitak vremena. Ali koliko smo beznačajnih filmova gledali a pri tom previdjeli ruke pružene na molbu i zaplakane oči onih koji bi nas trebali: u bolnicama, staračkim domovima, ili također nemoćne ljude u potkrovljima za koje se nitko ne brine. Naša je dužnost također da imamo srca za napuštenu djecu, kojoj bismo u školi ili u slobodno vrijeme mogli malo zamijeniti oca ili majku.

Mi smo dužni Duhu Svetom da tijelom i dušom pripadamo njegovoj Crkvi — ne samo krišom s nekoliko kratkih jutarnjih i večernjih molitvica. Jer s povlačenjem u privatni život počinje vjerska mlohavost i apatija beskrvne vjere. Tada nam nedostaje kontakta s problemima koje moraju svladavati naši dušobrižnici. Gubimo ljudsku povezanost s onima koji s nama kleče kod pričesne klupe. Svaki vara Crkvu uskraćujući joj sebe koji se sa samosvojnom pobožnošću čini »nevidljivim« ondje gdje bi morao pomoći.

*

Tjelesna smrt Ananije i Safire slika je duševne smrti kad čovjek otima Bogu ono što mu je kao vjerni kršćanin poklonio — sav svoj život, samoga sebe.

Ruke drugih članova općine morali su oboje njih kao mrtvace iznijeti van, jer su Crkvi svojim ličemjerjem postali duhovno tuđi. I time su imali veću krivnju nego koji nevjernik.

*

Gospodine Isuse Kriste,

događa mi se kao ovim prvim kršćanima koje je obuzeo strah kad su doživjeli nenadanu smrt Ananije i Safire. Daj da poslije ovoga razmatranja danas kod večernje molitve obavim sveti ispit savjesti da li nisam skrivio kakvu utaju također nepotrebnim trošenjem novaca ili škrtošću — ili još više time da sam propustio uložiti vrijeme za tebe, da sam svoje talente zadržao za sebe.

Daj mi od sada veću revnost da se ne ogriješim o Tvoju Crkvu mlakošću i ravnodušnošću, sebičnošću i štedljivošću na krivom mjestu, jer mi je Tvoja Crkva poklonila vjeru i po Tebi vječni život.

Ja sam uvijek ponovno tražio izliku kad se radilo o tom da se odvažim na sudjelovanje u kojoj modernoj apostolskoj grupi. Isprika zbog zdravlja, prezaposlenosti u službi ili zbog privatnih poslova mogu biti opravdane, ali možda samo pred ljudima — ne pred Bogom.

Argumenat da radije stvaram sam za sebe previše je otrcan; jer ako sotona navaljuje u udarnim trupama, onda i za nas vrijedi riječ „Vae soli!" — „Teško onome koji je sam!"

Pojedinac stoji bespomoćno pred spekulacijom nesavjesnih interesnih grupa i pred spletkama stranačke politike, ako ne nalazi brata u kakvoj vjerskoj zajednici. On treba nekoga koji bi ga podupro kad se odvažuje na nešto teško, koji bi ga hrabrio kad očajava, koji bi uskočio kad više ne vidi puta, koji bi mu dao objašnjenje kad sumnja. Gospodine Isuse Kriste, daj mi hrabrosti za sveto sudjelovanje u jednoj takvoj grupi, ako me već nisi pozvao na sudjelovanje u misijama.

ZAR NITKO NEĆE ODGOVORITI?

Djela apostolska 8, 26 - 39

26 Jednoga dana reče anđeo Gospodnji Filipu: »Ustani i idi prema jugu na put koji vodi od Jeruzalema u Gazu; to je put kroz pustinju.«

27 On odmah ustane i pođe. I gle, neki Etiopljanin naiđe onuda, dvoranin, dostojanstvenik kandake, etiopske kraljice, koji upravljaše svom riznicom njezinom; on bijaše došao u Jeruzalem da se pokloni,

28 i sad se vraćao kući; sjedio je na svojim kolima i čitao proroka Izaiju.

29 A Duh reče Filipu: »Pođi onamo i pridruži se onim kolima!«

30 Kad se Filip približi, čuje onoga kako čita proroka Izaiju, i upita ga: »A razumiješ li ti što čitaš?«

31 Onaj odgovori: »A kako bih mogao ako me tko ne uputi?« I pozove Filipa da se popne i sjedne uz njega.

32 A mjesto iz Pisma koje je upravo čitao bijaše ovo: »Povedoše ga kao ovcu na klanje, i kao što janje nijemo stoji pred onim koji ga striže, tako on ne otvori svojih usta.

33 U poniženju i osudi pograbiše ga; tko će opisati njegov naraštaj? Uzeše sa zemlje život njegov.«

34 Tada se dvoranin obrati Filipu i upita: »Molim te, za koga ovo govori prorok, za sebe ili za koga drugoga?«

35 A Filip otvori svoja usta i počevši od ovoga mjesta iz Pisma propovjedi mu Veselu vijest o Isusu.

36 Kad su tako išli putem, dođoše do nekakve vode, i dvoranin poviče:

37 »Evo vode! Što mi brani da budem kršten?«

38 I zapovjedi da stanu kola; i obojica siđu na vodu, Filip i dvoranin; i Filip ga krsti.

39 A kad iziđoše iz vode, Duh Gospodnji odnese Filipa, i više ga ne vidje dvoranin, nego radostan ode svojim putem.

* * *

Taj događaj tako je bliz životu i tako uzbudljiv da se čovjeku čini kao da se njemu neposredno govori. O svakoj bismo rečenici morali razmišljati. Tada ćemo osjetiti kako se svaka od tih rečenica osobno i nas tiče.

*

> »Jednoga dana reče anđeo Gospodnji Filipu: Ustani i idi prema jugu na put koji vodi od Jeruzalema u Gazu; to je put kroz pustinju.
> On odmah ustane i pođe.
> I gle, neki Etiopljanin naiđe onuda, dvoranin, dostojanstvenik kandake, etiopske kraljice,

koji upravljaše svom riznicom njezinom; on bijaše došao u Jeruzalem da se pokloni, i sad se vraćao kući; sjedio je na svojim kolima i čitao proroka Izaiju.«

*

Želimo sada da od toga čovjeka iz Svetoga Pisma naučimo kako treba čitati Bibliju.

*

Anđeo je rekao o njemu da putuje cestom kroz pustinju. On nije izabrao živahniju primorsku cestu koja vodi u Egipat. U samoći je razmišljao o riječima proroka.

U miru i razmišljanju pustio je da one na njega djeluju, iako njihovo značenje nije još mogao dokučiti svojim razumom. Premda je njemu kao strancu Sveto Pismo bilo osobito tuđe, nije ga odložio, nego je razmišljao što znače te rečenice.

*

Razmišljam o tome da li se i moje čitanje Biblije odvija u vanjskoj i nutarnjoj tišini. Inače se ne smijem čuditi ako riječ Božja pada na neplodno tlo. Ili sam možda odviše nepostojan da smognem strpljivosti i sabranosti za razmatranje Svetoga Pisma?

*

Dvoranin je čitao Sveto Pismo na putovanju — a ne u privatnoj sobici.

Ne bismo li mi također trebali da na putovanju ili na dopustu jednom posebno uzmemo vremena za tu najvažniju knjigu?

Čitanje Svetoga Pisma nije nikakav pobožni privjesak. Morali bismo se pribrati da se njime tako intenzivno bavimo dok ne nađemo osobni pristup.

Tada će nam strano postajati sve pristupačnije. Jer Biblija bi za naš vlastiti život trebala da bude naša svakidašnja hrana.

*

Zatim se kaže još nešto važno: taj rizničar etiopske kraljice »bijaše došao u Jeruzalem da se pokloni«. On je dakle svoje hodočašće produbljivao čitanjem Svetoga Pisma. On je razmatrao i molio.

Biblija nije nikakva zanimljiva čitanka, nikakva literarna poslastica. Ona je knjiga koja pretpostavlja ozbiljnost pred Bogom, poštovanje svetoga. Ona zahtijeva našu unutrašnju spremnost da susretnemo Boga i vodi nas tako sve dublje k molitvi.

*

Razmišljam nije li moje čitanje Svetoga Pisma samo pobožno listanje po kakvoj dječjoj Bibliji. Ili ga uistinu shvaćam kao budan, otvoren kršćanin, kod kojega se misli o pročitanome ulijevaju u osobnu molitvu?

Djela apostolska izvješćuju dalje:

> »A Duh reče Filipu: Pođi onamo i pridruži se onim kolima! Kad se Filip približi, čuje onoga kako čita proroka Izaiju, i upita ga: A razumiješ li ti što čitaš?
>
> Onaj odgovori: A kako bih mogao ako me tko ne uputi? I pozove Filipa da se popne i sjedne uz njega.«

Možda su sekte bolje razumjele to biblijsko mjesto. One su to svakako ozbiljnije shvatile, ali u svome smislu. One su shvatile da kod čitanja Svetoga Pima najprije trebamo uvod i tumačenje da uvidimo dublje značenje.

*

Gospodine Isuse Kriste,
Ovdje se osjećam kriv. Ovaj etiopski dvoranin našao je dobra čovjeka koji mu je htio objasniti biblijsko mjesto kad je osjetio njegovu nesigunost. U našoj domovini ima na tisuće takvih koji su kao ovaj čovjek u Bibliji tražili neku uputu, ali nisu sreli nijednog dobrog katolika koji se razumio u Sveto Pismo. Nijedan se nije oko njih potrudio da s njima porazgovori o Evanđelju. Zato nisu dobili nikakav dublji kontakt s Tvojom Crkvom.
Ili su našli kakvog krivotvoritelja Biblije iz neke sekte koji im je sa žarkom revnošću neispravno rastumačio Bibliju i tako ih odvojio od zajednice s Crkvom.

*

Mislim u molitvi na stotine tisuća onih koji su se usprkos vjerskoj gladi izgubili za našu Crkvu, jer su nas sekte pretekle i njima — prilagođujući je svojim tvrdnjama — »razjasnili« Bibliju.
U najvećoj dubini radi se o Kristu, i u knjigama Staroga Zavjeta. Kroz Evanđelje tek prosijeva unutarnja istina koja je skrivena u proroštvima proroka.
A Crkva je čuvarica tih tajna, »Mater et Magistra« — »Majka i Učiteljica«.

*

»A mjesto iz Pisma koje je upravo čitao bijaše ovo:

Povedoše ga kao ovcu na klanje,
i kao što janje nijemo stoji pred onim koji ga striže, tako on ne otvori svojih usta.
U poniženju i osudi pograbiše ga.
Tko će opisati njegov naraštaj?
Uzeše sa zemlje život njegov.

Tada se dvoranin obrati Filipu i upita:
Molim te, za koga ovo govori prorok,
za sebe ili za koga drugoga?
A Filip otvori svoja usta i počevši od ovoga mjesta iz Pisma propovjedi mu Veselu vijest o Isusu.«

*

Ne smije čovjek samo sebe opskrbljivati vjerskim istinama. Tko u Bibliji nađe posljednji odgovor, osjetit će poticaj da i druge isto tako uputi u nju. Ali zato moramo najprije mi sami biti oduševljeni za nju.

*

Ima mnogo ljudi koji svaki dan čitaju Sveto Pismo. Imamo razloga veseliti se tome. A ipak bismo se morali stidjeti ako se time zadovoljavamo a nemamo revnosti da drugima pribavimo sreću vjere i Božju riječ u Svetom Pismu.

*

Mi moramo iz vlastite pobude dalje davati kraljevski dar čitanja Svetoga Pisma.
Postavit ću ispit savjesti:

— Jesam li već kojega čovjeka ozbiljno oduševio za čitanje Svetoga Pisma?
— Jesam li već jedanput knjigu Božju kao dar dalje pružio. Ili pripadam među one koji za prvu pričest, za svetu potvrdu i za vjenčanje kupuju samo beznačajne, bezbojne darove?

*

Dakako, Božje riječi često su teško razumljive, i katkada je potreban komentar, vodič, da bismo — kao Etiopljanin — kod čitanja svaki čas za-

stali a ne gubili se na beskrajnoj pučini bez pristaništa.

Ima dobrih teoloških egzegeza, ali i jednostavnih, uzbudljivih poticaja koji su već prošli ispit valjanosti. Sveščići »Krist 365 puta« (365 svetih intervjua u godini) mogu se vrlo dobro s Novim Zavjetom dalje poklanjati.

*

Još nešto čitamo iz toga biblijskog odlomka: Etiopljanin je bio poganin. I danas ima pogana koji bolje poznaju našu Bibliju nego mi kršćani. Polovica katolika nemaju kod kuće ni Biblije. I dok se rotacioni strojevi sotone ne smiruju, zaprašuje se Sveto Pismo kod mnogih naših polaznika crkve neiskorišteno na polici za knjige.

Od danas ne samo da ćemo ga revnije čitati, nego ćemo i u molitvu uvrstiti što je Sveti Otac svakom katoliku na srce stavio: da se čitanje Svetoga Pisma unaprijedi u obiteljima.

*

Tko je od nas jednome od stranih studenata poklonio Sveto Pismo s osobnim pozdravom? Sekte možda! Katolici su jedva na to mislili jer većina ne vjeruje dosta živo u Evanđelje.

Ali ako sam čitanje Svetoga Pisma spoznao kao potrebni svakidašnji kruh, onda moram tu odgovornost osjećati kao trn u mesu.

*

Etiopljanin iz Svetoga Pisma našao je put k vjeri kad je čuo nauku o Isusu Kristu.

»Kad su tako išli putem, dođoše do nekakve vode, i dvoranin poviče: Evo vode! Što mi brani da budem kršten?

I zapovijedi da stanu kola, i obojica siđu na vodu, Filip i dvoranin; i Filip ga krsti.

A kad iziđoše iz vode, Duh Gospodnji odnese Filipa, i više ga ne vidje dvoranin, nego radostan ode svojim putem.«

*

O njemu nam je bilo rečeno da je bio vrhovni rizničar, dakle visoki činovnik. Pošto je on poučen apostolovim riječima razumio biblijsko mjesto o otkupiteljskoj smrti Isusa Krista, mogao je možda jednoga ili drugoga od svojih podređenih predobiti za vjeru u Sina Božjega.

Imamo li mi hrabrosti da nagovorimo vodeće ljude? Oficir je s toga gledišta važniji nego regrut, ili također učitelj kojega oduševimo i koji će onda imati snagu zračenja na mnogo stotina učenika.

Često smo tako nespretni, tako malo dovitljivi. Dakako, Filipa je anđeo Gospodnji doveo do toga čudesnog zadatka. Ali i svaki od nas ima svetoga anđela koji nas ne samo podsjeća na dnevno čitanje Svetoga Pisma, nego i hoće da nas vodi da bismo druge za to predobivali. Ali mi uvijek ponovno prečujemo njegov glas.

*

Gospodine Isuse Kriste,

Zahvaljujem Ti što me je Tvoja sveta knjiga danas dovela do tako spasonosnog ispita savjesti. Oprosti mi moj umor i moju tromost, zbog čega sam dosad previdio tu zadaću.

Sa strahopoštovanjem hoću odsad svaki dan uvesti čitanje Svetoga Pisma ili ga obnoviti ako sam ga propustio. Mislit ću na to da će i meni – kao Filipu – anđeo Gospodnji kazati: Ustani i idi – jer negdje u poduzeću, na

sveučilištu, u tvojoj obitelji, u krugu tvojih prijatelja; u jednoj katoličkoj grupi ili u susjedstvu ima čovjek koji gladuje za riječju Božjom! Ali kako da on upozna ili shvati Bibliju ako ga nitko ne uputi?

Zato ću se rado prihvatiti te zadaće i po najboljim svojim silama pokušati da tu najljepšu bratsku službu provedem u djelo. Ili nije li to gotovo već anđeoska služba? Zar se ne bismo trebali postidjeti time što u Danskoj u najotmjenijim hotelskim sobama leži Biblija — makar to bilo samo radi poslovnih uspjeha i službe gostiju. Ali sinovi ovoga svijeta lukaviji su od nas.

Trebali bismo Bibliju pružiti taksi-šoferu koji čeka, da bi je uvijek imao uza se u pretincu za rukavice.
Trebali bismo je javno izložiti u crkvama.

Trebali bismo je kao svetu lektiru uvijek uza se imati, jer će samo Bog dati odgovor svuda ondje gdje ljudi više ne mogu dati odgovora.

Sveto Pismo trebalo bi da bude kompas na putu u vječnost.

PISANJE PISAMA

1. Korinćanima 1, 1 - 9

1 Pavao, Božjom voljom pozvan za apostola Isusa Krista, i naš brat Sosten —

2 Crkvi Božjoj u Korintu: posvećenima u Kristu Isusu, pozvanima za svete sa svima koji zazivaju ime našega Gospodina Isusa Krista na svakom mjestu, daleko i blizu.

3 Milost vam i mir od Boga, našega Oca, i Gospodina Isusa Krista!

4 Zahvaljujem Bogu svojemu svagda za vas zbog milosti Božje koja vam je dana u Kristu Isusu;

5 u njemu ste postali bogati u svemu, u svakoj riječi i svakom znanju,

6 kao što se svjedočanstvo o Kristu učvrstilo u vama;

7 tako da niste prikraćeni ni u jednom milosnom daru dok spremno čekate objavljenje našega Gospodina Isusa Krista.

8 On će vas učvrstiti do kraja, da budete bez krivice na dan našega Gospodina Isusa Krista.

9 Vjeran je Bog koji vas poziva u zajednicu svoga Sina, Isusa Krista, našega Gospodina.

* * *

Kad danas pišemo pisma, ona često pobuđuju utisak kao da potječu od hladnoga poslovnog partnera. Ili su pak tako površna te nisu vrijedna da se sačuvaju — ako nas čak zbog svoga sadržaja neće teretiti u vječnosti.

*

Drugačija su Pavlova pisma. Kad je Pavao pisao pismo, donosio je radost. Tada je od njegovih riječi iz toga pisma nastao sveti dokumenat — ne samo za tadašnje Korinćane, Rimljane, Efežane ili Galaćane, nego i za nas koji držimo jedno njegovo pismo u ruci. Nema na njima nikakve egzotične marke, ali ima »sveti poštanski žig«, pečat koji vrijedi za vječnost.

Jesmo li ikada razmišljali o tome da će nam svako pismo koje smo u životu napisali i koje ćemo još napisati biti predloženo u vječnosti kao otegotni ili pohvalni dokumenat?

*

Čitamo još jednom uvodne riječi pisma Korinćanima:

> »Pavao, Božjom voljom pozvan za apostola Isusa Krista.«

Uza svu poniznost Pavao je svjestan da ga je volja svemogućega Boga odredila za apostolsku službu. Nije ga dakle pozvala nikakva zajednica, nikakav ga crkveni odbor nije imenovao. U krajnjoj liniji stoji iza njega odluka vječnoga Boga, jer se radi o njegovoj svetoj Crkvi. To vrijedi i

za svakoga novoga svećenika koji preuzima apostolsku službu.

*

Pavao kaže da je svaki od nas koji vjerujemo u Krista isto tako pozvan; jer piše:

> »Crkvi Božjoj u Korintu: posvećenima u Kristu Isusu, pozvanima za svete sa svima koji zazivaju ime našega Gospodina Isusa Krista na svakom mjestu, daleko i blizu.«

*

Kome je sveti Pavao upravio svoje pismo? Lučkim radnicima, rimskim činovnicima i trgovcima, i korintskim djevojkama, što je u ono vrijeme značilo isto kao »bludnica«.

Pavao upotrebljava nagovor »sveti«. To nije blasfemija, jer ti su ljudi po krštenju bili posvećeni u Kristu Isusu.

*

Zašto mi nemamo hrabrosti da, na primjer, tramvajskog konduktera, koji je ujutro kod svete mise klečao pred pričesnom ogradom i u svojoj službi putnicima bio dobar kao kršćanin, također smatramo »svetim«? Isto tako pravnika koji odlučuje po svojoj savjesti, prodavačicu i zidara na visokoj peći koji u sekulariziranom svijetu još obdržavaju zapovijedi Isusa Krista i žive u krsnoj milosti?

Razmislimo pošteno: jesmo li tu misao već jasno preuzeli u svoje razmatranje?

*

Mi smo svi, ti i ja, oni »posvećeni« o kojima govori Pavao. Što činimo u duhu Kristovu, to je nešto sveto. A oni kojima pomažemo posvećeni su, braća i sestre u Kristu.

Nije istina da se svijet sastoji samo od đavola. Od svetoga ćemo Pavla naučiti da budemo svjesni te svetosti.

*

Kad bimo bili svjesni svoje svetosti, ne bismo svoj život ispunjavali tolikim tisućama ništavosti i smiješnosti.

Ne bismo kod svakoga posjeta i svakoga susreta jedan drugome kazivali sporedne stvari, nego bismo imali reći nešto važno.

Ne bismo se zadovoljavali hladnim pozdravom »Dobar dan!« i sa nekoliko površnih fraza »Kako si?« i sličnih. Pri tom je ipak svaki susret jednokratan događaj od značenja za vječnost.
Zašto onda ostajemo kod beznačajnih ili pače praznovjernih uzrečica: »Držat ću palac za tebe.« ili sličnih?

Mi ne moramo doduše u svakoj prilici pokazivati svoje vjersko uvjereje, ali ima časova tišine, razumijevanja, prijateljstva, rastanka gdje bismo morali jedan drugome dati na put nešo dublje.
To vrijedi i za pisma koja pišemo. U njima bi naša vjera trebala doći do izražaja: »Želim ti blagoslov Božji« ili »Molit ću s tobom za tvoju važnu odluku.«

*

A što je bilo ono važno što je sveti Pavao u svojim pismima imao saopćiti? Najprije piše:

> »Milost vam i mir od Boga, našega Oca, i Gospodina Isusa Krista!«

Milost i mir! I danas gladuje za tim čitav svijet. Svuda se samo govori o miru. Ali mira **bez Boga nema! Mir počinje u vlastitom srcu kad**

ujutro započinjemo dan u ime Božje i ne ostavljamo đavlu mjesta u svojim nagnućima.

*

Ali ako 60 posto katolika zanemaruje uskrsnu ispovijed i uskrsnu pričest, oni žive u neprijateljstvu s Bogom. Ili su najprije još gluhi za poziv Božji k svetoj gozbi. Zato u njihovu životu nema pravoga mira.

Sakramenat pokore je velika Božja ponuda mira svijetu. Kožni kauč psihoterapeuta ili vlastita priznanja na policiji nisu nadomjestak za njega.

*

Razmišljam o tome da li sam ove godine kojega čovjeka doveo na uskrsnu ispovijed i pomogao mu time do mira s Bogom. Možda sam to učinio nesvjesno:

- — Knjigom koju sam poklonio.
- — Dopisnicom s otisnutim pobudnim tekstom koju sam razaslao i koju moj prijatelj sada drži na pisaćem stolu.
- — Svojim primjerom kod ispovjedaonice.
- — Riječju ohrabrenja.
- — Šetnjom s čovjekom koji je u duši bio očajan i s kojim sam onda molio u tihoj kapelici Majke Božje.

*

Što je sveti Pavao želio Korinćanima, bilo je najveće i najljepše što čovjek može naći: milost i mir. Zašto se žacamo iz hladnog racionalizma uzajamno obećati molitvu, uzajamno se blagoslivljati i jedni drugima kao svetima — jer kršteni kršćani su sveti! — željeti milost i mir?

Time se ne misli na nemotivirane biblijske izreke i nezgrapna bogomoljstva.

*

I onda stoji u pismu još jedna važna rečenica:

»Zahvaljujem Bogu svojemu svagda za vas zbog milosti Božje koja vam je dana u Kristu Isusu.«

Kramarske duše ne mogu zahvaljivati — ili zahvaljuju samo za nevažne stvari. Ali ovdje se radi o hvali za najvišu vrijednost, za milost Božju, koja našem životu tek daje puni smisao i koja će mu podati vječnu divotu.
To nas obvezuje: zahvalnost se mora predavati dalje.

*

Svaka prirodna sposobnost može postati karizma, milosni dar, ako je stavimo u službu Isusa Krista: srdačna gostoljubivost, ljubav prema glazbi, dar pisanja, dar pripovijedanja djeci, spretna ruka u njegovanju bolesnika.
Time možemo i mi jačati kraljevstvo Božje u našemu svijetu.

*

Zato ćemo još jedanput razmotriti uvod Pavlova pisma, koji zvuči kao sveta, snažna simfonija, kao jedinstvena molitva:

»Pavao, Božjom voljom pozvan za apostola Isusa Krista, i naš brat Sosten — Crkvi Božjoj u Korintu: posvećenima u Kristu Isusu, pozvanima za svete sa svima koji zazivaju ime našega Gospodina Isusa Krista na svakom mjestu, daleko i blizu.
Milost vam i mir od Boga, našega Oca, i Gospodina Isusa Krista!

Zahvaljujem Bogu svojemu svagda za vas zbog milosti Božje koja vam je dana u Isusu Kristu;
u njemu ste postali bogati u svemu, u svakoj riječi i svakom znanju,
kao što se svjedočanstvo o Kristu učvrstilo u vama;
tako da niste prikraćeni ni u jednom milosnom daru dok spremno čekate objavljivanje našega Gospodina Isusa Krista.
On će vas učvrstiti do kraja, da budete bez krivice na dan našega Gospodina Isusa Krista.
Vjeran je Bog koji vas pozva u zajednicu svoga Sina, Isusa Krista, našega Gospodina.«

LJUDI ONOGA SVIJETA

Knjiga Otkrivenja 14, 1 - 5

1 I opet pogledah — i gle, Janje stajaše na gori Sionu, i s njime sto četrdeset i četiri tisuće. Oni su imali njegovo ime i ime njegova Oca napisano na svojim čelima.

2 I čujem glas s neba, kao šum mnogih voda i kao tutanj silnoga groma; i glas koji sam čuo bio je kao glas svirača koji sviraju na svojim citrama.

3 I pjevali su novu pjesmu pred prijestoljem, pred četiri Bića i pred Starješinama, i nitko nije mogao čuti njihovu pjesmu, osim onih sto četrdeset i četiri tisuće, koji su otkupljeni sa zemlje.

4 To su oni koji se ne okaljaše sa ženama, jer su djevice: oni prate Janje kud god ono pođe. Ovi su otkupljeni između ljudi kao prvenci Bogu i Janjetu.

5 I u njihovim ustima ne nađe se laž, oni su neporočni.

* * *

Gospodine Isuse Kriste,

Tvoj učenik, sveti Ivan, čuo je »glas s neba, kao šum mnogih voda i kao tutanj silnoga groma«.

Taj glas ćemo i mi jednom čuti. Ali on nas ne mora ispuniti tjeskobom.
Jer ima znak koji nam oduzima svaki strah — nije to kukasti križ, nije svemirska sonda, nego znak Janjeta, **križ.** Jer na križu si nas Ti, Gospodine Isuse Kriste, po svojoj žrtvi izbavio od grijeha i vječne smrti.

*

Ali mnogi ljudi dvadesetog stoljeća ne mogu se više riješiti svoga straha. Léon Bloy, čini se, imao je pravo sa svojom riječi koju je napisao već prije 70 godina: »Strah je jedini ozbiljni produkt moderne kulture.«

*

I taj strah rađa najsmješnijim plodovima:
Upravo u najviše sekulariziranim područjima Njemačke mnoge su stotine ljudi na proricanje nekog modernog sektaša o propasti svijeta prodale svoju imovinu i s tjeskobom čekale konac svijeta.
Mnoge novčane hijene Amerike kupile su sebi već mjesto na jednom otoku sigurnom od atomskih bomba.

*

Strah je nešto praljudsko. Svi se mi bojimo. Ali strah tih modernih ljudi bez vjere ili slabe vjere ima sasvim konkretnu pozadinu.

Ne radi se samo o životu, niti samo o osiguranju od atomske bombe ili konjunkturne krize.

Radi se o onome što dolazi poslije, o onome nesigurnom, tamnom, protiv kojega se nitko ne može obraniti ako to i poriče.

*

Ali ne boji se samo bezbožnik. I kršćanina — i to upravo onoga pravoga kršćanina — obuzima strah

pred mogućnošću da teškim grijehom proigra vječnost.

Ali mi u tom strahu nalazimo uporište. Mi na pitanje što dolazi poslije nalazimo odgovor:

»Gle, Janje stajaše na gori Sionu, i s njime sto četrdeset i četiri tisuće. Oni su imali njegovo ime i ime njegova Oca napisano na svojim čelima.«

*

Sumnjičavci mogu pitati: Tko su tih sto četrdeset i četiri tisuće? Je li to predodređenje? Brine li se Bog i za mene?

Ako vjerujemo u Isusa Krista, ne smije nas nikakav đavao natjerati u izopačena sektaška mudrovanja. Po svetom krštenju pripadamo četi otkupljenih, koji na čelu nose ime Oca i Sina i Duha Svetoga. Time smo vođeni i upravljani snagom Božjom, koja je jača od ljudskog oklijevanja i naše nemoći pred vječnošću.

Samo tako će naš strah biti nadvladan. Ponovno ćemo spoznati da je Evanđelje vesela vijest a ne prijeteća vijest.

Zato tiho zahvaljujemo Bogu za milost što smo pozvani na krštenje.

*

Gospodine Isuse Kriste,

Ti si nam dao milost da smo se po svetom krštenju ponovno rodili za vječni život. Mi smo zahvalni za to što si oduzeo strah od nas.

Nećemo se rugati ljudima koje psihoza straha nagoni na nepromišljena djela.

Toliki žive pokraj nas koji u svojoj ravnodušnosti pred vječnim stvarima tonu u strahu za prolazne stvari.

Nismo li mi odgovorni za njih?

Ne bismo li ih morali pripraviti na to da ih Ti možeš svaki dan, dapače svakoga sata pozvati k sebi? Ta Ti si sam rekao da dolaziš »kao tat u noći« — i nitko ne zna dana, nitko ne zna časa.

*

Trgovac koji ne pravi obračune upropaštava se do stečaja kad sve više i više gubi pregled poslovanja.

Kršćanin koji ne razmisli svake večeri o proteklom danu i ne obavi ispit savjesti ugrožava svoju vječnu sreću i plovi u susret svome stečaju, kad bude propadao ovaj svijet — iz kojega on već sada može svakoga časa biti pozvan.

*

Ali kad taj sat odbije, tada neće ništa pomoći sve znanje, sve garancije i svaki autoritet, ako naš život ne bude mogao opstati pred Kristom, ako se račun pred njim ne bude slagao.

Tu nam neće pomoći nikakav savjetnik i nikakav sindikalni funkcioner. Neće nam pomoći nikakva protekcija i nikakav prestiž. Tako ćemo stajati pred Bogom kakvi jesmo, i nitko nam neće pomoći — osim Božje dobrote i milosrđa.

*

Molimo tiho da nas Bog ne nađe nepripravne kada dođe po nas u času naše smrti.

Molimo također za ljude koji se danas unesrećuju i ne dobivaju svećenika jer nemaju nikakve SOS-etikete na svome autu ili među svojim ispravama izjavu s molbom da im se u slučaju nesreće pozove svećenik, koji bi im mogao donijeti milost.

Svaki strah ima smisao da nas opomene da ne smijemo vječnost izgubiti iz vida.

Knjiga Otkrivenja kaže nam o otkupljenima:

> »I pjevali su novu pjesmu pred prijestoljem, pred četiri Bića i pred Starješinama, i nitko nije mogao čuti njihovu pjesmu, osim onih sto četrdeset i četiri tisuće, koji su otkupljeni sa zemlje.«

*

Možda nismo pozvani na djevičanstvo »kao prvenci Bogu i Janjetu«. Ali i u sakramentu ženidbe stojimo u svetom savezu s Bogom, jer je on slika ljubavi Kristove prema nama, njegovoj Crkvi. Tisuće oženjenih vjernika nose već krunu mučeništva i svetosti.

Molit ćemo da smijemo pripasti u broj izabranih koje će Janje u svojoj slavi okupiti oko sebe.

*

Gospodine Isuse Kriste,

daj da spoznam da je svaki koji sa mnom moli u apostolskom duhu moj suputnik u vječnost. Ja sam odgovoran za njega, bio mi simpatičan ili ne. Sveti Pavao i njega zove „baštinikom neba" i „dvoraninom Božjim".

U strahopoštovanju hoću u toj smotri gledati svoju braću i sestre. Ali daj da također spoznam ako postaju mlaki i ravnodušni mojom krivnjom, jer im nisam dao bolji primjer.

Ti jedini znadeš sat kad ćeš me pozvati k sebi. Daj da sa svetom revnošću „iskupim vrijeme", iskoristim sat u kojemu mogu nešto učiniti za Tebe i Tvoje Kraljevstvo i time za vječnost. Onda ću smjeti i ja jednom pripadati Tvojim izabranima, o kojima Ivan kaže da nose Tvoje ime na čelu.

Na jednom drugom mjestu Otkrivenja stoji riječ da među izabrane pripadaju prije svega oni koji su umrli kao

svjedoci za Istinu. Ti jedini znaš što nas čeka. Možda je u stoljeću najvećeg progonstva kršćana svih vremena i jedan iz moje najbliže okoline pozvan da po mučeništvu pođe kao pobjednik za Tobom, Janjetom.

Ne usuđujem se moliti za to. Jer tko je siguran da će izdržati iskušenje? Ali ja Te molim da nitko od nas ne postane izdajica ako jednom izbije progonstvo.

SLIKA BOŽJA ILI ČOVJEK-ŽIVOTINJA?

Psalam 8

1-2 Gospodine, naš Gospodine, kako je divno ime Tvoje po svoj zemlji! Ti si nad nebesa uzdigao slavu svoju!

3 U ustima djece i dojenčadi spremio si sebi hvalu protiv protivnika svojih, da zamukne neprijatelj i dušman.

4 Kad pogledam Tvoja nebesa, djelo ruku Tvojih, Mjesec i zvijezde koje si stvorio:

5 što je čovjek da ga se spominješ, sin čovječji, da se brineš za njega?

6 Pa ipak si ga postavio samo malo ispod Boga, okrunio si ga slavom i čašću;

7 dao si mu vlast nad djelima ruku Tvojih, sve si položio do nogu njegovih:

8 ovce i goveda sva, osim toga životinje poljske,

9 ptice nebeske i ribe morske, i sve što se kreće stazama morskim.

10 Gospodine, naš Gospodine, kako je divno ime Tvoje po svoj zemlji!

* * *

Najljepše što može postojati na ovoj zemlji jest lice čovjeka — ali možda i najružnije: jer u svakom čovjeku može biti skrivena čistoća anđela i demonstvo đavla.

Ne samo da Novi Zavjet, koji je za kršćanina knjiga nad knjigama, govori uzvišeno i sa strahopoštovanjem o čovjeku. I Stari Zavjet vjernih Židova ima visoku predodžbu o njemu.

Psalam osmi je sigurno jedan od najdivnijih hvalospjeva čovjeku. Kraljevski pjevač David ispjevao je taj psalam koji je ušao u svjetsku književnost. Ali nije to za nas odlučno!

Mi hoćemo da iz njega osjetimo ono božansko što je u njemu rečeno.

*

Prva dva retka trebali bismo još jedanput sasvim tiho i polako pročitati:

> »Gospodine, naš Gospodine, kako je divno ime Tvoje po svoj zemlji! Ti si nad nebesa uzdigao slavu svoju!«

Prva pohvala uvijek ide Bogu, Svemogućemu. Tako je to kod nas kršćana. Tako je bilo i u Starom Zavjetu.

Kad je David pjevao ovaj psalam, Židovi su usred poganskih naroda, koji su se klanjali kumirima i djelomice dapače zapadali u kult nećudorednoga, kao jedini narod vjerovali u **jednoga** Boga.

Taj ih je Bog nekoć oslobodio iz ruku Egipćana i čitave ih proveo kroz Crveno more. On je išao pred njima kao svijetli ognjeni stup u pustinji. On im je na brdu Sinaju uz munje i gromove dao deset zapovijedi.

Može se shvatiti da su Židovi ponosno i zahvalno osjećali kako je moćan **njihov** Bog, i da su sa za-

hvalnošću molili: »Gospodine, kako je divno ime Tvoje po svoj zemlji!«
Sa koliko više prava možemo **mi** moliti te riječi. Mi smo primili čudesne nauke Evanđelja. Mi smo svjesni da je Božji Sin za nas postao čovjekom i otkupio nas. Mi poznamo djela svetaca koja su oni izvršili u ime Božje.
To je dovoljno razloga da se uključimo u hvalu i zahvalu ovoga psalma. Do današnjega dana uzdižu se one do neba, makar bezbožničke tiskare izbacivale milijune protuvjerskih knjiga s blasfemijama, makar poricale i vrijeđale Boga.

*

Mi ćemo u ovom času sjediniti svoju zahvalnu molitvu s molitvom iz Časoslova koju tisuće svećenika po svem svijetu prinose Bogu — i s molitvama djece na kugli zemaljskoj. U retku 3. naime stoji:

> »U ustima djece i dojenčadi spremio si sebi hvalu protiv protivnika svojih, da zamukne neprijatelj i dušman.«

*

Božja hvala najčistije odzvanja iz usta djece. Kad je Krist ulazio u Jeruzalem, bila su prije svega djeca koja su mu klicala: »Hosana Sinu Davidovu!« Kad su se veliki svećenici i pismoznanci zbog toga ljutili, podsjetio ih je Isus na ovaj stih iz 8. psalma.

*

Djeca se još nisu odvikla od divljenja, kao mnogi blazirani odrasli. Jer djeca imaju jednostavno srce. Ona još imaju antenu za sve što je uistinu nepatvoreno i veliko. Ona se još znaju diviti i imati strahopoštovanja. Ona još mogu priznavati bez zavisti.

Više puta nam je Krist u Evanđelju postavio dijete kao uzor. Time sigurno nije mislio ni na kakav infantilizam. Radi se o srdačnijem držanju pred Bogom, u krajnjoj liniji o nečemu sasvim velikom što moramo najprije steći i izmoliti.

*

»Dječja molitva prodire kroz oblake.« Iz ovakvih razmišljanja trebali bismo izvući prave zaključke; jer moliti ne znači zastati u lirskom i poetskom. Što vrijede sve krasne literarne misli ako se naša djeca u liberalnim obiteljima odvikavaju od molitve?
Psalam 8. s pohvalom djetinje molitve nije samo uzvišena, tisućljetna pjesma. To je i poticaj da se pokažemo odgovornima da se ne ugasi sveto u djetinjem licu. On nas opominje da se molimo za djecu u koje sotona milijun puta ucrtava svoje tragove.
Mislim na djecu svoje okoline za koju sam na neki način odgovoran.

*

Potresno je kad David kaže da pred pobožnošću djece mora da »zamukne neprijatelj i dušman«, — kao što je i njegovo vrijeme stajalo u poplavi mržnje na Boga. Neprestano zaboravljamo koliko je progona, prijetnja i gorčina pretrpio taj kralj. Ali onda u 4. retku kaže:

> »Kad pogledam na Tvoja nebesa, djelo ruku Tvojih,
> Mjesec i zvijezde koje si stvorio ...«

Možda je mislio na Abrahama koji je pod zvjezdanim nebom primio obećanje za svoj narod. A i nad njim je lebdjelo obećanje Božje. Iz njegove kuće imao se roditi Mesija.

I tako je David svjestan glasa Onoga koji je stvorio svemir. On zna da taj glas ide i njega, pojedinca.

U Egiptu i Babiloniji su astrolozi već davno bili istražili putove planeta. Oni su u njihovu međusobnom položaju vidjeli utjecaj na sudbinu čovjeka, na događaje povijesti. Protiv toga poganskoga svijeta oko sebe govori David o Stvoritelju iz čije je ruke proizašlo sve, s kojim stojimo u odnosu, neposredno a ne po neumoljivoj moći zvijezda:

»Što je čovjek da ga se spominješ,
sin čovječji, da se brineš za njega?«

*

Učenjaci su neprestano o tome razmišljali kako smo mi u isti čas maleni i veliki u odnosu prema svemiru. Mnogi nisu znali o milosti koja nas povezuje s Bogom. Ali su kod svoga istraživanja osjećali nešto o duhu, o mudrosti koja ispunjuje svemir. Mi bismo trebali od njih naučiti veliko divljenje pred Božanskim u stvorenim stvarima i također u tome spoznati veličinu svemogućega Boga.

Tako bismo knjigu o fizici ili zemljopisu morali upotrebljavati kao molitvenik.

A morali bismo Bogu i zahvaljivati za najnovije znanstvene spoznaje u istraživanju svemira, za tehničke pronalaske, jer nam mogu biti stepenice do religioznoga.

*

Mi sebe doživljavamo katkada kao ništicu pred Božjom beskrajnošću. Ali David nam u stihovima 6-9 daje himnu i najljepše što se o čovjeku može kazati:

»Pa ipak si ga postavio samo malo ispod Boga,
okrunio si ga slavom i čašću;
dao si mu vlast nad djelima ruku Tvojih,
sve si položio do nogu njegovih:
ovce i goveda sva,
osim toga životinje poljske,
ptice nebeske i ribe morske,
i sve što se kreće stazama morskim.«

*

Nešto najdivnije u Sikstinskoj kapeli u Vatikanu jest prizor Stvaranja. Božji prst poziva Adama u život. To je sigurno najveličanstvenija ilustracija stihova koje smo upravo pročitali.

Možemo shvatiti da čovjek kad misli na svoje podrijetlo pita: »Što je čovjek da ga se spominješ?«

*

Jedno je sigurno: gdje se Bogu iskazuje dužno poštovanje, ondje se priznaje i ljudsko dostojanstvo. Tko prezire Boga, taj gubi i sveto poštovanje pred čovjekom. Jer čovjek je dobio svoje dostojanstvo samo po svome Stvoritelju.

Budući da materijalizam ne priznaje Boga, nema ni poštovanja pred »ljudskim likom«.

Ako mamonski kapitalizam skida Boga s prijestolja, oduzima i čovjeku dostojanstvo.

*

Gdje više nema Boga, ondje naprotiv buja i drugi ekstrem: kult čovjeka. Tu čovjek provodi kult tijela i prostituira svoje tijelo kao oruđe svoga užitka ili kao paket mišića. Tu on sebe čini »malim bogom svijeta«.

*

Samo gdje se Bog hvali, dobiva stvorenje svoju plemenitost. Mogli bismo se zaprepastiti kad David

kaže o čovjeku: »Postavio si ga samo malo ispod Boga.«
Čovjeka može obuzeti jeza kad se ta riječ suoči s brutalnom stvarnošću. Ona nam često pokazuje suprotnu sliku: životinju u čovjeku.

*

Pri tom ne treba misliti odmah na »bezbožničke« zemlje. I ondje gdje stoje brojne crkve i katedrale, pojavljuje se slika Božja tako često iznakažena.

— Ili kako da se još nađe slika i prilika Božja u crtama lica jednog uživaoca u noćnom lokalu?
— Kako da je nađemo u bezobzirnom menedžeru poduzeća koji za svoju elektronsku statistiku premara i izrabljuje radne snage?
— Kako bismo je još mogli naći kod čovjeka kojemu su perverzni poroci i strasti urezali demonske crte u lice?

*

Vidimo ljude oko sebe. Hvata nas groza kad gledamo gdjekojega od njih. Ali što to koristi?
Morali bismo nastojati da zato u nama što ljepše zasja slika Božja.
I morali bismo se truditi da osramoćena slika Božja u drugima ponovno zasja.
Ne bih li kod večernje molitve morao učiniti da preda mnom prođu svi oni ljudi koji su zanemarili plemenitost o kojoj govori psalam osmi?

*

Ali još nešto je ovdje rečeno. Mi nismo nikakvi sanjari o prirodi i nikakvi lirski individualisti. U doba betonskih zidova i neonskih svjetiljaka ima

tako malo osjećaja za ljepotu biljaka i životinja u šumi i polju, za svjetlo koje nam daje nebo, za tišinu jezera i širinu mora.
Pa ipak i ta područja pripadaju u život, u molitvu kršćanina.

*

Možda su moderni turizam i gdjekoji drugi oblici »povratka prirodi« prikrivena čežnja za upotrebom Božjega dara. On nam je djela svojih ruku »položio do nogu« i dao nam vlast nad njima.
Ali što koristi najljepša priroda ako je ne proživljavamo moleći? Do nas stoji da moderni turizam bude posvećen.

Do nas stoji da mi sami u tišini prirode ponovno nađemo Boga.

Trebali bismo se brinuti za to da drugi u takvim danima opet nauče moliti: ljudi koji se u kamenim pustinjama velikih gradova ne osjećaju više dobro, ali koji još nisu našli pristupa k Onome koji je stvorio naš svijet — koji još ne uzvikuju zadivljeno s Davidom:

»Gospodine, naš Gospodine,
kako je divno ime Tvoje po svoj zemlji!«

*

Možda su oni previše nemirni i iznutra previše nervozni da više ne mogu osluškivati tišinu prirode. Oni guše doživljaj njezine ljepote razgovorom o svakidašnjim brigama. Gdje čovjek govori i brblja, Bog šuti.

*

Gospodine, svemogući Oče!
U djetinjem strahopoštovanju zahvaljujem Ti za ovaj čas koji treba da me oslobodi iz tijesne ćelije moga formalizma kod molitve.

Hoću da mnogo sviesnije mislim na to da je priroda divan molitvenik. Prerijetko sam ga dosad otvarao.

Sada opet znam da jadne pjesme mržnje protiv Tebe ne mogu nadjačati Tvoju hvalu.

Kad nam ne bi više svijetlile neonske cijevi ni jupiter-lampe, imali bismo ipak sjajno sunce, svijetli mjesec i svjetlucave zvijezde koji će Tebe slaviti i nadživjeti ljudska djela.

Znam da je sav stvoreni svijet, a s njim i čovjek, kojega si postavio samo malo ispod Boga, jedna jedinstvena himna u čast Tebi. I ja bih se uvijek sve više želio uključiti u nju.

Ali ja također znam da je sotonin svijet utisnut u tisuće ljudi koji su kao ja pozvani za vječnost. Ali oni su sliku Božju izbrisali iz svog lica.

Daj da iz te velike odgovornosti neprestano budno pazim da sačuvam svetu plemenitost — u sebi i u drugima.

NE ODUŠEVLJENJE ZA SVIJET, VEĆ POSVEĆENJE SVIJETA

Sveti Franjo; Pjesma brata Sunca

Svevišnji, svemogući Gospodine!
Tvoja je hvala, slava i čast,
i blagoslov svaki.
Samo Tebi, Svevišnji, pripada to,
i nijedan čovjek nije dostojan
da spomene Tebe.

Hvaljen budi, moj Gospodine,
sa svim stvorenjima svojim,
napose s gospodinom bratom Suncem:
ono nam daje dan, i svjetlo nam njegovo svijetli.

Ono je lijepo i zrači velikim sjajem.
Ono je, Svevišnji, slika Tvoja.

Hvaljen budi, moj Gospodine,
po bratu Mjesecu i Zvijezdama,
koje si stvorio na nebu,
jasne, i dragocjene, i lijepe.

Hvaljen budi, moj Gospodine,
po bratu našem Vjetru i Zraku,
po oblačnom, vedrom i svakom Vremenu,
kojim uzdržavaš stvorove svoje.

Hvaljen budi, moj Gospodine,
po sestrici Vodi,
koja je vrlo korisna,
i ponizna, i dragocjena, i čista.

Hvaljen budi, moj Gospodine,
po bratu našem Ognju,
kojim rasvjetljuješ noć;
on je lijep i veseo,
ali i snažan i silan.

Hvaljen budi, moj Gospodine,
po sestri nam majci Zemlji,
koja nas hrani i nosi,
i daje različite plodove,
i šareno cvijeće i travu.

Hvaljen budi, moj Gospodine,
po onima koji praštaju iz ljubavi Tvoje,
i podnose nemoć i nevolju.
Blago onima koji trpe mirno,
jer će od Tebe, Svevišnji, dobiti krunu.

Hvaljen budi, moj Gospodine,
po sestri nam tjelesnoj Smrti,
kojoj nijedan živi umaći neće.
Jao onima koji umru u smrtnom grijehu!
Blago onima koje zatekneš po Tvojoj presvetoj volji,
jer smrt im druga nauditi neće.

Hvalite i blagoslivajte moga Gospodina!
Zahvaljujte i služite Njemu
u velikoj poniznosti!

Ova Pjesma brata Sunca postala je glasovita. Ljepota poezije služi ovdje nabujaloj ljubavi prema prirodi. U njoj susrećemo bratimljenje čovjeka sa Suncem i Zemljom, s izvorom u šumi i s vatrom na ognjištu, što nam se pričinja kao nešto neobično.

Čini se kao da još nitko nije tako vatreno potvrdio ovaj svijet kao ovaj sveti »trubadur Božji«. Ako se već pogani zadubljuju u njegove stihove, onda bi nas kršćane trebao naš veliki brat, sveti Franjo, to više dovesti do svojih spoznaja, kako bi i nas što dublje priveo k Bogu.

*

Tko od nas uostalom zna da je sveti Franjo ovu Pjesmu brata Sunca ispjevao kad su njegove oči već bile oslijepile? Kad krasote prirode, kojima se već toliko puta u svom srcu divio, nije više mogao vidjeti? Ali Božja djeca i slijepim očima uzdižu pogled k Bogu i osjećaju ljepotu njegovih djela. Zato bi nas kroz današnji dan trebala pratiti molitva: Gospodine Bože, daj da od svetoga Franje naučimo kako ćemo postati misionari radosti!

*

Još ćemo jednom pročitati prvu strofu:

»Svevišnji, svemogući Gospodine!
Tvoja je hvala, slava i čast,
i blagoslov svaki.
Samo Tebi, Svevišnji, pripada to,
i nijedan čovjek nije dostojan
da spomene Tebe.«

I to bismo trebali naučiti od svetoga Franje da ne hvalimo Boga samo u crkvi i kod kuće: trebali bismo spoznati kako On u svom svetom veli-

čanstvu ispunjuje sav svemir — tako moćan i tako uzvišen da smo jedva zavrijedili da zazivamo njegovo ime.

U kamenom obruču naših stambenih blokova i poslovnih kuća postaje naša molitva tako bezbojna i blijeda. Tu ona treba nešto od one životne topline prirode u koju nas je Bog postavio.

*

I zato promeditirajmo drugu strofu:

»Hvaljen budi, moj Gospodine,
sa svim stvorenjima svojim,
napose s gospodinom bratom Suncem:
ono nam daje dan, i svjetlo nam njegovo svijetli.
Ono je lijepo i zrači velikim sjajem.
Ono je, Svevišnji, slika Tvoja.«

*

Nije to bilo tako barbarski kad su se stari Egipćani molili Suncu, kad su naši preci slavili ljetni solsticij u čast Sunca. Oni su častili Sunce kao davaoca svega života u prirodi.

A da li smo mi moderni asfaltni tipovi u tom pogledu bolji od onih pogana? Mi koji unatoč kempingu i kružnim putovanjima nemamo više nikakvog unutrašnjeg kontakta s prirodom?

Ili znamo li još da se priroda zove »rub Božje haljine«? Da nam je Bog poklonio Sunce ne samo da pocrni našu kožu nego i za to da nam njegovom toplinom dade hranu i zdravlje, svjetlo i ljepotu?

*

Sva je zemlja proizašla iz stvaralačke ruke Božje, pa ona treba da nas i dovodi k Njemu.

Mi razmišljamo o tome da li još imamo kontakta s prirodom koju je Bog stvorio i da li u njoj vidimo nešto od divote i punine Božje; da li naš godišnji dopust još nešto od te povezanosti s prirodom zrači na našu vlastitu obitelj, na našu okolinu.

*

Čitamo dalje:

»Hvaljen budi, moj Gospodine,
po bratu Mjesecu i Zvijezdama,
koje si stvorio na nebu,
jasne, i dragocjene, i lijepe.«

Zvijezdama obasuto noćno nebo uvijek je očaravalo velike ljude. Znamo da je Krist često u noći molio. Da je sveti Augustin proveo jednu noć na krovu svoje kuće u razmatranju sa svojom majkom Monikom. Da je sveti Ignacije gledajući nebo opetovano govorio: »Gadi mi se zemlja kad promatram nebo.«

*

Ne moramo studirati astronomiju. Ali zar ne bismo trebali nešto znati o nebeskim predjelima? Zar se ne bismo trebali radovati lijepim zvijezdama? Nije li »betlehemska zvijezda«, koju je Bog poslao trojici mudraca, postala svijetlom zvijezdom svih zvijezda?
Zašto se divimo sputnicima i lunicima, djelima ljudskim? Oni su samo sićušna zrnca prašine u poredbi s milijardama puta većim svemirom koji nas ostavlja ravnodušne. Tako smo postali robovi tehnike, tako smo daleko od prirode!

*

Ali kako je lijepa zvjezdana noć, tako ona pobuđuje i strah, jer se pod njezinim plaštem događa

najveći broj zločina, jer se u njezinoj tami razbuktavaju bezbrojne strasti.

Molit ćemo za sve koji će u časovima ove noći biti izloženi napasti.

*

Ali noć je i vrijeme mira i vrijeme **molitve.** Krist je često provodio noć na brdu u razgovoru s nebeskim Ocem. Zato i redovnici ustaju noću na molitvu u koru — da hvale Stvoritelja i čudesa noći, ali i da dadu zadovoljštinu za grijehe u njoj počinjene.

*

Čitamo slijedeću strofu:

»Hvaljen budi, moj Gospodine,
po bratu našem Vjetru i Zraku,
po oblačnom, vedrom i svakom Vremenu,
kojim uzdržavaš stvorove svoje.«

*

To je više nego obična logička povezanost. Sveci su bolje znali za smisaone povezanosti u prirodi. Oni su znali da je vjetar potreban za oprašivanje pšenice, trave i mnogoga drveća.
Bez njega ne bi bilo ni igre oblaka, koju tako rado gledamo u danima odmora.

*

U Knjizi Otkrivenja čitamo da anđeli Božji imaju moć da odvraćaju nevrijeme od zemlje. Znak je mira da oni bdiju nad tim »da ne duše nikakav vjetar preko zemlje ili mora ili nekog drveta«. Jer vjetar može biti i glas prijetnje Božje. On bjesni u oluji, orkanu, uraganu, koji u sekundnoj brzini opustoši najljepši kraj i tisuće ljudi učini siromasima bez krova.

Tada nam dolazi do svijesti kako smo slabi i nemoćni usred sve najsavršenije tehnike.

*

U gradovima nije više u običaju »blagoslov vremena«. Mi ne osjećamo više kao seljaci ovisnost o suncu i kiši. To se ne dotiče naše lične egzistencije.

*

Ali zar nas ne bi hujanje oluje uvijek iznova trebalo podsjećati na prisutnost Duha Svetoga u nama, koji je nekoć na Duhove u oluji došao nad apostole?

*

Sveti Franjo pjeva u slijedećoj strofi:

»Hvaljen budi, moj Gospodine,
po sestrici Vodi,
koja je vrlo korisna,
i ponizna, i dragocjena, i čista.«

*

Bilo bi potrebno da se još možemo diviti malom, kristalno-jasnom izvoru. Bilo bi potrebno da nas još mogu potresti gigantske katarakte velikih vodopada.

A kad Bog vodu s vinom uzima u svetu pretvorbu, onda bi nas pogled na nju morao poticati na molitvu. I ne bismo tada smjeli razmatranje gledati kao neku sentimentalnu, rutiniranu igrariju.

*

Tko je jednom bio u pustinji, zna što znači gutljaj vode.
Znamo riječi koje je Isus na zdencu rekao Samaritanki o živoj vodi koja teče u vječni život. On je vodu uzeo u tajnu svetoga krštenja. Ista se

voda, posvećena, upotrebljava kao blagoslovljena voda. I kad je uzimamo, sa znakom svetoga križa, neka to svaki put bude sjećanje na naše krštenje.

*

Čitamo dalje:

»Hvaljen budi, moj Gospodine,
po bratu našem Ognju,
kojim rasvjetljuješ noć;
on je lijep i veseo,
ali i snažan i silan.«

*

Elektrika i neonsko svjetlo ne smiju nas zavarati: vatra je i danas još dar Božji. Ona grije i topi i svijetli. Ali ona i pustoši i straši u svojem divljem obliku.
Kad je sveti Franjo slavio vatru, onda je vjerojatno i na to mislio da se Gospodin Mojsiju na brdu Horebu ukazao u gorućem grmu.
Da je Gospodin pred izraelskim narodom u pustinji išao u ognjenom stupu.
Da je vatra vjerojatno grijala i našega Gospodina kad je zebući ležao u jaslama.
Da je Uskrsnuli sa svojim učenicima na Tiberijadskom jezeru doručkovao jelo pripravljeno na vatri: »Kad iziđoše na kopno, vidješe pripravljenu žeravicu i na njoj pristavljenu ribu, i kruh.«
Da je Duh Sveti na prve Duhove sišao nad apostole u obliku plamenih jezika.

*

U svakoj se uskrsnoj noći po prastarom običaju kreše vatra iz kamena. Svećenik je blagoslivlje i njom se pali uskrsna svijeća kao simbol Uskrsnuloga.

Slijedeća je strofa kao pjesma zahvalnica koju bolesni Franjo sada pjeva na tijesnom krovnom vrtiću Svetoga Damjana:

»Hvaljen budi, moj Gospodine,
po sestri nam majci Zemlji,
koja nas hrani i nosi,
i daje različite plodove,
i šareno cvijeće i travu.«

*

Tu Svetac vidi kako prosjajuje rajsko veselje, usprkos svemu trnju i draču, usprkos svoj muci i nevolji.
On zna da nas Božja zemlja nosi.
Ona u svom krilu skriva blagotvorne snage. Za njihovu ljekovitost kod tjelesnih boli znali su nesamo pogani nego i redovnici srednjega vijeka i — župnik Kneipp.
Zemlja nas prije svega i hrani. Ona tisućljećima donosi uvijek novi plod.

*

Tiho ćemo razmišljati o tome:

— Ne uživamo li kruh često sasvim rastreseni?
— Tko od nas znamenuje kruh znakom križa prije nego ga načne, kako su to činili naši roditelji?
— Tko se sagne da podigne komadić kruha koji je pao na zemlju, iz strahopoštovanja pred tim dragocjenim darom Božjim?

*

Ipak bismo kod Franjine Pjesme brata Sunca trebali i na to misliti da pohvalna pjesma Zemlji nije pjesnički zanos, nego da su nas Krist i sveci naučili da put u nebo ide preko ove Zemlje.

Sveti Franjo u slijedećoj strofi zahvaljuje Bogu za sveto u našim bližnjima:

»Hvaljen budi, moj Gospodine,
po onima koji praštaju iz ljubavi Tvoje,
i podnose nemoć i nevolju.
Blago onima koji trpe mirno,
jer će od Tebe, Svevišnji, dobiti krunu.«

*

Ako je već vodi i vatri posvetio pohvalne pjesme, koliko više mora njegova riječ uskliktati kad govori o kralju stvorova, o čovjeku.

On zna da u čovjeku može izbiti đavao, ali on govori o dobrome čovjeku koji se uzda u Krista. On hvali Gospodina zbog velikodušnih, koji su od našega Otkupitelja naučili visoku, božansku krepost: opraštanje. Pored hrabroga »da!« na patnju to je nešto najplemenitije za što je čovjek sposoban. Ako opraštanje ne shvaćamo ozbiljno svaki dan, onda je naš Očenaš laž, kad u njemu molimo »kako i mi otpuštamo dužnicima svojim«.

*

Blagotvorno je da Bog svoje vječno kraljevstvo obećava svima bez razlike, bez razlučivanja klasa, pa i onima koji su obitavali na osoju života. Svi oni smiju od njega primiti krunu života: gubavac i obraćeni razbojnici, nekada i danas prezreni kuliji u Aziji, od bijelaca zlostavljani crnci Južne Afrike i progonjeni kršćani na raznim stranama svijeta.

*

Potvrđivati život, pa i vječni život, to je razumljivo. Ali tko se usudio da ide u susret umiranju kao Franjo? Prije svoje smrti dao je da mu njegova redovnička braća opet pjevaju stihove koji

su nastali istodobno s pohvalom ljepoti ovoga svijeta:

»Hvaljen budi, moj Gospodine,
po sestri nam tjelesnoj Smrti,
kojoj nijedan živi umaći neće.
Jao onima koji umru u smrtnom grijehu!
Blago onima koje zatekneš po Tvojoj presvetoj volji,
jer smrt im druga nauditi neće.«

*

Kako jasan i miran mora biti čovjek u svojoj unutrašnjosti kojemu smrt ne znači strah, nego mu je ona sestra, ljubljena i dobrodošla u svaki čas. Crkva je oduvijek tako gledala na smrt. Ona slavi smrtni dan svojih svetaca kao rođendan za nebo. Redovnici prigodom smrti kojega subrata ne žale, nego zahvaljuju Bogu što je jedno dijete Božje završilo svoj životni put.

Tko tako može vidjeti smrt, taj je već svladao zemlju. Za njega nije Bog u nedokučivoj daljini. On ga nosi u sebi.

Mi bismo trebali moliti za taj veliki pozitivni pogled na smrt i dopustiti da nas ponese oduševljenje svetoga Franje.

*

Svemogući, vječni Bože!

Zahvaljujem Ti što nam na ovoj zemlji daješ svece koji nam postaju suputnici. Ako već nevjernike može dirnuti pjesma našega svetog brata Franje, koliko bi više nama, koji živimo iz iste vjere, ona trebala biti Jakobove ljestve k Tebi.

Daj da molimo kao što su Tvoji sveci molili. Jer tko zna tako moliti, kraljevski je čovjek. On postaje misionar pobjedonosne radosti u ovom mračnom svijetu.

Rasprší u nama svako sebično mišljenje. Daj da brata osjećamo u svakom čovjeku, bez ograde rase i narodnosti. Jer Ti si nas sve ljubio, od najsiromašnijeg špiljskog čovjeka do najsmionijeg astronauta koji prodire u Tvoje nebeske prostore.

Svi su oni Tvoji, i sve njih si Ti htio otkupiti po svom ljubljenom Sinu, našem Gospodinu Isusu Kristu.

Mi znamo da Njega susrećemo u svakome kojega smatramo kao brata: u bolesnicima, u siromasima, u poniženima i očajnima, u sretnima i pobjednicima, u grešnicima i u svecima.